

למלאכת אה נתנו עמר אין כאן ירק א"ר מאיר וכי מאחר ששייחם יכולין למחות זה ע"י זה רוחם מנין ירק זה ע"י ר' שמעון אומר כל וכו' כלל וכו' הנהי הדר"י ז"ל וגם נקד מלת ק"ה התייחס בקמ"ץ והיו"ד בכנו"ל. ומשמע דבספרא פליגי וכו' ר' יהודה ויחמר רואין מהימן ירק זה מי דהא אס ירסא התיחון למלאכת אה נתנו עמר אין כאן ירק נמלא סהא תי מן הקרקע התחתון: ר' שמעון אומר כל שהערליון יברול לפשוט את ידו ולימול הרי הוא שלול גמרא אמרי דבי ר' יוחנן וזבנד שלא יאסו ואמר אפרים ספרא הלמודו של ריש לקיש חזמו של ריש לקיש הלכה כה' שמעון. ולשון ספר מפה על השלחן וספר הלכות היתה יד הענין מנעת עד למטה אפילו הכי כל סהא סמוך לקרקע כחות משלשה הוא שלמטה מפני שהענין מתיישב גם מזה ומפיקרו שיבט לקחתו פן ילעיו והתחון עליו לומר שהוא נוטל מה שזכרנו עד כאן:

כותיה. וביד פ"ג להלכות נזיק ממונ סימן ט"ז י"ז. ובפ"ג להלכות שכנים סימן ט' ובפ"ג להלכות שכירות סימן י'. ובספר ח"מ סימן קס"ו וסימן קס"ז וסימן קס"ח וסימן קס"ט ו' שרי גרות וכו' פ' שני דנזיקין דף כ"ב וכו' פ' המקבל דף ק"י. וביד בהלכות שכנים פ"ד סימן ט'. ובספר ח"מ סימן קס"ו: ר"ם אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון של גמרא אמר רבא בשרבי יהיב ל"פ ל"פ דעלין כי פליגי בנפסו ר"ם סבר שדי וכו' בנה עיקרו ור' יהודה סבר לא אמרי' שדי וכו' בנה עיקרו ואורי לעפמייהו דר"ם סבר בצרייתא גבי מקח וממכר גבי לוקח אינו בהיך של תנור דלילן קפן היוא מן הגזע ומן השרשים של בעל הקרקע ור' יהודה סבר מן השרשים של בעל הקרקע ומן הגזע של בעל האילן וצבי ערלה נמי פליגי כה"כ דלילן היוא מן הגזע ומן השרשים חייב בערלה לרי מאיר ולר' יהודה מן הגזע פסור ומן השרשים חייב: אר"ם מה אם ירצה וכו' א"ר יהודה מה אם ירסא התיחון

סליק פירקא. וסליקא לה מסכת בבא מציעא. ובעה"י העונה תפלה ועתירה בעת צרה, נתחיל מסכת בבא בתרא.

מסכת בבא בתרא

כמנהג כל המקומות כמו שנהגו. ונראה לר"ם דדוקא בהולא ודפלא אבל פחות מכאן אפילו נהגו מנכס הדיוס הוא ומוכיה מכאן דים מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכל דתקן הכל כמנהג סגודיה ע"כ. וכן כתב ג"כ הרא"ש ז"ל דהכל כמנהג המדינה לא קאי אלא חיצוק המדינה כמנהגו לבנותה אס בגויל או בניית או בכפיסה או לבנינה ואפילו בהולא ודפלא כדלמרינן בגמרא. אבל שייעור טובי החומות לאו כמנהגה הליה במילתא אלא כשייעור המפורס כמנהגו דבבביר מהכי קיס לכו לרנכן דלא קאי עד כאן. וז"ל גמקי יוסף ז"ל ומש"ה האר"ב חנא למימר זה ענין: וכן נ"ו וזו ענין ג' דלא הלי"ל אלא הכל כמנהג המדינה ויחזי חן היכי מנהגא אלא לאשמעינן דאס כנעמא וברית או למעט בשיעורין אלו הרי הוא מנהג טעיה. ופעמא דבעינן שייעורין גדולים כ"כ אע"פ שחזי אלא היוק רחיה משום דחיישינן שמא יפול ויפטרך להעמס עמו כד"ר. והרא"ה ז"ל מוכיח דלא דברים דאפילו בא לבעס בתוך שלו לבנות גויל או גיזת חצר מעכב עליו משום דבביר משיעוריה אלו על פי רשות ומוכר עמו דל"ן דל"ן אלא ויבינא ליה רשותא וסגולא ומנות יורה ומיהא שאס כנס ובנה בתוך שלו אינו יכול לתבוע מהביר חיי האלמא. ואכ"פ דבבביר אמרינן שאס הקיפו מד' רוחותיו מחייבי' אותו לשלם האס היינו עממא לפי שכותל בקעה חייב עשוי למעט עמו דל"ן דל"ן כנעמא וברית גזרי אכל ככותל חצר יכול הוא לומר אין רלוני אלא כותל שאולל לפסוק עליו וכיון שכתב בתוך שלך אינו רשאי לפסוק בו. וכיון דלפרישתא דלטי שייעורין דאמרו כדי שהקיים כראה כפי אותן המפרשים דאס נעשית הכותל מסוב או מעיין אחר יותר קיים עד שיחזיקו בבביר כלום אלו על פי אומנים בקיאים רשאי דל"ן דל"ן אלא מה שיעימו רשותא דכותל דמתני' משמע דל"נו אלא מסיס דלמרינן בגמרא עלה ה"מ כפינה ולא אמרו בבביר ומיהו ים חולקים דבביר דמתני' אפילו בבביר נמי בעינן הכי שייעור ובהכל מנהג המדינה י"מ שהשואפי' אע"פ שהובינן בימים בפחות ממנהג בני העיר כל אחד בשלו אין עממא לפי שכותל בקעה חייב עשוי למעט עמו דל"ן דל"ן כנעמא בני העיר כמו שנהגו כל אחד לבנות בשלמה וכן נראה דעת הרמב"ן ז"ל ע"כ. והרב המגיד ז"ל כתב ס"פ שני להלכות שכנים שפרשו ז"ל לפי מנהג האדמיה מה שהקיים השואפים לבנות כחולקים בימים ואפי' אינו ר"ל לפי מנהג שאר בנייני השואפים ע"כ: לפיכך אס לבנות הכותל דהקומים והאבנים של למינחם דשואפי' לא קפדי אהדין ואפי' כהעמא דרשותו הרא"ש ז"ל. וכתבו ה"הם ז"ל דהא דלמרינן מכו דתימא לכוו אידך הכעמא קמ"ל אינו אלא מהנהגים אבל מקום הכותל לעולם פשיטא שחולקים אותו ואידי דכנס אדמיה נקט המקום ע"כ. וכחזו בגמקי יוסף ויש מי שכתב דאפילו היה שם חותית מלך אחד לאבנים והמקום של שניהם ודאע"פ דבבביר מהני הכס הוא לפי שאין יכולין לבקו זה את זה ולפיכך אפשר שחד מהם כנס לתוך שלו ובנה ומש"ה מהני ליה חותית אבל הכא אמרי' ליה כיון שהאה יוכל לכוסו לבנות לא בנית משך והיינו טעמא דלא תקנו חכמים בטהל חצר חותית מכאן ומכאן כדלמרינן גבי כותל בקעה וכן כתב הר"ר ישיב"פ הלוי ז"ל אכן מהנהג עכ"ל גמקי יוסף. ומה שזכר הרא"ר יונה ז"ל דחיות דאמרי' דל"ן רחיה לתגר היינו דוקא עד ר' אבהו שיכול לכוסו אצל מנ' אמות ולמעלה שאינו יכול לכוסו סומכין על החיזה ע"כ. ובגמרא נראה דמסקי דהני כפיסה ולבייס בבוברי מיירי דלא הוא שפסא אלא עס הסוד המנוצר מלדידן וכו' שכתבתי בפ"ק דעירובין סימן ג'. וז"ל הרשב"א ז"ל אמתי' מקום שנהגו לבנות גויל גיזת כפיסה לבנים בונים הכל כמנהג המדינה. ים לדקדק ליעמי גויל ואין משנין המדינה ובהכל כלל ולמה פרס כל אלו ועוד למס לי לקימהי זה ענין שלמה שפסח הרי הכל כמנהג המדינה. לפיכך ים לנו לומר דלי חנא כמנהג המדינה פסח ה"ה שאס הים מנהגם לבנות צביל יותר משאס פסחים שיכופ לבנות כמנהג המדינה להכא חנא הסי לומר לך שאס נהגו בגויל יסך אחד מהם לתביר גויל ואין משנין המדינה המדינה ובהכל זה אינו נותן אלא שלמה שפסח זה שלמה ואין הולכין בזה אחר המנהג דבשפסח שפסח קאי טובא ואין צורך לרובח גדול ממונו ותנא בבר הסי הכל כמנהג המדינה לאתויי ה"ה ודפלא וה"ה למחלף קיים אס מחליף פחותה ממהל אס נהגו בכך אלא אורת ארעיה וכו' ובבביר ר"ת ז"ל שמשנין שאס שפסח פחותה מהולא ודפלא אין מנהגם אלא מנהג שפסח וכופה אותו לפשות מחליף מתקיימת ואין זה נכון והיינו דלמרינן בגמרא

פירק א השותפין וכו' כתבו תוס' ז"ל כולם מייקין חדא ומסתא היא ואפילו לא היא חדא לריך לפרס למה נכתיב נוסחא זו אחר צבא מיעטא אומר ר"י דהיינו טעמא משום דקאי אהך פירקא דלעיל דקתייבניה והעניס של גזיר שפלו שיהיה חולק' וכו' וקרי לכו התם בגמרא שותפין וקתייבני נמי שחי גמא זו ע"כ זו וירק דנהגים דהיו ענין שותפות ע"כ. וזה פי' גמקי יוסף המכונה להר"ן ז"ל השותפין פי' מוקמינן בגמרא מהתינון לפסם הלכתא בחצר השותפים דל"ן דין חלוקה דהיינו ר' אמות לזה ור' אמות לזה כדמתן לקמן פירקא ומש"ה קתייב ר'ו כלומר שהסכימו ביניהם לחלוק וכיון שר'ו לחלוק מתייבין לבנות הכותל דהיינו כותל שני עליו חלוך כדי שלא יראו זה את זה דהיוק רחיה שמים היוק נקט בחצר לאשמעינן דאפילו השותפין בחצר שהומתא לפני הבתים ומשתמשין סס ורוחין זה את זה ויכולין ליהיר שלא יעשו סס מיני דלנישואה אפי' היוק רחיה ים סס וכ"כ מנן לתגר דהא לא מודרר בעל החצר מבעל הגזע מהוס דריון דקביע השמשיהיה בחצר ובעל הגזע לא קביע השמשיהיה בני וימין לעבד בעל החצר מיני דלנישואה ולא ידע דבעל הגזע רואה אותו הלך דין הוא ביהא לריך לעשות מעקה לגזע נכוס ד' אמות דללקמן בגמרא וכו"ש מניה ש"ס ש"ס השמשיה יתיר קביע צביה והיוק רחיהיה יותר תמיד ודללקמן בגמרא אכל מנן לגזע לא וכדמפורש לקמן בגמרא. וכתב הרשב"א ז"ל דמדלן אדכר חנא גבי חצר מקום שנהגו כלל כמו בננה ש"מ דלמ"ד היוק רחיה שמים היוק חמייר עפי היוק לתגר מהיוק דנהג ופעמא דלמילתא דהיוק דהגר שהוא משום תשימו של אדם חמייר עפי מהיוק דנהג ויתר מנהגה שהוא שהוא עין הרע בלמוד הלך אפילו נהגו שלא לגדור לא רחיה אחד מן השואפים כופה את חברו לגדור או בגויל או בנחה או בכפיסה או לבנינים צביה מהלך שיראה אכל בהולא ודפלא לא אלא דוקא במקום שנהגו כן כדלמרינן בגמרא הכל לאתויי מנא לאתויי אחרת דנהגו בהולא ודפלא ומדלמרינן לאשמעינן דבמקום שנהגו בהולא ודפלא אוליגין בחר מנהגא שמענין מינה דבמקום שאין כל מנהג כל סג' לכוו צביה יונה ז"ל עכ"ל ז"ל. ורשב"א ז"ל דהדושו כפיסם פירשו בו מהיכה והלשון סולל בין חתיכה עץ ובין חתיכה אבן או לבניה ומפי' שהוא חיי לבניה קרוי קר וכן כתבו וכפס עמין יענה ע"כ: כפי' רש"י זכבד שפסח המתינה ענה וכו'. אמר המלקט ללשון ראשון דליתא בגמרא דבבירה דמתינה היינו נותן מפ' כדמפורש להכי דהר תנא צוין את הכותל דה"ל למיתי צוין אותו דמתינה דקתייב ברישא היינו גודא כדלמרינן כמו מחיזת הכרס ולא לשון חלוקה כמו ותיה מלת הערס משום דלי מחיזה ה"ה דכמסיפס בעלמא בני קמ"ל כותל. מסיפס פירוש יהדות של עניס תקועים בחרך נמוכים ובגמקי יוסף כתוב שם שכתול המכסיה כי זו חלומת ואינו תחום לגמרי נקרא ג"כ מסיפס. תחור לעניינו דאפילו לבידו רש"י שהוא מסקנא דהלכתא דמתינה דמתני' היינו לשון חלוקה כלומר שהותפס שר'ו לחלוק מ"מ אט"ל דלא אלישפריכין לריק מלת כותל מ"מ מעובד בעינן ככרי שלא יוקן בריותיה את חברו לשון חרות זה ס"ל דהיוק רחיה שמים היוק ובדין הוא דה"ל למתינה השואפים שר'ו לחיות צביה א"ל הכותל באמצע אלא נקט כדלמרינן אינשי תא נעבד פלוגנא. ופרכינן אי מתינו' מתינו' בחצר שאין צה דין חלוקה כי ר'ו מנא הוי נהדרו כן ואפילו קבלו קפן לא מהני מידי דקתייב דברים בעלמא הוא שאין חליפס קוניה כי אם דבביר הנקבה או מכר או ממנה או שעבוד קרקע שהקנין חל עליו או משלשין. ומשני שקו מילס דברוחת שזה בירר לו חלק מורחי זה חלק מערבי ומנא חלק מורחי ליה וחלק מורחי ליה ואין לחצר חלק בו. ורב אמי תירך דבלא קפן נמי מיירי וכן שהחיק כל אחד בתוך שלו זה ברות נפוגית זה ברות דרומית ענון דל אחד רפך כורתא בתוך שלו דקרקע נקית בחוקס ועיין בגמקי יוסף. כפירות רש"י לריך דנהגים זה ענין: שפסחים שכותל הגויל וכו'. ובבביר הוסי' ז"ל בגויל או נותן ג' שפסחים ובה' דלא קאמר בגויל ששם שפסחים מקום דלא יעמי למימר ששם לכל אחד ואחת אמתי' אלטרקד למינתי מדת גויל גזית כיון דתקן הכל כמנהג המדינה כמו שנהגו כן יעשו וז"ל דלא נהגו יותר משם בגויל לא יעשה וכן כולם אלא כשייעור המפורס ומיהו אס נהגו לעשות פחות משם יעשה אפילו אס נהגו בהולא ודפלא יעשה דכמפורס בגמרא. ולא"ת מנא צבי בניינא הכל כמנהג המדינה לאתויי מנא ומשני לאתויי אחרת דנהגו בהולא ודפלא למא לאתויי

הכחול ואלו אמר לאחר מלאך שנתן לו חלקו הרי הוא נחוקה שנתן לפי שמשפט זה
 נגזר לכל דבריו שיהיה כחול רצה צבתינן נחתיבין לכלם וכן תנן הכח בבתמי' שאם סתם
 על חכה כנגד חורו וכו' ואלו שיהיו חתכו נגזר דעתי' שרובם להשתמש ממנו לתת עליו
 הקרה הלכה בדיון הוא שיהיבין לשלם מיד אע"פ שלא נתן עליו התקרה ועוד שאם
 נתן עליו את התקרה נראה שיהיה נחמ' בזה' בזה' וכו' ומזה שכתבתי הר"ר יוסף
 ז"ל הלכה בדיון הוא שנתגלין עליו את הכל אע"פ שלא נתן עליו עדיין את התקרה
 ומש"ה נמי הוא כ"ל דרש הוגה למימר ללאו דוקא קודם שיתן את התקרה אלא אפילו
 קודם שיממרו לבנות הכותל האחר כיון שגראה נעדרת שיממרו חייב אלא לדרש נחמין
 קודם ואמר שאין לנו ענין דעת אלא דלכ' הריכא בלמרת הבנין ומכאן שדעתו להספיק
 ככנהו נווני דמפ' בגמרא דככה"ל מודה רב נחמן דמתין לסלל' סתם לכולהו אלא"כ מ"ן
 ואמר' שלא היה בדעתו להספיק אלא מור אחר או פניה דלחמין ואין מנגלגין עליו את
 הכל אלא ישלם חלקו כפי מה שבנה בזה הא' לאו הכי למאי דמתין סתם למאי דלא סתם
 הכי סתם אלא עליו כדכ' נחמן דכח' בהורקת שלא נתן חייבין כגון דידעין דקדיס חד
 ארמי' לחבדויה והיה מסרבה כדמשמע בלשון ח"ן מתיבין אותו ולכך כתי' בחקקים שלא
 נתן ואין דריך להעמיד בפניו חיות הוי' ז"ל. וז"ל הרשב"א ז"ל בהדוסי' דף ו' הא'
 דתנן סתם לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו מנגלגין עליו את הכל פי' רש"י ז"ל
 לע"פ שלא נתן עליו ענין דהתקרה דלג' אדעתיה דיתח' ליה בהגבהה דהדוך. וזה
 שאלה שמא יהא את קורתו לרוח אחרת על כותל עמו ולא איהו עומד עליו זמ"ל דרש' ר"י
 לכהו' של חדרו שאם התלם כותלו נמאה פרוץ ואין ביותו טעם כותל ואל"כ אי"כ אינו
 נריך לכותל כרי ז"ל אע"פ מנגלגין עליו דמי גי' וזוית כדי שלא ישלם ומנאה דריך
 הקרה לאותו הרוח ונהי' גל כהתקרה דלג' אדעתיה דיתח' ליה בהגבהה דהדוך. וזה
 ר' נסה סתם לאר' לא נעשה אלא לנלוו בסרין מומר הא' חס רב' לקרות איתו מקרה ודרי'
 ותמ' כתי' לו כותל אחר אע"פ שז' נתן עליו התקרה מנגלגין עליו את הכל הא'
 חס רב' לקרות איתו מקרה א"ר רבי ז' את הפתח ז"ל ובכ' פירושו רב הוא
 אמר מנגלגין עליו פשוטו של כותל כפי ארד חדרו זה ז' ולא יתהו וזה נפרש מנגלגין
 עליו כל פשוטו של כותל אע"פ שנה סתם אלא לכלנהו והייתו דרש הוגה נופים בגמרא
 עד כדון לארד חדרו של ז' מנגלגין עליו או ח"ף לרוחב הכותל שיה' בה' אותו עד כפי
 נורך הכותלים שנותנין עליהם את התקרה נריך ז' וזה לסי' עמו או שפא יכול למר איני'
 רוטם להקרוח עליו ודי לי בהו"ט והפנא או ביותל בזין קל ואר' נכה כותל הדר לא'
 נעשה אלא לנלוו דריך ח"ן מתיבין אותו לבנוהו אפילו עד ד' המות אלא בארד
 סרין מומר שאם רב' לקרות איתו מקרה והתיב בסופה מנגלגין עליו את הכל משמע
 משום שינתן עמו למחר את הקרה שאם אינו יכול להקרות למד מנגלגין עליו כלום
 ומה הנהא ים לו בכותלו של חדרו למעלה מד' המות א"ר יוסף ז"ל בן הפתח ע"י
 מרישין שיתן מריש על כותל של עמו ועליו יהא התקרה ומנאה נהנה כולו של כותל
 חדרו שיהא איתו בזוי מלא' לכל אכל לא שיתן עליו את התקרה שאין מנגלגין עליו רובם
 הכותל וזה רב' חסר הכל ואמ' דקתני ביה ואל' דקתני בשותף שלא נתן עד שיב' רב' חס'
 שנתן כהו' ב' הרב' ז' מש' הסכרה ז"ל שיהא נשבע ויפול ולא נראה לי אלא הכי
 הוא כפרטית' בהדך ומני גרע מנה והנה צל' משה שבועה שקל עמ"ל ז"ל:
 ד' ברוין איתו וכו'. ריש פירקין: לבנות בית שער נמי' למימרה דבית שער
 נעושה' הית' הוא כח' חסיד' דיהו' רבי' איתו לאלהשתי' כהדים עבר בית שער וזה
 לא משע'י כהדים ומסקין דוד הוי פותחה מבעפיה הוא ללא הוי מעלושה אכל
 הוי פותחה מארבי' שרי למעבדה דאי משום עניים האועקים ואין קולם משמע הכי
 הפותחה בחמין ומפתחה חסיד דתתוב וחס העני רוח פותח ונוכס: במה יהא
 בעיר. וכו' ח' חלק דף ק"ב: ויהא באנשי העיר י"ב חרש' כגני מתא מקמתי' ויהא
 ולא רבובי העיר ומש"ה גני עיר הנדחת דכתבי' וספי' העיר כל שבועה כה' כ"י
 חדש אכור ליהנות ממנו פותח מלאך מופד. ושנים עשר חדש דמתמי' מוקי לה בגמרא
 דליתיה דוקא לפי' העיר לחוק קרבי ליתוחיה אכל לתמחו תני כברייתא שבת' י"ט
 ולקיה' כלה' הדשים ולככות עמי' העיר שנים חדשים ולקוח' ס' חדשים: ואם קנה
 בה דירה דירה הרי הוא כאנשי העיר בוד. מתמי' דלא כרשב"א דלמר אכל קנה
 זה קרקע כל שהוא הכי הוא ככנשי העיר מיד ופרקי' בגמרא והא תיב' רשב"א אומר'
 אם קנה מ' קרקע כה' ארזיה לית' דירה הרי הוא ככנשי העיר ונוכסי' הכי הנח' ארזיה
 דרשב"א. כתב ריב"ז בסו' דמתמי' דמתמי' דמני' שלא ידעו' חס' והעבד לדור בעיר
 דלכ' שמו' ש' י"ב חדש מתיבין אותו נכחו ולא' דומיא' להשתרת והגמלת השכר' ל'
 ממקום למקום דמתמי' עלה בגמרא אכל כל שיהיבין מתלה' לדור כאל' י"ב חדש שרי'
 הוא ככנשי העיר מיד דמתמי' דעתיה להשתקע בכלן וכבר כתבו ק"ה מן האחרונים
 ז"ל דלאו דוקא קנה זה בית דירה דהיי' חס' שטר' זה בית דירה כל שבועה ל"ב
 חדש דמיר' הוא ככנשי העיר ובסו' מתיבין אותה כתב שאין חילוק אלא קנה דירה אחר'
 שזה לדור ש' או קודם לכן דהא ללא נקט' ואם היה לו בית דירה עשיר כבר כתב
 הרשב"א ז"ל דנקט' הכי לארביקו ע"כ זה לו בנתיב' או בתנאי' לו בהתנה' לדון דלא
 עתה היה ליכא לגויי אדעתיה ע"כ הו'ה בנית יוסף סימן קס"ג דתנן במס' ט"ב ובד'
 רפ"א דלהבות כנשי' העיר ובסו' מתיבין אותה וכו' ו' ובסו' ח"ה סימן קכ"ב דתנן
 וקס"ג: ד אין חולקין את החצר וכו'. והנה' כ"כ דסעי' ר' ז' ור"ה סימן קס"א'
 ובד' פ"א דלהבות כנשי' סימן ד' ה' ופס' עני סימן ס' ובתשובה דרשב"א ז"ל פי'
 תתקין. ובסו' ח"ה סימן קפ"ח וקע"ג. וכתוב' אית' ש' בבית יוסף פי' בבת' ארזיה'
 ז"ל הוי ידע דלא חומר רב' יתרה בגמרא אלא דיעה דגוד' א' אינה' אין לין גוד' עד
 אינה' אמור בגמרא אלא עד סיפה דמתמי' אכל ארזיה' דלחין חולקין את החצר על
 שיהא זה ד' אות' לזה וכן ללא שייך הא' דיעה דהא הוי ליה כשותף ודריך ליה
 ואין בית בלא חצר כלום וכו' אם כנכנס יודע דרך שם שאין אמרם לו לאדם ממור
 חלקך ופרעה כארי לשלם ח"ן לך הדר שיהא בה דין זה הא"כ הוי מוקף שיתרי'
 שנתים שיתרי' כהוי לזה או חסרה' לפניה' שאין שמה חצר ע"כ: ולא את הושה' עד

דעת אחד הוסיף בור שיה ומערה ומעריך לכולנו בגמרא התם יתא ללא ה"א
למחזיקו אגב בור כיון דכתיב בור בקרא אלא ה"א למחזיק בור למודים עכ"ל ז"ל ורא
גברבת חופר הימרה מרובעת בעומק אמה או יותר ומי נשמים מתכנסין שם לבטב
גנדיה ויהי לך ששים אמת שמורין את הגנדיים יום או יומים צואת כלבים שש
שממתיין ומסרחין והוא קרויה מהמין וכו"ל ומהו אגב אהרת שמעשן
בה הגנדיים והוא קרויה גדליין תמוך שמים ניתנין למרחוק מן הריב זכריתא להרחיק
ד' אמות וריב חייל ב"ר איחי תתי לג בהדיא א"כ הרחיק מספת מתמין ולכותל שלשה
פסחים ורא"כ הרחיק מכותלו מכותל בורו קאמר והא ללא פסחים מעברו של
הבור להשמעין רובו כותל גבור של ראון שהוא מרדף סיהיה ג' פסחים ואלא למח
וממכר הסלעים עיין בתוספת יום טוב וכבר כתבתי אני בקמור דגרים הללו
רפ"ד נשבע וסדר בסדר בגמרא ועוד בסדר תין או דילמא או סד בסדר תין
ומהני פסטי דוסד בסדר תין דאי ס"ד דאי סד בסדר תין א"כ לפרעיתו לבבא דרביא
ולבבא דגמסין את הנפש וליתניהו כהדי כהדי אלא מלג ערביהו ש"מ אהרת שמעשן
בבא גמפת בני בהרחקתו או בסידה אבל הכא ברישא צעין תתי הרחקה וסד
דילמא היל דלא ערביהו מסוס ללא דמי האי הנהו יתמי וקא רישא הוהא דלמחזיק
וכתיב הוהא הוהא דלמחזיק וכתב הר"ם ז"ל הלך את עשה א' מהנה אינוכפין ארוה לשעות יתיר
וכתיב חס' ז"ל נראה ר"י דכתיב נמי גרסי' וסד בסדר ז"ל נראה ר"י דכתיב
או סד בסדר א"כ תישגות דברישה וסד בסדר תין מלג קמי או סד ברישא כמי
בסיפה אלא דלא בסיפה נמי גרסי' וסד והא דכתיב ליה לבסיפה סיי או סד בסדר
סיינו משום דלא תין הוהא כ"כ מרובע שלא וישיל לו בור למודים ע"כ וכוזב
בגמ"ס שברב אלא עיין הרמב"ם ז"ל לפרעיתו לבבא דרביא וכו' ופסחים ז"ל
סיד ולדעת מימון וס' וסור בני בחד מיניו ע"כ. אמנם מי רוחה שכב סד
המורד שם רפ"ח צבם המפרטים ז"ל דכיון דק' אחרו בגמרא דכתיב דתתי צעין
א"כ סדחה הכי קיימ' לו חס דעת הרב המהר"ר ז"ל שכב ויסד בסדר ע"כ צעין
לכונן ק"ת ונס הרמב"ם ז"ל לא כתב שם א"כ הרחיק מכותל בורו כדליתא בגמרא
אלא כתב שם מן הכותל וכתב ע"כ הוהא כו"ל ש"מ ק"ת למסכתא כותליה
מכותל ללא בור מרדף להרחיק דהא ספי מוקי הני ממי רגליה שרדף להרחיק אשילו
מכותל ללא בור שלש פסחים וכו"ל הני ע"כ עס לכוין ביה יוסף. וזכרוננו כמי מתני
וסד בסדר אס ד בסדר סה שהוא אס לא סד בסדר ז"ל פסחים מהדא מרחיקי הופת
והגול והמלה ויסד והשלטים מכותל תבור ז"ל פסחים או סד בסדר ע"כ ואלא המורד
ואת הסלעים. בגמ"ס פ' כמה עומין כתבו עס אמאי לא קמי הכא הול. ובגמרא
אמר' ד' אוביעת מני חול בהוספה אלא בני הרחיק דקמי בגמ"ס ומפרסי' דמי
אל הוה לחות טעמא דכחול לא מיירי ולא אלא הוהא הכל. וסד בסדר הכא כתיב
בבא ז"ל גרסי' או סד בסדר א"כ כתיב לכוין כסמוך ז"ל ע"כ סד הוהא ז"ל
וגם הר"ר יוסף ז"ל כתב שכן מלא כל הספרים דלמי בבא או סד. וזה סוף לאון
ההש"ס ז"ל בהדוסי אלא דלא ש"מ דהריוכו וסד גרסי' ומסוס ללא ערביהו ודע'
דחז מניו או בני למימר ומסתמא סיהא סיהא קדתי או אשילו הוהא גדול כי הוהא
דרישא ומסבדא סיה ריהקין ל' וממי איתא ברישא עריוק ובהוספתא נמי קמי כותלי
וסד בסדר אלא שרינו הגדול ז"ל כתב בהלכות בסיפה או ע"כ. וכן הרמב"ם ז"ל
ברישא נקב ויסד בסדר ובסיפה נקב או סד בסדר וכו' שכתבתי כבר. מרחיקין את
הורעים מפני שמחלידין את השרקק וממלין עפר היותו ומצומטם קאקע סיד הכותל
ללדני ובגמרא פרק הוסיפה ז"ל משום דהרישו מכותל ודאקע לא זכע ליה
תנא ל' מרחיקין משום דמרישה ומוקי לה כגון שזרעו בלא מערישה אלא חופר צמרא
ג' פסחים אשילו כותל אבנים מיירי ולא קריתא דגמ"ס בזכרון מי רגליה אל מחזיק
מני בשפה אלא כותל סיה בגמ"ס ז"ל וכתב צבם עריוק ובהוספתא נמי קמי כותלי
דמי רגליה אל שופכי מים אין מרחיקין אותן מן הכותל ג' פסחים ולא דמי לנכרית
של כוכבין דקו וקיימי. שהן ד' מן תקלות ומ' שמעא בגמרא דריחם משום קלא והוה
הלמוד שמחזקין לשי מ' נקני יוסף ופי' ר"י ע"כ ופי' ר"מ ז"ל נראה שהגדוד
סיד קול בריוחם קאקע מפני ביה מתני' אין ריחם של תומר העשם משום קלא
סירוח קול הנהגת התומר או קול הריחם עיין עליו עס ועיין בתוס' שזכרנו דחמי
הוא מלאוין חמור של נפחים והוא צמין העשים הטעמים את הריחם. וכן פ' ג' י"כ
במקום יוסף: ואת התומר שלשה מן הכליאה. מפ' בירושלמי שמודל מספה
ספוימתי יוסף: והוא התומר כולו בג' פסחים. כלוא פ' בפרק גמ' לכוין ויהי כליא
ע"כ. ושעני' ממתינ' לשכב הריחם שפת וכלויה דתוור ספח ונפיק עינה למקא וממכר:
ב לא יעמוד וכו'. פ' הכונס דף ס"א. ועיין כמה שכתבתי עס סימן ד': ונס
הרמב"ם ז"ל נקנו לפ' כתי' חוס' ז"ל עיין בהוספתא יום טוב. אלא דמיאיה כס
הסור דמס זכרא דלשי' כל א' צביתו מרדף להרחיק שיערין הללו משום כבתי
שמעשין עליו ע"כ. ופי' דמי' יוסף ז"ל יעמוד ארס תוור חמוס טלס ספחת
למעלה מרדף להרחיק פיו מן התקרה ד' אמות של תשערו השלשה וכו"ל צעליה אלא
עבא' לתת כושר לחסה מפני התקרה הלכה שפחים אלא בתוירם שלש פסחים אלא
הז' מוכח בירושלמי שיעור מלמטה ג' פסחים דגרסי' התם הוה עשו קמין אונן
מהו כשמיטת מן הדף ר' הנהו אומר ע' שפוח תתוין עיניהם ג' פסחים אובכיה
ספח וכיהיה לאו כמין סוכך הוה עשויה ותומר צין מלמעלה צין מלמטה שפח וכו' נמי
צין מלמעלה צין מלמטה ג' פסחים סס למדע שבתוירע סקן סוכך שפתן מן
הז' ד' בגמ' פסחים למעלה למטה: הוה מעמידו בעליה עד שיהא וחתרו
משעמיה ע"כ. פ' כמה יוסף ז"ל וואת הוהא מישלם מה שהוה. כתב
הרב בעל הטייטור ז"ל דה"ס לכל הך דצעני הרחקה אס הוה אשילו אהד סהרחיק חייב
לחלס ומסוס להוהא דנורה מנכר לבי' הוה דלנקייה בהו וכן כתב הרמב"ם ז"ל
שכחוקי ריי' תלס מין מן הוהא הנמי ע"כ טעמיה כותל הוהא דלמפני כותא של א'
הסרחיק אלו לצוא מנה משעה אלא ע"כ הוה וכו' והוהא בני ארס בריחם אל אס סה תוירם
הוהא ופסור ומיהו דעת הרמב"ם ז"ל אלו קי' ודעת הרמב"ם ז"ל דככל אלו לא
בפ"ס

צעין חוקת שלם אלא מכין טרחא משעה בלא הרחקה וסוק מלי. והרא"ם ז"ל כזב
דצעין חוקת שלם עכ"ל ז"ל. ובגמרא דמי עלה דמתני' והגמ"ס ד' מעיניה מתחזו
ובציריה שלש ועמי אפי' כי תנא הוה צרחתוין דחזרו דיון כי סירה דגמתימן
דמי ופי' נקני יוסף צעני דגמתימן צעני שיערה ספי דמקד שמסיקין ארוה תמיר
עוד חוטי לחסה וסרף אכל למעלה משען ללא מתחזיק עפי כיון דלא לשכין בהי
חילוק מידי ע"כ. ועיין בקמור סרס ק"כ דף ר"כ' ע"כ וכזב עס דדייק רס"י ז"ל
מדקמי ברישא בני תור לא יעמוד ארס תוור תחת הבית א"כ הרחיק ג' פסחים
ואלו בסיפה קמי לא יפתח ארס תוור של צעני וכל תחזומים תחת אוירו של תבור
ומדקמי בסיפה תחת אוירו של תבור ובסיפה לא קמי תחת עליוניו של תבור אלא
קמי סוס תחת הבית משמע דרישא מיירי דלכיל משום חשן הגמרא אשילו כסהל
צרחותו וכדפי' אבל בסיפה לכתב אלא משום הכל ועקן ולא סיך הסוק אלא לבעל
האיר דוקא דמסו ק' קמי תחת אוירו של תבור שהרי אין הסכמים מקפידין
בזכויה וכן ויח. והע"כ שציניו מהס מיימון לא חשיב לה לראיה גדולה שהרי מפרס
המסוס לתויר צבית דמד ועליו דמד מ"מ שפיחא שרש"י ז"ל חשיב לה לראיה גדולה
ומסוס ק' פ' מה ס' וכן רבינו אשר פ' כן כרמ"י וז"ל האשרי לא יעמוד ארס
תוור בתוך שלו א"כ יש לו על גבו גובה ד' אמות עכ"ל הרי לו שכתב בהדיא
אשילו בתוך שלו קמי סיהו של תבור וצ"ל הוהא חוס סיהו ספחא
וכפי' רס"י ז"ל וכן כתב גם רבינו ישעיהו מעמלי האחרון ז"ל בהדיא כרמ"י ז"ל וז"ל
לא יעמוד ארס תוור בתוך הבית א"כ יש ע"כ גובה ד' אמות א"כ שפחה הכל
צרחותו מעכנין עליו הסכמים שמה תעלה הלוקח ויחזיק כל בני הסכמים עכ"ל ז"ל
והרי לך כהדור אשילו הכל צרחותו לך צרחותו מאוס טעם הספק המוס ס"מ שפי' עשרי
דברי רס"י ז"ל ע"כ וע"כ עוד: ר"ש אומר לא אמרו. וכן כתבו צ"כ עשרי
דכ"מ סימן ה' דאוקמיה אפי' ציסיס. ועיין ג"כ במ"ס בפ' הכונס ס"פ סימן ד':
ג' לא יפתח ארס וכו'. בפירקין דף י"ח: ולא יפתח בורן. ובגמרא תנא אס
היה רפת דקמת לאוהר מותר אש"ל דהו נירי ריחיה רשות לדירה ספי פ' דתוור
ורפת בקר דירוחו של ארס הן ואין ליה לאוהר דירוחו עליו א"כ הוהא מוקי ממי
אלא ככ"כ שרי ועל הוהא להרחיק עממו. ומאי עממו ככל סהר הרחיק דמי' לא
תנא צרחותא הכי אלא סהה משום דלירה ספח אכל איך חף סראון הקודם מרדף
להרחיק. וכזב בהדוסי הרמב"ם ז"ל דף י"ח סה דתין לא יפתח ארס תוור של
נחזומים וכל פסחים ספי רס"י ז"ל מפני שפסול קשה ויוני תתוור סוף סעין
קשה ליון ומשמע דמי עסק תדיר יתר מתאר בני ארס ולפיכך יכול למחות בלאו.
ואיכא לריחק והא קיימא לן דיון משופן פסול לבסיס משמע מאוס דלמתני' לרישית
איכא למימר דילמא לן קיימא לן הכי ככגון חמרא דבב' יוסף דלמחר אשילו טרחא נמי
קשה ל' ז"ל חמור אי נמי לן ממשון פסול לנכסי' לא מפני שפסול אלא משום
שפחתה והכי נמי משמע בכבורות מדע נמי שהרי חף יין מכותל פסול לבסיס כדליתא
במשכת ממות ויס ריחיה סאבו אלא משום וכן משמע בגמרא רישולמי דקאמר צין
תתוור מפני שצביחו א"כ סהו ממעטיו וכן חמרו צין מטפל במכסת חרומות. וס
לפרע דלמי עשן דסבא לוו עשן תוור לא גדול הוה שפחה ז"ל משופן ככך אכל עס
סהו גדול ותדיר שהיין נעשה משופן לא תזירו סהוה סונס ייין ולא משחיבו ורבינו
חס ז"ל סריש לא מפני עשן אלא מחמת הבלה וסרחין ויוני תתוור סההבלה משחיבו
עכ"ל ז"ל: חמור שבחצור. וכן דקק' הרמב"ם ז"ל מדתן תחת שכתב יוליין
למחות בלאו ולא קמי ולא עשה ארס תוור צמיר ז"ל שפילו מות שכתב שיערה
דברות א"כ יוליין למחות בידו ולמחר סבורין היינו סיבולי' אלו לקבל ועכתי' אין חס
יוליין לקבל ע"כ. וריתא דתחוהו ס' תתק"ו: איני יכול ליישן לא מקור
הנכנסין ולא מקור הווציאין ועושה בליים ויוצא ומוכר בשוק כך ז"ל. ופי'
מקו יוסף לא מקול הנכנסין לא דוקא משום הוהא ופילו צמלת סה דקק' אלא
מפני שצביח עליהס אז הדרך וס' מוכח בירושלמי דקאמר דיוכל מימר ז"ל איני
אוליין ואזו הכא בעי לך ולא משחין יך וכן מרבין עליו אס הדרך ע"כ. וקול הצינוקות
דכתיב דשרי אש"ל דכנסין מוקי לה חלס בקול תיסקות פ' צית רמ' וכדפי' רש"י
ואפי' הירך אשילו תומא בהינוקות ככתיב לקנות לו וס' וכן דבר הנכנס תחתו סרי
דסיפא מיירי צמיה אחרת לית בה עשויות רביו הדרך. וכדפי' נקני יוסף דלמי' דלפיכך
רבא לאפי' דלי סבי לימתי לתר אחרת לעיקר לימא לא פרישה ע"כ. וכדי פ' שפי'
דהלכות סכמים סימן י"ג וז"ל תחת שכתב יוליין סכמים למחות בידו וכו' עד הכל
איני יוליין למחות בידו ולומר לו אין אנו סכוין ליישן מקול הפסחים או מקול הריחם
שהרי סכמי' למחות ע"כ. וכתיב עס סכוין ומתוך מה שכתב רבינו
סרי הוהא לעשות קן כלל סיהא סוכר דדוקא חוהיק הכל אס בהתלה בא
לעכב עליו יכול לעכב וכבר זה התפרס לפי הוהאס לו מה עשה אין עשנתו עשנה
בקול הפסחים והכל יתור מונע סהינה מקול סוכים: והוא' וסד למס חמרו תנות
שכתב סהינה סבלה אזו כחזר יחמרו מי שכתב לעשות תנאי' או לא יעשה חלס תנות
כחזר שכותין אלא כותת סהינה בהחויק לעשות בנאכחו והיו' ודעו אשילו חוהיק
אין חוקתו חוקק אלא סכנסין והיו' אין סכנים וכן כתב פ"א בשם הגאונים ז"ל
אלא חוקתו חוקק במלכות עממו. אבל אס לא חוהיק יוליין לעכב אז כלל מדכריו. ז"ל
והרמב"ם ז"ל חלוץ צבם וכתב לאו מקול הנכנסים והיו' וס' קאמר דמי' יכול
לעכב מחמת הפסחים והריחם אלא מפני רביו הדרך כלומר איני יכול לעמוד ולישן מפני רגל
הכרס שמרבי' עליו הדרך ומ"מ כתב ז"ל סהל סכנסין והיו' אשילו עשה ברשות יוליין
ולמר לו סכוין היינו לקבלו ועכשו איני יוליין לקבל וס' שכתב תנות ולא חמרו יפתח תנות
וה"ל למעלה עכ"ל ז"ל. ובסור וז"ל סוף ק' רמ"ס וכו' א"כ וכו' עס
בספר משה על השלחן ובספר הלכות וז"ל דכל עשנה צביתו או צמוחו עשנה
אשילו לפתחה ואיני יוליין למחות בו והוהא בני ארס בריחם אלא אס סה תוירם
וסוק מוקי להס יוליין למחות ע"כ: ועושה בליים ויוצא ומוכר בשוק מחמת
מלוח הללו לא מצא משען אלא ע"כ הוה וכו' ויוסף ז"ל: ד מי שהוה כותלו סמוך לכותל
חבתי קמין נאס וכו' לאון רש"י. אמר המלקט קן כמעט פ' הרמב"ם ז"ל סכנה

בפ"ט מהלכות שבתים וז"ל שראובן שהיה כותלו סמוך לכותל שמעון כיוון גאם וכ"ו והראש"ד ז"ל השינוי והם כבוד הרב הענידו וחרשו בלא היה בלא כיוון גאם ע"כ. ולא נמצא חירוק זה בעמדות שפסקו וכן כתב ג"כ מהר"ק ז"ל ע"כ המנהיג אלא הכי מפ' לה רבא בגמרא מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו וברחוק ד' אמות אם פעל הכותל לא יסמך כותל לאחר הא"ב הרחוק ממנו ד' אמות כאשר היה מרחוק הראשון כשכל מ"ט היולדו עשתי הקרקע דרבנן וז"ל אלא הכותל הסמוך עד ד' אמות מהני להם בפי"ט לכותל האחר והבית קמ"ל אע"פ שזה ימים רבים היה מקום רב בין אלו השני שהלכים והקרקע העובדים אלא הכותלים ויודע הרב אפי"ה נר"ד לרחוק כשכפל וכל לסמוך אחר וזו היא שיטת הראש"ל ז"ל וקצוב לפי"ז זה טעם רש"י ז"ל. וז"ל נמוקי יוסף אחר רבא דהכי כותל שני הוא סמוך לראשון שלא נפל הראשון אלא שחבטו בכוונתו סמוך לכותל של עמו סמוך וקמ"ל מהני שר"ך לרחוק כותל זה מהכותל האחר של עמו ד' אמות כמות שיהיה בו מקום לדריסת הרבים משום שהיה הכה שבין שני כותלי אלו מעלה לכותל של חברו שמתחוק שקמקא הקרקע דמ"ה מחל לו לסמוך משום דיש לו זמניו וזו פירוש ז"ל אלא כותל לכתוב לכה ע"כ ויכול קרוב מעלי לה ע"פ הרחוקה. ודוקא כותל כ"ד גבה או אפילו כותל הגדל ע"פ הרבא משום שהערה עליו לא נתחוק דרישה ויכול לסמוך כ"ד מ"ה שלו. זה הדגל המחורר לאחרים ז"ל גרסא זו שהיא גרסת גבאי"ס ז"ל המחורר והסמיכו האחרונים ז"ל דגם הרחקו זו לא הו"י טעמא אלא משום שכבר נשתעבד אותו קרקע לעברו כיון המלך והחוקק וזו לא הו"י החוק ד' אמות סתם וריבין לו לדישה הברו ודין הבא לקנות גם הוא מן המלך אלו יכול להחזיק בהן שכבר נשתעבדו לו לעברו והיינו שהרחקה לאמריקו אכל אי לא הכי ודאי אין לו להחזיק ולשעבד קרקע שלו לחוק כותל חברו דהא הנינו בקבוצה אם ר"ה כוונם לתוך שלו וכונם לתחת דל"ן נר"ך להכניס בתוך שלו אלא שרוב כותל נמצא שאין דין הולא מירשא למלך ע"כ. ואולי נר"ך הולא לכה אלא או בקרקע של הספק כמחוק ד' אמות סמוך לבניו או בקנה מן המלך ובדלמריקו: א"א"ב הרחוק במגו דין אבירת וחסו כסירה' ככותל ראובן ד' אמות או יותר הרמב"ם ז"ל. בפי"ט רש"י ז"ל ודוקא כותל גבה וכו' פ"י רש"י ז"ל שמתחוק שאין דשון בה בפנים ריבית דשה ממוכר ע"כ. ויפה קרקע הרב בעל חוספת וי"ט דמלות או יורה שפסקו רש"י ע"כ מיוחדות. בפי"ט רש"י ז"ל או כותל חצר שבוער חדשה. כתב אמרדיי שיש ללמוד דעיר חדשה [הנה"ה ר' גר' ד"ל יבנה או ז"ל דעיר חדשה חמשים שנה כמו שהוא כתוב בפי"ט דלשיקל] ובספר הלכות אלא ששם יש ללמוד מנה לנו שהחדשה היא חמשים שנה וכי בהמשגה שם פ"ט דלהלכות לא נזכר בה רק ויבנה ששים שנה דברי ר"מ וז"ל ויבנה ששה שנות פחות מע' שנה אפי"י שנה אחת שמשע שנקראת חדשה וי"ט ע"כ. מקרי ששים שנה מחלואיות דפ' שני דכהנחות ע"כ ויבנה שבת ר"מ בפ"ט דהמשכיל להלכות אכל ר' יודנה"ה א"ה יבנה בניו שיקן ארס וזכרה. ועין עוד על זה בספר הי"ט: מלמעלה א"ה א"ה לבנות ברחוק ד' אמות מחלואותיו של חברו ולגלות בניו כריך שיבנה המקום ישיעמו בו רגליו ולמעלה ד' אמות כדי שלא יוכל לעמוד על הכותל ויראה ויח' כשיעשה כזה כשפתול ואנשים נר"ך בהכרח להחזיק בכותל מן החלואות כדי שלא יאפילו ובגמרא בחוספתא חנה מלמעה של י"ץ ויראה מלמעה של יעמוד ויראה מלמעה של יאפילו ומלא יספיק חנה דבריה מיראה שיורא כמה בני הרחקה משום הדין בגמרא כמה הוא שיעורו ופי' בגמרא דבריה מיריא בגובה מן הגדל כיון שכותל חלואות חברו הולך לארכו ממזרח למערב וזה בונה מתפון לדרום כיון שאינו ממש משהיל אלא טעמיה לו כל כותל או די כותל טעם מן החלואות שיהיו בקרן זוית מן הכותל ומתני' דהני ד' אמות מיריא בגבה ובנה משהי כדי החלואות דלא היה משהיל לו אלא מה מרחיק ד' אמות ומשום שבנה מן הגדל והיה יכול לסתום ולתפן אפי' הגביה ד' אמות כדאמרן מ"מ צעיק שפסע הכותל כמו מדקון וירדדו הרבה כדי שלא יוכל לעמוד עליו ולא להשתעבד בו כדאמר רב זבד ובהנה"ה סיפא שומר' עמי אייבי במוך ה"ך דלא הייס לנחש לדתא כדרישה אלא משום החלואות והשתת לא ידעיק שומר' כמה נר"ך להרחיק מכתבו ומשם ומה הסמיכו האחרונים ז"ל דלמהבדל דב' אמות סתם וכו' ע"כ בקצור ובסמיכו לטון קמ"ל. וז"ל הראש"ל ז"ל ונא"ל דלוקימנא למתני' מן הגדל ולא איירי בנגדן מ"מ רבא דה"ה דמנענך נר"ך להרחיק ד' אמות רששע' דמתני' הכי משמע אלא משום קוסיא דדושה נר"ך לאוקומה בגבה מן הגדל ע"כ. ונראה שפירש נמוקי יוסף בגמרא דברי רבא שפירש גתני' שכל לסמוך כותל שני לראשון שכל נפל אפי' יודע להולמו שהגמרא דלמטה פירש צמיתיה דרבא ונפל וכן משמע שהיא הגמרא מכל המקומות אשר הפסחה גם בכסף משה' בשם הגמיה פיי. ובמה שפירש דמתני' מיריא בלוחק מן המלך כן כתבו כמה פוסקים עיין עליהם. דאי לא ירמא הכי כמה נשתעבד ראובן לשמעון כחתוק או: ובחלואות מלמעלה ומלמטה ומכתבן ד' אמות ר"ך דמנענך. וז"ל רפ"י דהלכות שבתים. ובספר ח"מ סימן קפ"ד: ה מרחיקין את הסולם מן השו"ב וכו', מה שפי' רש"י ז"ל כלומר כותל המפסיק בין שתי חצרות וכו' הוא פירוש רש"י ז"ל וכן בנמוקי יוסף ולא ידענא אחאי אפטריוכו לפרושי הכי אלא הרמב"ם ז"ל לא פירש בו דבר גם כ"ד. ובניו ליבנה מתני' דלא כר' יוסי דאי ר' יוסי האמר לקמן בפירקין זה חופר בתוך שלו וזה מוטע בתוך שלו פ' רש"י ז"ל מילי טובא איכא צמתני' דלא כר' יוסי דלמי מי ימאח צו נשפוק וכולם דלא כר' יוסי אכל ר"ה רב אלא כפי פירשו דכלל הרחוקה דמתני' בשיטתו ליה ללמולד דר' יוסי מודי בה דלא גירי דליה לפי שאותו דבר שהוא סמוך מוקף לחברו אכל בשולם אכל מוקף אלא שה' שתבא הנמיה וכן אינן לא יזיק עד שיגדלו והיה קרוב הדבר לעומתו לאלו שאין נר"ך להחזיק לה' יוסף ולעיל כממכת כותל ממי חסדי גיריה דליה דמיר כשקומן מוטע דושה ומשני אפילו ימיה ר' יוסי אלא ממי חסדי גיריה דליה דיומנין כדי דמנח לא קפלה הגמיה והו"י גרמא דר' אבשי' תנא דגרמא בגויקן אכור ונא"ל דהא הו"י פטר מ"מ לכתולה יכול למנועו שלא יגרשו לו עם הזיק. ועיין חו בנמוקי יוסף שהוא ז"ל האריך ליישב ולתאם טעם בכל הרחקה דהנינו בפירקין אמאי לא נסתפק בהן השלמוד אי אחין כר' יוסי אי לא דודאי דלכולו אחיין כר' יוסי כמו שנתן הוא ז"ל טעם בכל אהר ואחד וכמו שכתב התוס' ז"ל ע"כ דבר במקומו. ובסוף

דבריו דנ"י כתב נמצא שהזיקין חלוקים לנלמט דייני לה' יוסי דלכמה כוחיה בגמרא דהו"י גיריה ממש חייב להחזיק והם היו חייב ללמט דלא פסרוין אלא בגמרא דומיא דסולם או גנן. הכי שפאלו בין גמרא חייב להחזיק אע"פ שהם היו פסור מלמט השלישי במהרה לקרב כמו אינן לבור ול"מ למימר שפסור מבלט כשמייקו בשדיו ע"כ: גמיה זיי"ה אה תמי' תמי' המון עם החולין מרעינא בנל"מ: ואת הבורל מן המוחליה וכו' פי' א"ה חכמי ד' להעמיד סולם בחצרו כדי לעלות למוחילה של חצרו חמשי' להשיג וקיסת סולם ד' אמות הראש"ל ז"ל וכן פי' ר"י ז"ל. אבל הרמב"ם ז"ל פי' שם בפי"ט משכנים כיון שהחוקק במוחילה שמה שר"ך להכניס לו מקום ד' אמות להקנה. וכתבו עליו דלא נירא שלא נקמה לו חצר חבירו לייכנס בה לתקן מוחילו בשביל שהחוקק שמה במוחילה ע"כ ז"ל הרמב"ם ז"ל בדרב"ה ד' אמות וז"ל הרמב"ם ז"ל חכמי חבירו וז"ל דלא כדי שיבא זוקף את הסולם יש לדקדק הי"ך יזוקף סולם בחצרו של זה ואפילו בחוקן שהלכו ועל זה בית ועיל בדמים משום מוחילה אויבו יכול לנכות שם כותל שגמלא כמותה על המוחילה שאם מתכנסים שם לרבות נמצא נר"ך למוחילה אחרת שע"מ כן חלקו כדלמרי' י' לו לגבול הכרם ד' אמות בגדה הלגון כד"מ כן חלקו. והרמב"ם ז"ל אלא כותל להשיג במוחילה י' לו לתקנה וליוני מחזור בדניו אלא אם וזכא עד שהחוקק בה במוחילה עכ"ל ז"ל. וכתבו בגמרא משנה שם פ"ט שהרמב"ם ז"ל כתב בסוף ימינו שהדין לכתביו הרמב"ם ז"ל דמוחילה חוקק לעממה לכל תקנה דאי לא מתקן לה גם היא אינה מקלחת וחוקק מים אין כאן ה"ה למה"ד לחלון העשוי לאורה כדא"ה ראייה להרחת כותל ד' אמות בחצר חבירו ומוחילה ג"כ להרחת ד"א ע"כ. וכתבו בספר מפה על השלחן ובספר הנהגות בח"מ סי' קנ"ה וז"ל וי"א לענין שאם קמה ממנו פהם מקום כדי לעלות למוחילו או נר"ך להכניס לו מקום שייעור זקיפת סולם והוא ד' אמות אבל בלא קניית מקום כמה ישתעבד זה לו שאין לו ד' אמות בחצרו לנורק תבין שפירוש עכ"ל ז"ל. והוא ע"פ שכתבתי בשם ר"י ז"ל ומי' ז"ל בציור ונבני בשמו ז"ל). ואיזה צריך דף כ"ב סמוך למקומה ודייקינה מהם טעמא דמשום כדי וזוקף את הסולם אבל משום דריסת הרגלים לא חיישי' אף על פי שעהא אס' אינו מתרחק מהגוים דריסת הרגל וקסיא לרבא לעיל בצמ"ד ז"ל ומוקף לה במוחילה משום טעמה פירוש שמתקת הגו' משפעתה ויולאת להקן מן הכותל לתוך החצר והמוחילה בסוף התקנה מסוכה להקן מן הכותל לתוך החצר הלך אי לאו משום זקיפת סולם לא היה נר"ך להרחיק מראשי התקנה דלי משום דושה הא אויל ואחי חתת השפוע: מרחיקין את השו"ב מן העיר החמישי אמה מה' דמי בגבלי וצירי' אמה' ממתני' דל"ן פורסין נבשים לייבוס מרובה כחמבורי וכו'. ועיין כן בנמוקי יוסף: ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו ברחוק מן העיר בין שכותל וחינטינך למיתני דייסורו דאי תנא רישא להחזיק מן העיר הו"י התם דוקא מרחיק מפי שהנאות העיר מנותל הן בחצר הן בגג אבל הצולה הנזרעת בגדה ומכוסה אין נר"ך להחזיק ופי' תנא סיפא הנוס' שגדות שגדות שגרות אכל צביר וכל סוכה כו"ל הדי' אימא לא תוס' ז"ל: ואם לקחו אפילו בית רובע הדי' הוא בחוקתו נמי אמר רב פפא ואימיהא רב זבד וזאת אמרת שזענין לנוקח ופוענין לירש סי' אע"ג דתני לקמן פ' חזקת כל חזקה שאין עמה פטנה אינה חזקה כליד וכו' הכה גבי יורש או לוקח אם שפאלו לו המעורר עד שכתב עליו זה ואמר ידעתי כמה משהלך לו לקחו משלנו שהחוקק בו ימים רבים והביא עדים שהחוקק בו אביו או המוכרה לו שלם שיש אע"פ שלא טען והם לקחו ממך מחזוקת' ב"ד טוענין לו ופוחתין לו פה. ופיריין וירש היינא בפירקין דלקנות בגבה משום ירשה אויבו נר"ך טענה חזקה וזוקח אינטיבאל ליה ודבר נר"ך עלה לוקח ממי תנינא כיון פירק' דלקמן לקח חזקה ובה הו"י גונו מראות הדי' זו בחוקקה ומשני נריבא דלי אשמעי' התם גבי ר"ה דלוימור כונם לתוך סולם ה"ה הוא שאלמלא כן היו הרבים מעבדין עליו ולא היה יכול לעשות צדוק אבל כנגד הידיד אימא צדוק עשה שהיה חזק ממנו אינן אחולי' אחולי' בני ר"ה גביה אבל בידם לא ע"כ. ובפרש"י תוס' ז"ל בני ר"ה ז"ל סודי' העיר בשמדה רש"י העיר שהרשות בידם כדלמרי' ז"ל שפירא דמנלח ויזין לדיכא לכל זה דמי זכני ר"ה חלל חלל מוחיל עפי' מיחיד ע"כ. ואי אשמעי' הכה לכיון דיתיד הוא אימא פיוכי פייסיח א"ל אחולי' אחולי' גביה אבל רבים מלן פייס ומלן שכיב פ' יו רש"י לקבל משהו ומי הוא שבידו למחול ולסלוח אימא לא לריבא. וכתבו תוס' ז"ל דלמחזיקי' חרתו בלוקח וה"ה צדוק ומתניה' ודכח' לא שמע' יורה חלל א"ה דלמחזיקי' חרתו בלוקח כונם צדוקים הדי' הוא בחוקקה ואף אם יפול יכול לחזור ולבגוהו שטוענין לנוקח לומר ראשון עשאו צדוקים ל"ש נגד רבים ל"ש נגד יחיד ע"כ: הדי' הוא בחוקקה והא דלמרי' אין חזקה לניקון מוקמי' לה בגמ' דוקא בקוסא זביה חכסא. זבד פי' שני דהלכות גולה וצדוקה סימן ט"ג: ו נישפול הנמצא בתוך חמשים אמה נלמ"ד להכני קרי לגוול הקטן ליפול מפני שהוא טופל כשהוא מתחיל לדדות. והר"י יוסף ז"ל הנהי יפוי' בלא יו"ל ובקמין גוין: הדי' הוא של בעל השו"ב לייבא ליעמר כיון שחר קובא דעלמא דמתני' מירי' בצדוקים שאין דרך עובדי דרכים לשם: בחוצה על החוצה שגיריה ידחוקין כיון שכל צדוק קובא למוכח דשמיים בתוך חמשים אמה פי' שלום חמשים אמה ולוה ל' אמה וגם ליכא למיול שחר דובא דשני סבורים שוין הימים במימים וה"ה ליכא לייבא לרובא דעלמא דבשבי' של כרמים הוא מתני' עכ"ל נמוקי יוסף ז"ל דכרחה צדוק קמא. ובגמרא בני ר' ירמיה גניו אחת בתוך ל' אמה ורגלו אחת חוץ מחמשים אמה מהו ועל דא אפקוק לה' ירמיה מצי מדרשא פי' רש"י ז"ל שהיה מפריח פליקס ור"ה פי' דש"ה אפקוק משום דמדדה אינו נודה כלל ויחר מי' אמה אפילו רגלו אחת לכל מדות חמשים כן הוא. ובפי' גט פסוק דף קפ"ה שלחו לשלוח ממנו שאלה או שאלות כדלימא התם ובלה לומר להם אינו מצינו כדאי' שפחתם לי אלא כד דעת המומדי'כס טופס ועל דא עיילנה לביה מדרשא. וביד פספ"ו דהלכות גולה ואבידיה. ואימא בתוס' ז"ל אלו מילות כ"ג. ובסוף ח"מ סי' ר"ס: ו מרחיקין את האילן מן העיר כ"ה אמה ורעשם נר"ך להחזיק מן העיר חלף אמה דל"ן עישיין גרשם שדה חוס' ז"ל. וז"ל הנמרה מ"ה אמר עולה משום כ"ה העיר ותיסוק ל"י דל"ן טושיין שדה גרשם ולא מנרש שדה לא לריבא לר' אלעזר דלמך טושיין

מלאכת שלמה

שדה מנרש ומנרש שדה הכא משום נוי העיר לא עבדין ולרצנן נמי לאמרי אין עושי' שדה מנרש ולא מנרש שדה ה"מ זרעים אכל באילנות עבדין והכא משום נוי העיר לא ומה הימנרש שדה בין זרעים לאילנות להניח קרפף ויהר מצות פלתיים סבורין לזרעה נורע רובו הכי כונה ואסור לנטל בחוכו אכל ינעע רובו באילנות לזרעה האילנות מבטלות תורת דירתו ממנו וכו' ולא כחצר שלפני הבהים שהכוסה לזרעה ומותר: וכו' וכו' כמנמי יוסף הא הלבנה למשיחא דמתינתין בצרף ישראל מיורי ומסום נוי העיר כדליתא בגמרא עד שיבא לה מקום פנוי בלא שום אילן: ובחדרוב ובשקמה שענפיהם מרובין לרין חמשים אמה אבא שאלו אומר אפילו בכל אילן שאינו עושה פירות נרין חמשים מפני שגנאי הוא לעיר כיון שאינם מניחין פירות. וכתב הר"ר יוסף ז"ל כ"ל גרסי' גבי אילן ל' אמה גבי חרוב וקמה כ"ה אמה ו"ש ע"כ: ואינו נרין דמים כיון שאינו טלל כרין ומזיק את הרצים דין הוא טלל יהנו לו דמים אש"ל דלקט בפירקין גבי אילן לצור נטל דמים אפילו לבצק שאני ההם דליתו אלא היזו דיעוד וכו' שבאילנות אלא שבו עינים תקינו שיעור דמים: ואם אילן קדם קוצץ ונותר דמים אש"ל סמטעו כרין קוצץ תחלה והדר יהנו דמיו כמות שהוא עשוי עכשיו. לוי מני אמר הכי לי דמי והדר אילן לא יקון אחרו לעולם דמי נותן לו דמים קדמה דני שותפי לא קרינא ולא חמימא פי' ששם באת להמתיין עד מהן מעות ועמוד זה אבדן דמיס בניי בעיר כמובין זה על זה ובעל האילן רואה בך לפיך קודם שיהיה עמוד זה אבדן דמיס מהם כ"ל: ספק זה קדם מהו פ' המקבל ק"ל. כפי' רש"י ספק קולן ואינו נותן דמים כיון דליתא הוי וכו'. אמר המלקט אכל צבור דודאי לאו למיקן קאי דקתני אם אילן קדם לא יקון שפיקו מני לא אמרי' ליה קון שאל הניקא תנחיה רחיה וכתב הר"ר יוסף ז"ל ספק וכו' אילן קוצץ ונותר דמים וצד כולה מהני' עד סוף סימן י"ג פ' עשירי דהלכות שנים. וכן לא האילן דברי אלא שאלו אמרם הכא כ"ל המכסה ספק הלכה כמותו ונתשובות הרשב"א ז"ל סימן התקל"ס: ו' ומנורו בברי' שלא יזיק האי שיעורא משמע צריך מחמשים אמה ובמנרש כרין מ"ג מירבא דלמנרש אש"ל יש לו חמשים אמה לכל רוח וממני רב אפי' דמה טעם קאמר וכו' ושעירא דסיבא כדרישא והא דפירש שמיטה דלכא טעם ההרקה טפי מבכל חבזי דמהני' דהניקין מרחיקין כהן הרשב"א ז"ל דמשום דמהני' לעילי משום נוי העיר ודוקא בלא' קני'ל דרין מהני' ודלכא משום היקא הוא ואפילו בח"ל ופקא' מני דאי משום נוי העיר אין יכולין בני העיר לחמול דמתן אין עושין שדה מנרש ולא מנרש שדה ופי' משום היקא יכולין לחמול. בסוף פ' רש"י שאלו ענשה זכר ומקבל הכי פירשו רש"י וכו' אש"ל שחולל משביתו הקרקע כשהיא כולה גלל מזיק ע"כ. וכתוב בספר מפה על השלח ובספר הלכות בח"מ סימן ק"ה ואם הכרן קודם לעיר משלוקו וכו' העיר נותקין לו דמיו ואם ספק אילן קדם משלוקו דלא דעל בעל הכרן להסיף רחיה סברין קדם ועיין סהוא ספיקא מהמ"ע: ו' ואת הקבורות צבור י"ד פ' ט"ה: אלא לבזרחה העיר כפי' רש"י שאין רוח מזרחית קשה אש"ל באל לפורענות דכתיב ברוח קדים עזר. וגרסי' מני בגמרא ששערים עלי' דשא זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם. עוד כפי' רש"י אכל כשהיא בזה כדרכה ה"א תמה ומשבתה בנחיה. אמר המלקט דכתי' רוח קדים חרישית לפיכך אריה מניחה הרחי תמרי רש"י ז"ל. והרמב"ם ז"ל פי' ומה שיחד רוח מזרחית י"ג שני טעמים לפי דעתו האחד כי רוח מזרחית נשבתה על המצודה באלו הארצות ר"ל במערבו של היישוב סקן אש"ל ומה שאחריהם לזד מערב וכמו כן בכל והקדמו אריה מורה מורה כמהלך משה או קרוב ליה. והבני כי רוח מזרחית יתכן שחוקן גילום רוח הכורסקי ואלו ענין המערה מערבי אש"ל קשה ריחוק ויוולך הרחם כו' אין עושין בורסקי אלא למורה העיר משום דרוח מערבי אש"ל קשה ריחוק ויוולך הרחם כו' העיר כדלמרי' הן למורה גרשו דמו ברחשו מפני שרוח מערבית מביא הקט בחוסמו ע"כ: ר' עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה חוקן במערבה ומרחיקו חמשים אמה ק"ל וכתובנה בגמרא וכן פי' רש"י ז"ל בגמרא ומרחיקו ל' אמה דקאמר ר' עקיבא שאר רוחות דרישא קאי ע"כ אכל לזד מערב אינו עושה כל עיקר אפילו ע"כ כהקמה מפני שהשנים במערבי ומפיק לה ר"ע בצרייתא בגמרא מקרא דכתיב וזכא שממים לך משפחים עיין ברכוסת פ"ה י' מרחיקין את המשורה וכו' ויורה שפירקין דף י"ח. ופי' שם רש"י ז"ל ואת ההרדל מן הצדדים שאוכלין את ההרדל וממנו את פיסם ואוכלות את לבם שאלן ע"כ. והתם מוקי לה רב ספק בלוקח כפי' שאחר טעמה מנרש כמון שדכו או זרע שם הרדל מנרש חיי שדכו לאחר הולקוח זרע שם יקן או העמיד דבורים דלי' לאו הכי אסור לסמוך אינסי היקן למנרש חזרו אפילו בשאין שם דבר הניזוק ודתי' לה טהם. וגם מה שכתוב בסמוך גבי אילן וכו' נראה שדכתיב ל' תוס' וכו' עיין עליו דבזר המהמיל בסמוך ר' יוסף אכל כהר"ף ז"ל מוכה דלוקחה דליתוקמא מהני' הכי קיימא ע"כ הכא גבי מתינתין וגם בספר המלחמות. ובמרוזי הרשב"א ז"ל דף י"ח מלאתי כחוב האנויה דגמרא הכי וז"ל יש גביה אחרת אלא אמר רבינא קסברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו ועממא דליתא יקא הא יקא ספק. ורואתי לרב דניתי יוסף הלוי ז"ל בה פירוש נכון כלומר קסברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו דכתיב ואל"פ שמדך בשעה שאין שם עק וכו' וכו' ויכול הוא לסמוך מהתלה עד שיבא הלה ויסמוך והכי עממא זה שהוא מוקי מרחיק את עצמו ולא מיתוקמא שהתא בלוקח ע"כ כדלמרי' ר' יוסף מותר בהרדל אין כוונה שמהם להכניס מרחיקין מנרש ומכריסין אכל ר' יוסף סבר שעל הניקא להרחיק עצמו והא דקתני ר' יוסף מהיר בהרדל לדבריהם דרבינן לאמרי' על המזיק להרחיק את עצמו הינה מנרש ויקך דמי מוקי הכי והכי לא מוקי הכי אלא הרדל וצדדים חרישיו מוקי אריה ורבינן דבורים חתרל לא מוקי לא בגרעין כדבורה לא משכחה ליה לפי שהוא בשרבישו או עשין מוכסה ענשה ואם יוכל הגרעין מור ומומא ופקס הר"ף ז"ל הלכה כר' יוסף כוונתו מהני' בין במנרש וירק כרשינן להו גרייה כי איך דמרחיק צור ותיא ומנרש ואתה המים וכו' שטתה טפחים לכל שפתוח ללא להו גרייה. דבוליה פירקין מודי ביה ר' יוסף כי סון גרייה וחי' לא מרחיק

הלחן מעבדין איתו ע"כ: בית השלחין וכל האילן היו גרסת הרמב"ם ז"ל בפי' שאירי דלכות שמיני וז"ל וכן אם היה נוסף על בית השלחין של הכור או על בית האילן קוצץ את כל הנוסע עד שהיה שקול כנגד המר ע"כ. וכן הוא בירושלמי וכן גירסא בסו' צימין ק"ג"ו. ופירש כל האילן כל האילנות: יד ר' יהודה אומור פועל פשרתו וזכירתו כך הויה הר"ר יוסף ז"ל: מפני הפומפיה תנא מפי' אפ"ן המואל פסיפס מפי' המוואה תנן אי ממתי' ה"ל דלמנא נתיי' ערוב וברי' הכא על האילן דמתוך שטפשו מרובין המוואה עומדת שם ואינה נופלת לארך ומאלת על בני אדם העובדים התחיה ואי לא חיימ' אלא להכי בקילות ענה אחד מנבזים כדי להרמיק אורר עניניהם היו שני כתי' עמוד שם עומתה קמ"ל ברייתא דאפילו לא עתה זו אלא ענה אחד מיק הוא את הרביס. וביד פי"ג דלכות נקי ממון סי' כ"ו. וצבור מהן המשפט סימן תי"ז:

שניה ומשמע דעלתה לו חוקה בלא ראייה ע"כ: עד שיהא עמו במדינה אחת ו"ס לנא נרסי מלת אחת וכן בירושלמי וזכרתי" וברא"ם ליתא. והר"ר יוסף ז"ל הגיה ליה חוקה עד שחבא עמו במדינה א"ר יהודה וכו' ובתנן כן מלאהי בכל הספרים וכן ג"ל עירק וה"פ עד שחבא החוקה עמו במדינה לומר בפניו פ"כ: א"ר יהודה לא אמרו שלש שנים וכו' דמ"ל דבפניו דלאחר הוא חוקה ור"ס מ"ל' יסמעאל נב' יוס' ברייתא בסוף פירקין וליה הלכתה כותבייהו: ויילן ויודיעוהו שהנה יותר ממלאך שנה אין דרך אדם להרחיק מצינו ולפי הכוח תקנו ולא הרחיק לה פנו: ויבא לשנת האחרת לאו דוקא דכ"ע ס"ל דמחבא שגל בפניו הוא מחאה אלא ענה טובה קמ"ל דלאמרי' בגמרא שימרה בלא כדי בלא יאכל הלם השירות בעד שיחא ולא יוכל להציא עוד בלא הקרקע הפירות מידו דקשה גזל האוכל אכל הקרקע כל זמן שירא יוכל להוילתה מחמת ידי המחזיק האילן ומיתה כבר ואפילו לא הגיע לאומי המחזיק אלא בסוף שנה שליטת. ובסו' ח"מ סימן קמ"ג: ג' כל חוקה וכו' ר"ס פירקין. ופי' נמקי יוסף ז"ל כל חוקה בין חוקה של שנים דקרקעות ועבדים ואילנות בין חוקה בלא כנון הוי דמפיקין לון חוקה של ש' ויתאכל בהצטו הרמב"ל ז"ל סי' תקנ"ג: והוא אמר לו ס"א לא גרסי' ליה. וכן ג"כ מלת משולם מחקה הר"ר יוסף ז"ל גם מלת אבין מכרה לי אבין מהני לי במתנה כהן שלא מאן' בכל הספרים. גם מלת משום ירושה הגיה מחמת ירושה: שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חוקה בגמרא פריך פשיטא דמיון ליה לו: פשה אינה חוקה ונשמי מהו דתימא האי גברא מיזבן זמן להאי ארעא ושפריה ה"ל ואירכס והאי דקארם הכי סבר אי האמינא מיזבן זבנא לי האי ארעא אמרי לי אחיו שפדן שאינו בקי בדיוני ליעד שחוקה במקום שבר עומדת הלכך לימא ליה אן לימא שפדן הוא לן ואירכס לכנון ליה פתח סיי לאסא לך קמ"ל דאי עתין עטנין ליה ולי לא עתין אן לא לימין ליה למויעין. וכתיב רש"ס ז"ל שמתקין מהכא דאי הוה עטין הכי עטנין ליה דה"ל אינו קרוי עטין וחורר ומוטן דלון זה מכתוב פסוקים דהשפוט פ"ל. וכתיב תוס' ז"ל בלא אמר לי אדם שמיניס וה"ה דאפילו אם אמר זביעא מפלוגי דזבנא מינד דלא הוא חוקה עד דברת איהו מכרה לי כדקתינא אלא אלא שדעית ליה למנקס שלא אמר לי אדם מעולם דבר לאשמעינן דלא הוי פתח פדן אלא כדלאמרי' בגמרא ע"כ: שנתנה לי בבתונה ה"ל חוקה כד ז"ל: והבא משום ירושה פ' לא יחפור דף כ"ב וחס' בפירקין דף כ"ב. וראי דקתינא משום ירושה ה"ה משום לקוחה וכדכתבין בפירקין דלעיל סי' ה': אינו צריך מענה לדיקן בגמרא ענה הוא דלא בני הא ראייה בעדים שדר בה יוס' א' צינן ובתי קיימא לוין' האומנין שומנין לסת כלים לחקן כיוון שמכיר ראייה שיהי שלו ומתן לו לחקן לעולם אין לסת חוקה אפילו החזיקו ביה האומנים זמן מרובה דהא חוקתא מטפלין לאו בשלם שנים תיול אלא אפילו לאחר כל סיכא שהוא חופש בהם הוי סת בחוקתו רש"י ז"ל אכל הרמב"ם ז"ל שם פי"ג מהלכות ערוסין וכן הפור צימין קמ"ט פירשו להוומנין לעילן חוקה בקרקע דומיא דהריסין וזאתהיין וזבועופוסין דלעילן חוקת קרקע אחתי' וז"ל הרמב"ם ז"ל להומנין שהיו צוניס בקרקע אי מתקנים אותם שנים רבות אין לן חוקה וידו הלאומיות אם אכלו אותם שלם שנים אחר שטרפו הלאומיות ים לסת חוקה ע"כ: והשוותיהם צ"ל רע"ל וה"ה דלון בקרקע דין חלוקה. אמר הנמלט פ"י דהיה שפדן בקרקע דין חלוקה מנהג הוא לאכול זה שלם או ארבע שנים שלימות כל השדה ואח"כ זה משום דבשניהם ביהד אינו כדאי. ובתיב רש"י ז"ל האומנין והשותפין בסדר משנת צימין נגוסם ס"ג השותפים והסוטרופוסים והארסיין אכל אומנין לא קתני וכי הוי שותפין בגמרא דכ"ע ים שותף שאין לו חוקה ור"ס דשורף אין לו חוקה ובתיב חוקת דמפרש בגמרא ע"כ. ובגמרא גרסינן הכי אבוח דשמואל ולינו חנו במתני' שותף אין לו חוקה אכל אומן לא תני דכ"ש הוא דלון לו חוקה דכאן אין לו חלק כלל דיימא מינו דהיינו חלקו בן קניס מתפרו חלקו אלא דלאי דבבא תנא לו ושותף הוי חוקה אלא שותף ים לו חוקה דלא אימא דלא מוכר לו חלקו היה לו לשבור את האדמה ולאכל הפירות בשותפות ומיקניין לה למתניתין דבית בה דין חלוקה ובמא"ל. מיידי דבבית בה דין חלוקה ורש"י רע"ל. וקמ"ל לעיל להרמב"ם ז"ל דלא גרים במתניתין אומן הלא הוי רואה שיש על אומן פסקא ואתמוד למתן בגמרא א"ר ז"ל הויבא ברכ אלסם ברכ אלסם ז"ל דבשלמא לאמורי'ס דלא תנו במתני' כדדיא' אומן כיון סהס מודים דמכל שכן הוא דלאהי אומן ששותף וכדכתבנא ודאי שמודים לחילוקים שתי' בגמרא עליה דלומין דהיינו מה שכבר פירש רע"ל שהיא דעה הרמב"ם ז"ל וכל השוקקים וזתיי' הרי"ף ור"ת ורמב"ן ז"ל או יודו לדעת הר"ף ז"ל דס"ל דלומן בין רבא בין לא רלא אפ"ל דיכול למימר לא הוי דברים מעולם היכא דליכא סהדי א"ל חסודים לך דלאיכא סהדי כי אמר זבועיתיהו גיהלו לא מעולם היכא אמרינן מנו אן שיהיה אן קשיא עליהם אי איכא הלמוד עליה דלומן כיון סהס מודים דלין בבל"ם דכתיבנא ועוד שהלמוד נסדר בכתרוהו וחס הוי שותפת האמוראים אמנם לרבינו נגוסם ז"ל קשה דלמחר שרה שותף בתלמוד הלמוד בגמרא ושקלא ופריא טובא דעליה דלומן כיניד לא גרים ליה במתני' מאחר שהסכים התלמוד דגרסינן ליה במתני' ועל התלמוד ג"כ קת קשה דמאחר דגרסינן ברישה דמתני' אומן אחאי מפרש בתלמוד דין השותפים ברישא או שמאל דלירין לגרוס במתניתין ברישה שותפים אפ"ל דהוי ז"ל ואין לירך לומר ז"ל או שמאל קבע בתלמוד ביאור דיני שותפים שהיא מוסבא בגמרא והיה מפרש בגמרא דלומן שאינו מוסבא בגמרא המשנה אלא דמכ"ש דשותף הוא והלא כמה שמויה איכא ביהיא סברי ומטתיה דלית ביה כמה באבין דלחו במכ"ש וזבועיתיהו תני להו. ברבוס לא זו אף זו קתני ונשמיה ז"ל ואין לירך לומר ז"ל מ"ס האיכא דלא תנו דלומן שהדיא והנהיה ברישה דלהו ז"ל אף זו דעדיף סיי והדיב "ע לעיל". דדיק הרי"ף ז"ל בפי' כל הגשנשים דף ס"ל אומן הוא דלון לו חוקה הא אחר ים לו חוקה: והאריסין גמרא אחאי אין לו חוקה וסולא עד השלדא שהיה בלירשת פלגא הוי נוטל הוי אריס והשתא אכלה כולה שלם שנים ואין זה דרך אריסין ויהיה לו לבעל השדה למחות א"ר ויתכן מהנין בפרשים בתו אבות מיידי פירוש שותפין.

פרק ג חוקת הבתים וכו' ירושלמי פ"ק דקדושין דף כ"ט. וז"ל נמקי יוסף ז"ל חוקת הבתים כשהו המעטר הוה ומניה עדים כסיה קרקע זה סלן או של אבותיו ואש"פ שלא העידו פעמדם שם שלם שנים שלא מיניו שני חוקה אלא לנחשב והתנבז הביא עדים שהחיק שם שלם שנים שלימים כדרך שהבעלים משתמשין אף על פי שאין לו חסד די לו בחבלת אבד הסקר כלאמרי' בגמרא שלם תלתא שבין מזהרה איניס צבסריה ספי לא עמוד לכוין פרוהש שאוכל הפירות שלם שנים צבסרי ואלו עטרר אדם עליו לא הייס עוד כצבסריה סבטר צבסוחא כוא יבא עליו מערער עוד ומס"ה צניין שצדצר שפוסה פירות תדיר שהבעלים משתמשין בו תמיד באכילה הפירות אום המחזיק יהיה מהם ג"כ תמיד והיינו מיום ליום וכן פי' הרב בעל העיטור בשם רבינו משה ז"ל. ומיהו מה אן לו עדים למעטרה גם למחזיק אין לירך עדי העיטור אלא אש"י לא המחיק שלם שנים נאמן לומר לקצויה מעד שהפה סלוקה הוא הפס החוקה: **בית הברדים נתי עופה** פירות הדיר שאש"פ שים זמן קבוע למסיקת החיס מ"מ למשן שותפנין ולשמן אנחויס אן לסת זמן קבוע: שורה הברבל הוא למכר הסמים תשהה וים לפירותיו זמן קבוע ולספך ד"ל האלית פירותיו תדיר והיינו דתנן אוניס מיום ליום וקיימא לן בהכחמיס ע"כ. א"ל חוקת אומרי' דשעמא דכוני צבדי חוקה מקמי דעפי מתתן שקין לא מודהר איניס צבסריה ואל"כ אש"פ שאלכ ג' הוצאות כל שלא עברו ג' שנים ימנא ליה אחיו שפדן תירן נמקי יוסף דלאו בשנים הליא מילתא אלא באכילה הפירות שכיון שאלכ שלם פעמים מפרי אחד ולא מיהה בו פשוה הוא שלא ימחה שוב תדמי דבאכילה פירות הליא מילתא דלמיר' תפתי' או אסיק כורא ועייל כורא לא הוי חוקה ואחאי לא אמרי' דכיון שעברו שלם שנים לא מודהר אלא ודאי כלאמרי' ע"כ. בפי' רע"ל בכל העד דתנין במתני' כך כר' רע"ל. עוד בפי' רע"ל ה' לך למחות ולומר צבסי שנים דעו וכו' פ' משום דקיימא לן מוחה שלם צבסיו הויא מחאה. וכתיב ביהדות הרמב"ל ז"ל וזית הברדי וכל דבר פשוה עופה פירות תדיר ים שאלין ים היה ברדיי אינו עופה פירות תדיר וכדלאמרי' הכס עברו הגמות והבדים איניס נלאמנין ז"ל שזמן מסיקת הויס זמן קבוע ואש"פ כשעבר זמן מסיקתן משתמשין צבית הבד לכבד וזיאלה בו ומיסי צבסע שצולרין ומוסקים דטרדיי ספי האמינו חממיס לעמי הארץ וכשעבר אותו זמן משתמשין בהן לשוממי וסבי גורו על עמי הארץ ששפטר לעמוד ולשכור הסם אכל צבסת הצביר והמסיק אן יכולין לפמוד צה ולא גורו ע"כ: **ובית השלחין** כתיב הרמב"ל ז"ל בחדושי' בפי' המוכר את הבית דף ס"ה וז"ל ים האומרים הנוסחה צבסנת חוקת הבתים בית השלחין כה"ל וכן הוא בשמקין בית השלחין בגמרא מ' עלה ומהתי משמע דלמי בית השלחין ליניבא דלחוקה הוי דמירמני' מלחמה זמן מנחות הנוסחות קתת והכא מדלאמרי' ושלח מיס אלמנא שלחין צבתי גרסי' וז"ל בלשון החלוקה דבעלמא כולן בית השלחין הן כדכתבי' שלחין פירס רמניס אכל ים שלחין של שדה אין ים ירקות ורועים וים של תנועה ושבתס מועד קצן כונן בכלל לפיכך כללוהו מלשון משלם שכל השרך תדיר ולמיס ודברי' בלשקוחו נקרה כן ולא מתמעדי דבק למירדו צין ה"ל לחיה כדלאמר בירושלמי ופ"ה לפי שרזו לומר שהבאני הן השלחין כל כלין ראו לומר שהוא מלשון שולח מיס וכן הבאנין שמשקין אותן ממעיינות שצביר דלשון שולח כתיב צבתי ששלחין על פי חלוצה דלמינו בצנין אפ"ל דקרא צבסמיס כתיב דלמינו צבתי בעל ע"ל ז"ל: והעובדים תוס' פ' המבוא הייך דף כ': מיום ליום מפרש בגמרא דהא דתנן מיום ליום לאשמעינן דבעין רפיסם צבחים דדיירי צבו כלילתו והצבסיס יודעיס דבברא זה יכולין להעד על שנים רופות: כנבם את תבואתו להכי קרי לבדי תבואה משום דכתיב והבוא הכרס ודאי' חתנה ה' דתנא תבואה קודם ותיס דין קודם לשמן כדלוינא צביווח ע"כ וכו' ואלה כנב ה' קיינא אחאי תני בפרס הכי הא תלמיס קדמי כדלוינא צבמקנל הני סיון חתמו והאי אב קין חלוצה צביר הוי צבסרי כדלוינא צבמה דוכתי וז"ל דהא דקרי קין לחאי סיון חתמו והאי אב לפי שאו עירק יובב כל חלמיס צבלין ומיהו אין קולנץ אחת מן האילן עד לאחר הצביר [כו' עין צבחי"ס] ורחימי' ברב אלפס הלשון כפי' ר"ת ז"ל. והרמב"ם ז"ל פ' התבואה ממם שכן כתיב הוא ז"ל כשחפץ כל תבואתו כאילו אכל חוקה כל הקרקע מצטיס ע"כ: **וחוקתן שלש שנים** יניף לו ר' יסמעאל לחוקה שהיא שלם שנים משורס המועד מה שור המועד כיון שגננה שלם גיחות ונפי ליה מחוקת הים וקם ליה חוקה מועד הכא נמי כיון דלכלה תלת עתין נפקא לה בעשות מוכר קיימא לה צרעות חוקה. ור' יסמעאל דמתני' היה מוטולי' אושה שגננא שם הסכודרין. ובגמרא א"ר יהודה אמר שמואל ז"ל דברי ר' יסמעאל ור' עקיבא ששניהם שזין בשדה אין לומר שמשלקט שלם מיני פירות בשלם זמנים או אחר זה אפילו בשנה אחת תביב חוקה אכל החמיס צבו שלם לקעות מכל פרי וזכי ומתמאה בשלם שנים או הלכתה כותבייהו ואחיה הא דרבה דלמור דשעמא דחוקה משום דלמא צבמה צבסריה עמי משלם שנים אלויהיבו כהן עכוז צבתי יוסף. וביד פ' עשיי מהלכות טוען וכענין סימן ד' וצרפי"ל וסימן ב' ורכי"ב וסוף הפירק. ובסור ח"מ צימין ק"ה סימן קמ"א. כנס את קר"י איד בקודת ענה: ב' שלש אצרות לחוקה וכו' פ' שני דכתובות דף י"ו. וכתיב צמקין יוסף צמיקין דף קע"ד שבתע ממתי' וכו' פ' יודעה הויה עליה לו חוקה אש"פ שהתחיל לחזיק שלם צבסי הבעלים כי אפטר שהלך לוקח להס או המוכר בלא או שיהיה שמו

מין שטוח השמים גדול לבית אצל בקרא לילול אין משתמשין בו להניח שם הפנים
אבל לגוי הוא עשוי ולבקר שם: ולא את החרדר שלפנים במונו ונמנרה פריך
השחף יגיע שהשמישו טוב לגמרי לכל בית אמרת לא מיוחדן להדי בית. חדר
הטעוי לשמירת ממונו ואין דומה השמיש לכל בית לא כ"ש ואמתי אימריך ואמתי לא
לריבא למיתא לא מחר את החדר אלא היכא למצר לו מוכר ללווא בשטר מכירה
מגרים חלונים שחון למחר לכל החדר מכר את החדר שברי שחון המגרים הוא קמ"ל
מתניתין דלא מחר אלא בית והאי למצר חון להדר וכתב ביתו של פלוני מן המערב
מגרים הרחוב לו שלא ידע לפטר ולומר הדר שלי הוא ממערבו של בית דלין זה מחר
היכר לאמאי העיר והלך כתב מגרים היכרים. וכתוב בהדוסי הרשב"א ז"ל לא לריבא
למצר לו מחר אבראי ים לפטר בלית גמוי אי מחר לו מחר ברתי לא קנה וכו' דלכסי
הנה חדר לאשמועינן ממנשה יחירה דלפילו היכא שמר לו מחר ברתי ימירי מתניתין
ורישא בחד גווה וסיפא בחד גווה לא מוקמינן וים לפ' לדוקא חדר אצל ביתו אי
מחר לו מחר ברתי קנה הכל ודברי רביוו בהלכות מראין קן ונדרלא אקומא דבדלית
ליה ד' אהות ש"מ חדר מכל ד' אמות לית ביה ד' אמות לאו חדר הוא ע"כ. וכתב
בנמוקי יוסף ב"ש סר"ר יונה ז"ל דמיין דמיאורא דמתניתין שמעינן דלע"ז למצר לו
מחר ברתי לא מחר לו את החדר ה"ל לענין עניניו הבנויים חון לכותלי הבית דהיינו
יעני דמתניתין כפי דעת רבי יוסף שאע"פ שהרחיב לו מגרים החלונים לא מיוחדן וכן
דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל ע"כ. [בה"ש וגם הר"ש ז"ל הכי א"ל הרמב"ם
אבל יגיע דלא חביב כ"כ אם שומד בין המגרים ממכר עמו ע"כ]. עוד כתוב בנמוקי
יוסף ז"ל ולא את הנג אפי"ן שאינו מוקדם ומגופס מלא פירשו בגמרא אי מיירי דוקא
במקורא משמע להו דמתניתין כפסוקה קן דעת הרישב"א ז"ל ודעת רבנוהו ז"ל מהני'
מיירי שמוכר ביתו סתם ולא עומקא ורומא וכו' לא מחר אלא את הבית
לכדו משום דהני השמים אחר להם שאינו כהשמים בית ממנו ואסילו הנג שרקקיעו
מוכסא הבית מ"מ כיון שיש לו אפילו טורת פתח ששמות אחר הוא אינו כמות בכרית
הבית כיון שלא פירש אצל פירש לו עומק ורומא מחר את הכל חון מוכר דוחה דהיינו
למחר. ואלו מחר מגרים החלונים ז"ל דלף הבירה מוכר לו כיון שכתב לו עומקא ורומא
מאוס דל"ד לצור ודוח לית להו השמים בית כלל ואי כתב ליה ולא שירית בדיני
אלין קדמיא כלום ז"ל דלפילו צור ודוח כמשמע וכו' אם אמר מלרעית התומא עד
רומא ריקועא דלתיחא בגמרא. אמר המחבר ומיחו ים לבסוף בזה ומכל לומר דעומקא
ורומא לא קאי איתרה דלאו כלפינו ורומא הוא והא דלא ממשעינן אלא צור
ודוח משום שהוא עומק של בית והוא משמע דלמעוטי הוא דקאמר [בה"ש נראה ז"ל
לדלתיחא או לדלתיחא] וכו' ז"ל מוסקף אי אהני ולא שירית לצור ודוח דלחסר
דלא מענין קן לבית וצורה וכו' בלאו משום דלתיחא דקרו ליה לכותלו ב"ש חר אצל
צור ודוח וחדר לוח' להו שם דכתיב אפי"ן דלתיחא דלתיחא ליה לא שירית וכו' ולא
משמע דלתיחא לומר דהוה חר הנה ליה ולא חרי שמות ע"כ בשני לשון קתה וכו'
מי שמת דף רל"ב כתוב שם בנמוקי יוסף כיון דהמוכר את הבית סתם חון הכא דלא
מחר את הנג בזמן מוכר לו מעקה גבוה עשרה פסחים דהיינו דיומא חון ח"כ אם פירש
ואמר כדכתיב וכו' מוכר לו מעקה חון מדיומא ה"ל לתיחא ה"ל שירית וכו' וכו' וכו'
להתנות שיוכל ג"כ להניח זיזין לאויר החצר ע"כ: ב לא את הבור ולא את
הדרות וכו' פ"ק דמזיר דף ו' ונדרלא פירקין וברך ס"ל וכו' ים ונדרין דף ק"ה ובר"פ
משקלי עני. ועיין דפ' בשלח דף ק"ב צ"ל דפ' חר"ב ר"ה משה אלשיך. והנה ה"ר ז"ל
החדות צ"ח שכן מלא בכל הספרים. ויחיא לפנותה דר' עקיבא ורבינן דפ' הוה דף
ז"ל: א"ע שבת"ב לו עומקא ורומא פי' רש"ש ז"ל אבור ודוח דוקא קאי אבל
אנג שיש לו מעקה גבוה עשרה אלא קאי דלוי ודלוי אי כתב לו עומקא ורומא קני ליה
ע"כ. ונראה דה"ל עומקא ורומא מהני אצל המוכר מכור עיין בנמוקי יוסף ב"ש
שפירש אברייהא לוחתא ענה במתניתין. הנה ה"ר ז"ל אבור ודוח דוקא קאי אבל
שכתב לו עומקא ורומא קאי ענה ע"כ. וכתוב שם בנמוקי יוסף וכו' חר"ב
ז"ל זה שטינו לא את הבור ולא את הדוח ולא את הבור על שפירש יחובו על צפירוס
עומקא ורומא לא מחר לא את הדוח ולא את הבור על שפירש יחובו על צפירוס
מכרתי לו חר' זו וכו' ומסקתם ענה ע"כ מלרעית התומא עד רום ריקועא וכו' כתב
לו בלשון זה קנה כל וכתב חר"ר יונה ז"ל בגמלתו מדברייה הגאון ז"ל שזה הלשון של
מלרעית התומא עד רום ריקועא מפורש הוא ואע"פ שלא כתב לו עומקא ורומא קנה
הכל צור ודוח ונחליות ע"כ בהרפתח לטונו ז"ל קתה: ב המוכר את הבית מוכר
את הדלת אבל לא את המפתח כהנה דומיא דלתיחא דלתיחא חון ח"כ כפרים
בשל עץ מיירי דקדיש בית המפתח שאין מיזין אותן מן הפתחות כיון של דף כפרים
ומתניתין דלא כר' מליר דלמר צברייהא בגמרא דפ' המוכר את הספינה מוכר את
הכרס מוכר תשמישי' כרס ענון קנים שכתבם שהן לרכבה וכו' שכתבתי לקמן פ' הספינה
כימון ז' וכו' המוכר בית שמוכר תשמישי' בית. ויחיא חו צברייהא בגמרא דמשמע עידיים
דפלוגא אמתינתין צברת לנרבת הר"ה ז"ל וברמב"ם ז"ל שאכתוב בנמוקי אצל הלכתא
כמתניתין וכן כתב נמוקי יוסף לקמן אמתינתין דבית הכד: המכרתשת הקבועה כר'
אליעזר דס"ל דכל המוכר לקרקע ה"ל הוא כרקע ודלא כרקע קמח דלפני עליה
צברייהא ואמר דוקא החקוקה שכלת היחול' או מן הכותל או מן הכתף אותה לכד ולא
את החקוקה ואח"כ קבעה: האי צברייהא רוביל' קן טנים הר"ה ז"ל ציד: רש"ש
ז"ל פירש המכרתשת דהיינו אותה שנתנית בה החטה וברמב"ם ז"ל פי' דהיינו איהיה
בטוחין סביב לריחיים לקבל הקמה הטעון וא"כ דברי רע"ז לריבין תימן. ונעתיין
אזכר במוכר ע"מ שפירש הוא עמו ז"ל בספ"ד וס"ל דמוכר כליה. ונעתיין
פירש קלה צבס לריחיים המכרתשת: לא את התנור ולא את המכרות פי' רש"י
איה שפירש דגסי מוכר תנור מוכר כיריס ומיירי בקטעים וכו'. אמר המלקט נראה
שהיא גרסת הר"ה וברמב"ם ז"ל וכן צדוקנומי וכתב נמוקי יוסף ז"ל תנור וכו' וכו'
מתניתין לא איירי בקבועין אלא אם אמר לו הוא וכל מה שכתבו הכל מוכר
א"ע"פ סקן משללין דוקא ה"ל סקן תשמיש בית אצל שחר משללין לא ע"כ. ובסור

ח"מ סימן ר"ד ושם כתב שצלוהו הרשב"ם ז"ל המוכר את הבית מוכר תנור כיריס
ורחיים ע"כ ומלת ריחים לא מלאהיה בהרמב"ם ז"ל בהלכות מבירה פכ"ה ונראה קתה
דהר"ה ז"ל גרים במתניתין לא את התנור ולא את הפירים ולא את הריחים. וצברייהא
דמייתי בגמרא ה"ג לה נמי וקשה לע"ד אמאי פירש נמוקי יוסף צברייהא וריחים דכלל
איינו צנדלוים שאין דרכן לזוז ממקומן ע"כ דה"ל ארבע משעו זה רחיו לתיחא ככלל
המוכר בגמול דר"ל גדולים ולא החוברין לקרקע. ובהדוסי הרשב"א ז"ל כתוב הא
דחקן לא מוכר לא את התנור ולא את הכיריס ולא את הריחים ובזמן שא"ל הוא וכל
מה שכתבו הרי כולן מוכרין צברייהא פליגא ענה דקתי ובזמן שא"ל הוא וכל מה
שכתבו הרי כולן מוכרין אבל לא את התנור והדבר נמי חקן צברייהא המוכר את בית
הכד וכו' אבל לא מוכר לא את העבדין ולא את הגלגל ולא את הקורה ובזמן שא"ל הוא
וכל מה שכתבו הרי כולן מוכרין ואילו צברייהא התיא צין כך וצין כך לא מוכר לא
את העבדין ולא את הגלגל ולא את הקורה וכתב עליו ר"ח ז"ל לכתבה כסחמא דמתני'
ואע"פ דמתני' חולקת לא חיישינן לה וכן כתב רבינו הר"ה גאון ז"ל בספר המהק לפיכך דמתני'
רבינו הגדול סתם סתמה כסחמא מוכרין ידוע ע"כ: ד בזמן שאמר לו היא וכל
מה שכתובה הרי כולן מוכרין ואע"פ שאמר כל מה שכתובה למשמע אפילו
משללין היינו דוקא משללין וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ומכשת תזכור וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
קבועה צבית ודעתו עליהם להחזיר להם מה שכתבו וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
זה ממונו הוא אבל מרתיק וצ"ח חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר'
מיוחד לחזר אהת דלרבה החרות משתמשין במתני' אחד וכן צבית הכד ח"כ לא צבילי
לגבי חר' ולא משתמשי בהם שאמר כל מה שכתובה. ודעת הרשב"א ז"ל שהם מחר לו
מגרים ואמר לו כל מה שכתב מגרים אלו לא מוכר לו דלכוני מוכר צין צור ודוח
צבית או מרתיק וצ"ח חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר'
דדברים חלונים הם ואינם צעלין וטפלין להני דמכר אצל המגרים אינם נמכרין ולא
סיין למימר עממא משום שהם טפלין להם הלכך כן אמר לו כל מה שכתב המגרים
הכלו הקל מוכר ורתיחו ורתיחו החרים שכתבו על זה שהוא חר' ומתקבל נמוקי יוסף ז"ל:
ר' אליעזר אומר המוכר את החצר לא מוכר אלא אוירה של חצר ולשון
הצרייהא לא מוכר אלא מילוסה של חר' וריינו ארייה דמתני' ובהא פליגי דר' אליעזר
בצר חר' אוריה משמע ורבינן סברי הכל משמע כהנה המסקן דכתיב חר' חר' חר' חר' חר' חר'
בצ"ח חר'
כמו בתיא וקראם הכתוב חר' מלאן שכתבים נמכרין בכלל חר' והלכך לא שנה אמר
לו דיתחא ה"ל מוכר כך ל"ש א"ל דיתחא ל"ש אמר לו חר' מוכר את כהנים. ובסור
כולה מתניתין עד סוף הפרק צ"ח חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר'
צ"ח חר'
בגמרא דמשמע מינה דפליגא אמתינתין דקתי בה בזמן שא"ל היא וכל מה שכתובה
הרי כולן מוכרין צין כך וצין כך לא מוכר לא את העבדין ולא את השקיים ולא את
המגרוניא אצל הלכתא אמתינתין. ומפי' רש"ש ז"ל משמע דלא פליגא וע"פ שהוא מקום
שא"ל ע"פ שכתב דה"ל דה"ל דקתי מוכר את בית הכד מוכר את הכסרים להני
כסרים לאו היינו כבשי דה"ל חיקוי אמתינתין דהתם קתני לא מוכר את העבדין
ופרשינן בגמרא דהיינו כבשי והכא קתני מוכר אלא קן וכו' וקשה לע"ד מובא דה"ל
בזמן הכי פליגא דה"ל דמתניתין קתני בזמן שא"ל הוא וכל מה שכתבו הרי כולם
מוכרים משמע אפילו עבדין וצברייהא קתני צין כך לא מוכר את העבדין
והו קשה לע"ד דלדמי אמתינתין צברייהא צברייהא גופה הוי מ"ל למירמי ולזוכחי
דנכסרים לאו היינו כבשי דה"ל הכי קתני רישא חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר'
אפילו בלא פירוש אמרת הוא וכל מה שכתבו ובכפיה קתני דלתיחא בלתיחא הוא וכל
מה שכתבו לא מוכר את העבדין אלא על כרחין נכסרים דריבא לאו היינו עבדין אלא
וכו'. ועד הנה לא מלאחי מי שדבר בזה מלוחמה ולא מלאחי ברש"ל שהגיה עליו דבר:
מוכר את הים וכו' כל הני דלמירמי דמכר משום דקבועי אצל חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר' חר'
מכר משום סקן משללין נמוקי יוסף ז"ל. ה"ל צברייהא קאי לה עשה ורבי צבית
שמשון ז"ל פירש בנזק משכת טהרות דקראק אי על שם השמשקין יולחיש על ידו צבוע
כיון ז"ל ונקרא עשה ג"כ ע"כ שהוא ענין עשה ע"כ ופירש רש"י דפ' צבית דע"ל דף ק"ה
עשה היינו שנת עממה וכחז עליו הר"ה ז"ל ע"כ דף שפ"ח ע"כ דלתיחא אלא עשה היינו
היחיים המתחווים שצבית ויש לה בית קבול משקין וקראת עשה מפי שהיא עגולה כעשה
ומפי שהיהין כלל זה הענינה והתחלופים נקראים בלשון צברייהא דתם עדיים ורואה
לדבר דעדיים אינו זה עלטו מלאוירינן צ"ח המוכר את בית המוכר את בית הכד מוכר
את הים ומפרשינן בגמרא ים עלופתח דהיינו תרעום עדיים ופי' עדיים היינו צד היכי
קתני המוכר את בית הכד מוכר את הכד הא לאו ליכנה דתנאי היא ולא קתני הכי
בשארף דהתם אלא ש"מ שאינם נת עממה אלא ריחים שפירשו ענין ז"ל: אבל לא
מוכר לא את העבדין כהנה ע"כ. ועמ"כ ע"כ דלמכר את הדגים והם דנכסין עידיים
דלית וזמו שכתבתי בספ"ד דלית. אבל שערך ערך עכר הניחו צרים וכתב צפירוס פי'
שם הכיריס דחקן שם ספ"ד וריח דגריס עבדין צבית ונדלית: ולא את הגלגל
ולא את הקורה ובזמן שא"ל הוא וכל מה שכתובה הרי כולם מוכרין
גירסא אחרת ים צברייהא להרמב"ם ז"ל צין כך וצין כך לא מוכר לא את העבדין ולא
את הגלגל ולא את הקורה אע"פ צברייהא בגמרא ליכא רק לא את העבדין ואין
שם מוכר לא גלגל ולא קורה וכו' שכתבו רבס הגמור והר"ה קאלו ז"ל שם בהלכות
מכירה פ"ה אלא שאני מלאחי ברך אלפס וברס"א ז"ל מוכרין צברייהא שכתבתי
לשל כסמון קן בית הבר מוכר את הקורה ואינו יולחיש מפרש צברייהא עממה
ש"ל נקרא צ"ח חר'
מוכר לא את הנכסרים ולא את הספלים ולא את הוילואת דף ס"ה: ו הרי"ר
יהוסף ז"ל הנה ולא בלתיחא וכתב קן מלאחי צלל הספרים ובספר אחד כתוב נראה
בצ"ח חר'
מלא

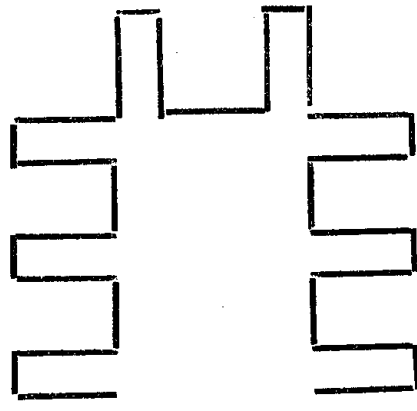
דמוח למוסיף כלקמן ואמר שמקום שנהגו למדוד סאה קטנה לא ימדוד בגדולה או אפסא א"ע"ם שרלה לכוות לו או להוסיף לפי ערך ע"ש ודוק עכ"ל ז"ל: למחוק לא יגדוש וא"ע"ם שמוסיף לו בדמים ועיין על זה סג בספר קרבן אהרן: לגדושו לא ימחוק וא"ע"ם שפוחה לו מן הדמים דאם עושין כן שמה יראו אותן אהרין ויאמרו כך הכנסת כן וירמה הלוקח את המוכר או המוכר את הלוקח רשעים ז"ל * ובגמרא צברייתא יליף לה לכווהו מילתא מפיסם שלמה ודק

פ"ק פ' א' המוכר פירות וכו' צ"ד רפ"ו דהלכות מכירה וסימן ב' ג'. ובסור ח"מ סימן רנ"ג: אפילו ורע פשתן וכו' ודלא כר' יוסי דפליג צברייתא וס"ל דחיב צהריותו וזמן לו דמי זרעו. ואיכא נמי תנאי דאמרו לו לר' יוסי הרבה לוקחין אותו לדברים אחרים דס"ל נמי דלחן חיב צהריותו ולא משמע לר' יוסי הלכין במזון אחר הרוב אלא משום דלוקחין בחר רובא דלוגשי שרבה בני אדם לוקחין לדברים אחרים למאכל ולרפואה וכנגד אדם אחד שקנה עשר סאין לזרעה יש מאה בני אדם שקונין מיטה סאה אחת למאכל ולרפואה ובחר רוב לוקחין אזלין. צפי' רע"ל רשב"ל צנמרא מוקי לה לטובה מתניתין אליבא דרשב"ל. אמר המלקט צודילמא קאמר לה צנמרא ומדלא דמי להאוי ודילמא משמע דהכי קים ל' דכולה מתניתין רשב"ל היא. ועיין בגמרא יוסף ז"ל: אפילו ורע פשתן איט חיב צהריותו. דהא חוי אכילת: זרעונין גינה שאינם נאכלין כלל כגון זרע כרוב וקטלום: חייב באחריותו בגמרא ח"ל"ר מה יוסף מוכר ללוקח דמי הורע בלגל ואל דמי הורע בלגל דהיינו שרש"י: פועלין ויז אומרים אף הולאה דקטלום ל' ומפרש צנמרא דמאן יש אומרים רשב"ל: רשב"ל אומר וזרעוני נגה שאינם נאכלין חייבין צהריותן כן מלאהי כלל בספרים דנרסיקן חייבין הר"ל ז"ל: ב' בפ"ה רע"ל המקבל פירות וכו'. אמר המלקט כך הוא הלשון נ"כ ברשב"ל ז"ל: האומרים רע"ל הר"ף ז"ל אצל צפי' רשב"ל שצנמרא הלשון כך המוכר פירות הובאה לתבואה הרי זה הלוקח מקבל עליו וכו'. וכתוב בבית יוסף בח"מ סימן רכ"ט דרשב"ל ז"ל פ"ה המוכר פירות למתנתין היינו תבואה ולדבריו אין דין שחר פירות מפורש לא במשנה ולא צברייתא. אצל הרשב"ל ז"ל קוטר דהאי מתניתין דהמוכר פירות איירי בשאר פירות דר מחטים ושעורים וקטניות שהגמים צברייתא ע"כ. צפי' רע"ל ז"ל נרדף להנייה הלשון כך ודוקא צנמרא מרפא זה אינו מוכר לך למקפה כלומר לשים בחוד התבשיל אצל אדם אחר מרפא על ידו חייב וכו'. אמנם מלאהי שכתבו [כן] הר"ף והרא"ם ז"ל. ואיציטא לן צנמרא מרפא על ידו וכו' ולא אמר לו זה וכו' לא אמר לו למקפה פלוגי דב רב אחא ורבינא חד אמר מקבל וחד אמר איט מקבל וקיימא לן דכל הניא דשליני רב אחא ורבינא הלכה כדברי ההובל וקיימא לן נמי דכל ספק ממונה חומרא לתובע וקולא לתבוע הלכך מקבל ומקנימן למתנתין כדברי המקל ע"כ המוכר שהוא התבוע ולא תריכא לאקוימן כדלמך לו זה ולא מקנימן לה מפשטה ע"כ ז"ל. ובגמרא מופסא שאם מלאה צפון יתר על הסיעורין הללו כל שהוא אפסא הכל ויתן לו פירות מופסא וברורים שאין צבא כלום ע"כ מלשן הרשב"ל ז"ל מהלכות מכירה סימן י"א: עשר פמסייאות מפ' צתוספתא צנמרא גלותא כשאר קדרות ששרון ואינם שבורות ורעושות ממש דפ"כ אפילו אחת לא מקבל אלא שמונרות צנפית והגפרית סוסת את השכר ומחברו קנה אלא שאין מתקיימן זמן מרובה כלימין והואיל ואינם שבורות לגמרי מקבל עליו עמדה כדברי ההובל וקיימא לן אלא הדמים ממנו וכן צפי' רבינו הגנאל ז"ל תנא יתר על כן מחזיר את השאר וכו' ז"ל הדמים ממנו ור"ל דיותר מעשר פמסייאות מחזיר דוקא זה השאר אצל לא העשר דליכא לגמרי ערובי ערוב ערובי דנקטק' כמו בני טופת פ"ה דלמתיין צנמרא דלס מלא יוסף מרובע קניסין ל' אפילו על הרוכז פ"ה יתיין כל הרוכז ע"כ הרוכז טופת חסיס יוסף התתיו דלמתיין כיון דיש יותר מרובע ערובי ערובי לטופת דידים והא דתקן עשר מהולכות למאה ועשר פמסייאות למאה משום דלמתיין שם תלמיים ושם קנקיים טלויים וחוי למילתייהו קתא ואלאסוקי היכא דלא חוו למילתייהו קתא דלא מקבל ל' אפילו חדא וצברה למאה דקטק' א"ל לפי שהשן זה כשקונה יתר או פחות היש"ב"ל ז"ל ע"כ. וביד שם פ"ה סימן ז' ובפ"ה וכתב שם הרב המגיד ויפסד ומשכר ספריך אמרו שרון לפי שאין שם מוכר כזה ע"כ פ"ה שאם יש שם מנהג הכל כמוהו המדינה כמו שכתב שם הרשב"ל ז"ל. ובסור ח"מ סימן ר"ל: ג' דרי זה מקח בעוהו. מפרש רבא צנמרא דמתניתין קאי וצביה לר' יוסי צ' תניא לאוקומה צנפיקס לוקח וצד"ל נקפסה מדקאה קאי סיפא והא דיוע שייט צנפיקס ודלא פ"ה מקח פשוט ואמאי לימא ל' לא איבעי לך לשהיי דהא רובא דלוגשי לאו לשהיי וצ"ל אלא לאו ש"מ דל"ל למקפה וה"ה רישא והיינו טעמא דברישא פסור מוכר דליכא למימר קנקיים ללוקח דנמו ובסיפא חייב הואיל ודוע שייט רניל להחמוץ בכל שנה ושה: יין מבושם. היא נרסקת רי"ף והרא"ם ז"ל אצל הרשב"ל ז"ל וסג צנל סבורים ז"ל צנל צנל וטפחות נרסיס מוטל כך כתוב שם בבית יוסף: עד עצרת. דהיינו חג הסעודות אצל יוהר לא דתקופת תמוז מקבל אפילו יין מבושם. וכתוב בגמרא יוסף ז"ל יין מבושם אינו מוכר לך היום להטמיר לו עד העשרת אפילו צנפיקס ללוקח דומיא דלוקח דיון צנפיקס ללוקח וצד"ל לא להתקבל ודוקא כשהי קנקיים ללוקח דלוקח צנפיקס ודלא פ"ה צנפיקס ויבואל לו וזה דיוע שייט טוב וחוק להתקיים עד העשרת שנתוכרו לו ואיכ"ל נפסד פסור דמאי ה"ל למיעבד הא אפשר שאינע על שום מקרה מחמת הכח [בהנהגה היסמ] ויבואל צו ספסודי והא ל' קביל עלי' ע"כ: ישן משל אשתך. ואם אינו כן הוי נקמה פשוט: מירושן משל שלש שנים. נמ' תנא נרדף שיהא מתיישב ומתקיים עד גמר שנה לנתיבות: לו דהיינו עד הכה שהוא זמן הצניז והא יחמין קודם שהה הכי הוא צהריותו של מוכר שנייד להתקיים שלש שנים שלמות כיון שצ"ל מיושן. וצנפין כיון שלא נתבאר דיוו נראה ללא ברע נמכתה ונרדף לעמוד למיעושו עד העשרת כל שנה שיהא. וביד פ"ה דהלכות מכירה סימן ז' ו' ובפ"ה סימן י"א ד"ך. ובסור ח"מ סימן ר"ל: ד המוכר פירות לחברו לבנות לו בית וכן המקבל מחברו לבנות לו בית חתונה לבנו וכו' כך ז"ל וכן הוא בירושלמי וצברייתא וצכמה דוכתי: אבן רי"ר יוסף ז"ל ראיתי שהגיה לכות לו בית ד"ה חתונה וכו' וכתב בספרים אחרים גרסינן בית חתונה וכו' ז"ל

ח"ל נמקי יוסף ז"ל מוקנין לה למתנתין צנמרא צמדה סוכר ולפיכך עד שלא התמלאת המדה למוכר דברשות מוכר קיימא למדוד ולמנוח והשתמלאת היא ללוקח עד שיערה המדה לרוך כליו וחייבין עליה אם נכרה שלא מחמת מלאכה ושלא באונס (לע"ד ואפילו באונס) ואם חיה של סוכר אלא שהוא מודד שנתתין לו סוכר על המדידה נעשה גמור על החבית והייב צנמירתה ואם נכרה נכרה לו ובלבד שלא יב' נמי באונס כשר אלא כעין נכרה באונס ואם החבית של סוכר והיא מושאלת למוכר וללוקח ונכרה א"ע"ם שאינו אונס נמוך נכרה לו מפני שהוא שאלה צנעלים מפני שהסוכר נכר להם למדוד וכן אם הסוכר קאה מן המוכר למחר חקף ללוקח ומרויט כה ומודד כה בנשותי קיימא ולא אמרינן שלוחות' ללוקח קעניד אלא ודאי ברשות סוכרו קיימא לגמרי ואם נכרה נכרה לו עד שיגמור מדידתה עכ"ל ז"ל: הרבינה ובציורה הדמה וכו' לשון רע"ל ע"ד והט"ף שלם ספיס ונתחפף מניו המדה וכו' כך ז"ל וכו' לשון אחר. בסוף הלשון שהרי מתיישב הלוקח ממנו. אמר המלקט מניי שטורה לו להמתין עד שיתמנה אצל גבי הרומה ללא שו"ל יאום חק צפ' תרס' ומקפת הרומות הרבינה וצמיתה ה"ה הרומה ואסורה לזרים. ח"ל נמקי יוסף ז"ל ואם היה בעל הבית או המוכר כיוון הייב להט"ף לו שלם ספיס בכל זמן אפילו צ"ס וחמני פסור לעולם שלא חלק בו ה"ק. הרבינה היינו מה ששאר עדיין צדופני הכלי ומינה מה ששאר עדיין צבולו הכלי שנתמנה שם הרי הוא של מוכר מפני שהלוקח מתיישב ממנו ע"כ בקיבור וצבולו לשון קת. והמתיה שנתמנה שהגיה הר"ר יוסף ז"ל הרבינה וצמיתה הרי היא של לוקח והמתיה חייב וכו' וכתב כן מלאהי אלא שכתב אחר המדה אינו חייב אצל של לוקח לא שאלו צו יד. וביד שם פ"ה ס"ה ח' ס' וצפ' שני דהלכות שולחין ושותפין סימן ז' ובסור ח"מ צמית ר' ובסימן ר"ל: י' והפודיון בירד מהדומה לו דלא גרסינן במשנה ופודיון צירו א"ע"ם שכן הוא האמת וכן בירושלמי ובג' אלפס ובהרא"ם ז"ל וית' וכן מוכח נ"כ מן הפירוט שביד הרשב"ל ז"ל צמ' וקנו אבי אמו מנחתו כבוד ז"ל בקיבור ואל"ת ולימתי' לפודיון צמיתתין לא באחד שכן דרך רוב שותפין ואיכתיין לא היו מוסיין כפודיון ע"כ והכי מוכח נמי ממה שכתבו ע"כ בסמוך מן מלאהי ח"ל שמתקן מלכות הללו ר"ל ור"ל ז"ל מן בגמרא והוא על חו"ש של מהלך. צפי' רע"ל ז"ל הלכך נעשה גזלן ע"ה. אמר המלקט וכו' יהודה סבר שאלה שלמה מעת לא היו גזלן אלא שאלה ואלכך משהחזירו לחיות שאלו ממנו פסור: שע"מ בן שלחיו כי היכי דלישדר ל' חנוני ציד בנו האיכר והסמן. והקשו רשב"ל והוס' ז"ל דמתיין נמי אבידה מדעת היא שמשאלה ציד התינוק ותרנו חוס' ז"ל מ"מ כיון שפסודיון כל בעל הבית נאחר ציד החנוני איט פסור על שיבוא לידו טוה פסודיון שכן ואיכר חוס' ז"ל מחזיר אותו פודיון עמו ח"ה דהוא פסור ע"כ וכן נראה שתיך נמקי יוסף ז"ל. ורשב"ל חירך מה שהירך ושוד כתב במסקנא ואיט דפסודי לה להך סוגיא צמיתין הרניל אצלו ומכר לו בעל הבית כבר הודיון ושלא צבולו הסמן קיימא ולא שאלה ציד בנו כי אם הלוואת דלדק וצדק הסוגיא פסודי ע"כ וגם מלך מוכח דלא גרסינן צמיתתין ופודיון בירד וצמיתתין: ומוך החנוני לתובה שהוא פסור מדמי לגומיה אצל צמיתין ואיכר חייב. וביד פ"ה דהלכות גזלה ואבידה סימן פ"ו וצפ' שני דהלכות שולחין ושותפין סימן ב' ג'. ובסור ח"מ סימן קפ"ה וגם מלשון הרמב"ם ז"ל אשר שם וגם נוכף משנה סימן ז' צמיתתין מלא ופודיון: י"א הסיפור וכו' עד חק הפסק צמיתתין פ"ה דפרשת קדושים וכן ציד פ"ה דהלכות גניבה וכן צבור סימן ר"ל. סימון חסיס צלשון יין ומשום שקונה הרבה חסיס ציחד קורא לו סימון רשב"ל ז"ל וכן פירש נמקי יוסף וכתב עוד ועל שם זה נקרא כל הנד גדול כן מיבש לה מלא בכל מיני פירות סימון: החנוני מקנה אצל לוקח כן פירוט רבתי ז"ל ואלה הפירוש דל"כ לא סבירא לן הכי שריה הלכה כרשב"ל צמיתתין אמר רשב"ל דר"ל בלא עוד דאי איתא לפלגי עיניה אמאי לא קתי שיעורי' אלא דברי הכל היא דלפיו רשב"ל מודה צמיתין א"ע"ם מוכר חזיר דכיון שאינו חייב להט"ף כהן פסור דהתן צמיתתין דלעיל נקדש בחומו יוה: ובמחאה לשון מיחיו שייך צדק שדבק יפה ויהא צדוקא כי הויה דהתן כפסחים ר"פ אלו דברים ומיחיו קרבו וצפ"ק דמכתת ידים ממי תן הדית צמיתתין או שמיחה בן את המדה: ובקנה את המאוננים על כל משקל ומשקל לפי שיש להם בית קבול דבק צמיתתין ותר מן המשקלות. ותמחה ח"ל שמהק הר"ר יוסף ז"ל מלת ומקנה וכתב צמיתתין וק"ה מאוננים על כל משקל ומשקל: י"ב בר"א בלח קדושים הללו צדכר לה כגון צמר יין וטעם אצל צדכר יבש כגון פירות כמון ופסלפין אינו נרדף לקנה שלא נדבק בהן מהומה: אחרד לעשרתה בלח מחוק פ"ה רשב"ל ז"ל והוס' ז"ל משמע דגרסינן לעשרה צמיתתין כדכתיב אהא אחר רב דנירמווה הוי אחד מעשרה צמיתתין בלא לעשרה ויפסד המלשנא חכא צמיתתין דייק דקתיי אחד לעשרה בלא ולא קתיי אחד מעשרה בלא הלכך חזברי מחסרה והכי קתיי אחד מעשרה לעשרה בלא ושורה ה' לתנא להזכיר שני פעמים עשרה והכר האחד ע"כ. ובקשו חוס' ז"ל ואם תאמר אמאי לא תני צמיתתין אחד מאלה ונראה שרשב"ל לפרש דלא מייחיהו לרומיו כלל מדלאריתיהו אלא שבושול עשר ליעורי' אצל צמיתתין מכאן קיימו חייב מדלאריתיהו ע"כ. וכן היא הנירסא בירושלמי צמיתתין. ובגמרא צמיתתין היכי קאמר אחד מעשרה בלא לעשרה ללא אחד מעשרים ציבש לעשרים ציבש דהיינו ליבש חלק מדי' מאות חלקים או דילמא אחד מעשרה דלא לעשרה ציבש לעשרים ציבש דהיינו חלק אחד ממלתיים ציבש צלשון ציבש ליבש דוחא מעשרה דקאמר חכא צמיתתין דייק דקתיי אחד לעשרה בלא ולא קתיי אחד וקאי צמיתתין הלכך נוקי צמיתתין מאר' ולא יתן ליבש אלא חלק אחד מדי' מאות ונראה למשום שהלך נדבק בכלי ואינו מסיף לו הכל נרדף להוסיף לו יותר מציבש. וכתוב בספר מאירת עינים שם סימן ר"ל ח"ל למוד צדקה וכו' פ"ה דקס כגון לוג ונסה כגון דבסמודד דקס על הלוואת שורף מעט לכל לוג דלי אפסד למנאש מלאהי כשמיודד לו בקב דלא יב' לו אלא עוקף אחד לשעה לוגין דלי ללוקח וצדכר הוא ר"ל להמוכר ושיין פלישה שכתבתי שכן פ"ה רשב"ל ז"ל ישמלכון הסור לא משמע ל' כן אלא גסה דקס ר"ל בציבש סאה או קב והיינו שאחד גדול יותר שעתה מהקמה

וְזוֹת צִיָּה הַחֲנוּת ע"כ. עוֹד הֵינּוּ רֹפֵת בְּקֵר הָאָה וּ. עוֹד הֵינּוּ רֹאִי לְדַבֵּר הַיִּסְכּוֹל
 רַשְׁבַּי אֹמֵר כְּבִינְךָ הַיִּסְכּוֹל וּמַחֵךְ מִלֵּךְ הַיִּסְכּוֹל וּגַם מִלֵּךְ הַיִּסְכּוֹל כִּי מֵאֲחֵי בְרוּךְ הַסְּפִירָה
 וַיֵּשׁ סֵלֶה דְגִירֵי שְׂרָגִילִים לְדַבֵּר רַשְׁבַּי אֹמֵר וְכוּ'. וְזִיד פִּכְלָא דְהַלְבוֹת מִכִּירֵה סִימֵן ו'.
 וְצִיָּה חֵי"מ סִימֵן ר"ד: בֵּית הַחֲנוּת לְבָנוּ. אֲבָל אִין רִנְיָה לְעֹשֶׂה בֵּית הַחֲנוּת לְבָנוּ
 שְׂכָרִי עַד עֹשֶׂה לֹא הֵי' דֵּר אֲנִי אֲלֵךְ אֲלֵךְ אֲצִי מֵאִסּוּס הַחֲנוּת: בֵּית אֶלְמָנָה
 לְבָתוֹ אֲבָל בְּחַיֵּי צִיָּה בֵּית דֵּךְ חָתָן לְדוֹר עִם חֲמוּי מֵאִסּוּס דְּהַדָּר אִי קָל מֵאִסּוּבִים מֵאִסּוּס
 חֲסֵד חֲמוּי וְלִשְׂכֵי נִיקָה בֵּית אֶלְמָנָה לְבָתוֹ וְלֹא בֵּית חֲנוּת לְבָתוֹ: הַרְצִיָּה לְעִשְׂוֹת
 רֶפֶת בְּקֵר. בְּנִמְרָא פְּלִינֵי אִיכָא דְלֹאמְרֵי דְר' יִשְׁמַעֲלָא קִהְנֵי לֵה וְהִ'ק' פִּי לְדַבְרֵי הָאָה
 עָלְמוּ שְׂכָרֵי הַרְוָה לְעֹשֶׂה רֶפֶת בְּקֵר בּוֹנֵה ד' אֲמוּת עַל שֶׁ אֲבָל לֵר' עֻקְבָּה רֶפֶת בְּקֵר
 אִינוּ גִדּוּל כִּיכ וּבְחַרְתִּי פְּלִינֵי ר' עֻקְבָּה וְר' יִשְׁמַעֲלָא פְּלִינֵי בְּבֵית חֲנוּת וּפְלִינֵי בְּרֶפֶת
 בְּקֵר וְתִיעִיבֵי דְר"ע מֵאִסּוּבֵי בְּבֵית חֲנוּת וְלֹא בְּרֶפֶת בְּקֵר וְר' יִשְׁמַעֲלָא מִפְּרֹסֵר בְּרֶפֶת
 בְּקֵר וְלֹא בְּבֵית חֲנוּת וְאִיכָא דְלֹאמְרֵי ר"ע קֹאמֵר לֵה וְהִ'ק' לֵי לֵר' יִשְׁמַעֲלָא דְקֹאמֵרֵת
 רֶפֶת בְּקֵר הָאָה וְרֵי אִין הֵינּוּ מְנֵי דוֹדִיָּא בֵּית חֲנוּת וּרֶפֶת בְּקֵר שִׁינּוּן סוּס דְלִטְפ"ס
 הַרְוָה לְעֹשֶׂה רֶפֶת בְּקֵר עוֹשֶׂה ד' עַל שֶׁ עֲפִימִים שְׂאֵדֵס עוֹשֶׂה דִירְתוֹ בְּבֵית חֲנוּת
 ד' אֲמוּת עַל שֶׁ כִּרְפֵת בְּקֵר: בֵּית קָמָן שֶׁ עַל שְׁמוֹנֵה. הַרְוָה לְבִנְיָה בֵּית קָמָן לְהַבְרִי
 לְכָל הַחֲנוּת לְרִדֵךְ שִׂיחֵיהָ שֶׁ עַל שְׁמוֹנֵה וְכוּנֵן לְאֹמֵר לוֹ בֵּית סִרְמָא וְיֵד סִבּוּהָ עַל
 הַעֲלִינֵיהּ לְעֹשֶׂה לוֹ פִּתּוּחַ שְׂבָנָהִים הוֹאִיל וְלֹא פִירֵשׁ לְדִין דְלֵא אִין בֵּית חֲנוּת אֲלֵךְ
 בֵּית סִרְמָא לְעָלְמוּ קִבְעֵי לֵי וְנִרְקֵךְ לֵהֵם גִּדּוּל מְבֵית חֲנוּת וְהִ'סֵּה לְמוֹכֵר מִקּוֹס לְהַבְרִי
 לְעָלְמוּ לוֹ בֵּית לְרִדֵךְ נִיקָה לוֹ קִרְקֵעַ עַל שֶׁ עָמְדָה בְּרִי"ס וְלֵא וְהוֹקְשָׁה לְעוֹס' מִקּוֹס דְּהַלְבוֹת
 קִהְנֵי מֵמוֹכֵר מִקּוֹס לְחַבְרֵי וְכוּ' בּוֹנֵה ד"א עַל שֶׁ הַרְבֵּי הַגְּנוּד כִּתְבֵי עַל סִפְכִּי"א דְהַלְבוֹת
 מִכִּירֵה שְׂדֵת רַבִּי הַמְּחַבֵּר וְלֵא דַעֲתָה הֵרַב אֲבָן מֵאֲנָהֵם וְלֵא דֵךְ סִפְכָא דְבֵית קָמָן
 אֲלִיבָה דֵר' יִשְׁמַעֲלָא אִין הַלְכֵס מְחַבְרֵי נֹכְחֵי רַע"ק ע"כ בְּקִינֹר. אִיכָא חִסְפֵי וּמֵאֲחֵי שֶׁ
 שָׂמַר סִימֵן רַבִּי ר' בְּסוּפֹס בְּבֵית יוֹסֵף שְׂכַתְבֵּי בְּרִי"ס וְלֵא הִ'רִין וְלֵא בֵּית קָמָן שֶׁ
 עַל שְׂמֹנֵה פִירוּשׁ דֵּךְ בְּנָה רַע"ק קִהְנֵי לֵה לְדִבְרֵי דְלֹאמְרֵי בְּרִיבָא ד' אֲמוּת עַל שֶׁ הַסֵּס
 בְּמִפְרֵסֵי בֵּית חֲנוּת סִטּוֹס קָמָן מֵאֲחֵר בְּחַיִּים אֲבָל בְּצוּמֹר בֵּית הַסֵּס (הַגְּמָרָה שֶׁמֵּעַתָּה קֹאֵת
 מִזֵּה לְזֵ' בְּמִשְׁכָּה בְּרִיבָא כְּמוֹ שֶׁסִּפְּרֵיהּ רַק כְּדֹאמְרֵיהּ בְּדָפּוּס הַמְּחַבֵּר מִקּוֹס לְחַבְרֵי לְבָתוֹ לוֹ
 בֵּית חֲנוּת וְכוּ' וְקָן הוּא גַבִּי צְבִילֵי) הַסֵּס לֹא מֵשַׁמֵּעַ לְבֵית חֲנוּת אֲלֵךְ לְעָלְמוּ שִׁיבְרֵךְ
 עוֹשֶׂה שֶׁ עַל ח' מִנְלָא עֲשִׂיבֵי לְבָדִיבֵי דְקִינֵי לֵר' עֻקְבָּה בֵּית חֲנוּת ד' עַל שֶׁ הַסֵּס
 סִטּוֹס ו' עַל ח' אֲבָל הַרְוָה וְלֵא פִירֵשׁ דֵךְ סִפְכָא דְבֵית קָמָן ר' יִשְׁמַעֲלָא קִהְנֵי לֵה לְפִי
 שְׂאִין הַיִּלּוֹק כָּלל בֵּין בֵּית הַסֵּס לְבֵית חֲנוּת וְר' עֻקְבָּה סִ'לֵי דְהַרְוִיבֵי ד' עַל שֶׁ וְהִ'ק'
 ר' יִשְׁמַעֲלָא רֶפֶת בְּקֵר הוּא לוֹ אֲלֵךְ אִין קָן בֵּית חֲנוּת פְּתוּחַ מֵשֶׁ עַל שְׂמֹנֵה וְלֵא תִּקְשִׁי
 לֵךְ לְהַרְוָה לְעָלְמוּ מִקּוֹס בְּנִמְרָא לְרֶפֶת בְּקֵר ר' עֻקְבָּה קִהְנֵי לֵה הִ'סֵּי מִפְּסַקְסִין
 לְמַתְנִיחֵין פְּסַקֵי פְּסַקֵי לְרֶפֶת בְּקֵר ר' עֻקְבָּה וְבֵית קָמָן ר' יִשְׁמַעֲלָא לְלֹא קוֹשִׁיָא לֵר'
 דֵי אֲמִירֵין דֵר' עֻקְבָּה קִהְנֵי לֵה ר' עֻקְבָּה מוֹרֵה בֵּית אֲמִירֵין וְהִ'ק' ר' יִשְׁמַעֲלָא לֵר'
 עֻקְבָּה רֶפֶת בְּקֵר הָאָה וְזוֹ שְׂאֵהָ מוֹרֵה הַרְוָה לְעֹשֶׂה רֶפֶת בְּקֵר עוֹשֶׂה ד' אֲמוּת עַל
 שֶׁ עֻקְבָּה שָׂקַן בֵּית קָמָן שֶׁ עַל שְׂמֹנֵה וְהוֹקְשִׁינֵי לֵי הַסֵּס לְעָלְמוּ דְבַחְרָה הוּא לְרֶפֶת
 בְּקֵר אֲפִילוּ ר' עֻקְבָּה מוֹרֵה בֵּה אֲלֵךְ לְסִ'לֵי לְפַעֲמַיִם אֲדֵס עוֹשֶׂה דִירְתוֹ כִּרְפֵת בְּקֵר
 וּמֵאֲלָ עֲשִׂיבֵי לְפִי פִי וְזוֹ לְרִדֵיךְ דְקִינֵי לֵךְ כִּר' עֻקְבָּה דִבְּיָן בְּבֵית חֲנוּת בֵּין בְּרֶפֶת
 בְּקֵר בֵּית חֲנוּת עוֹשֶׂה ד' אֲמוּת עַל שֶׁ וְכֵן פְּסַק הַרְמַבַּ"ם וְלֵא בְּכִפְלָא הַלְבוֹת
 מִכִּירֵה. וּמְוִיָּה דוֹקָא בְּצוּמֹר מִקּוֹס לְחַבְרֵי לְעֹשֶׂה לוֹ בֵּית ח' גַּם מִבְּקַבְל לְעֹשֶׂה לוֹ בֵּית
 דְכָל שְׂבָא לְבָתוֹ בְּחַלְהָה בְּצִיבֵר מִד' אֲמוּת לֹא סִרְחָ אֲבָל הַמְּוֹכֵר בֵּית לְחַבְרֵי סִטּוֹס נִיקָה
 לוֹ בֵּית סֵל ד' אֲמוּת עַל ד' אֲמוּת דְכּוּין דְבֵית מִקְרִי כְּדֹאמְרֵיהּ גְּרִים סוֹכֵה דְכָל בֵּית
 אֲלֵךְ אִין ד' אֲמוּת עַל ד' אֲמוּת אִינוּ בֵּית מִנְיָ מֵרַחְבֵי נְפֹל וְכֵן דַּעֲתָה רַבִּינֵי הֵי' אִין וְלֵא בְּסִפְרֵי
 הַמִּקְחַ עַבִּ"ל ע"כ. וְזוֹ הַרְשִׁי"א וְלֵא בְּחֵדוּשֵׁי אִין לְחַן הַמְּוֹכֵר מִקּוֹס לְחַבְרֵי לְעֹשֶׂה
 לוֹ בֵּית וְכֵן הַמְּקַבְל מִקּוֹס מְחַבְרֵי לְעֹשֶׂה לוֹ בֵּית חֲנוּת לְבָנוּ כֵךְ פִירְסוּס הַמְּוֹכֵר מִקּוֹס
 לְעֹשֶׂה לוֹ בֵּית סִטּוֹס בֵּית חֲנוּת קֹאמֵר וְעוֹשֶׂה לוֹ בֵּית קָמָן שְׂכַתְבֵי דְהִיבִי ד' עַל שֶׁ
 אֲפִילוּ לְקַח מִקְבָּל לְבֵית יֵרֵךְ מִכָּן לֵי לְנִיקָה לְפִרֵשׁ שְׂהִרְקֵעַ בְּחֻקֵי צִיָּה עוֹמֵד
 כֵךְ מִקְבָּל מִרְוֹס מְחַבְרֵי אִם פִירֵשׁ בֵּית חֲנוּת עוֹשֶׂה ד' אֲמוּת עַל שֶׁ וְהִ'סֵּה אִם אֲמוּת
 אִם שְׂאֹמֵר לוֹ בֵּית חֲנוּת קִבְלֵי עֵלֵי אֲבָל אִם אֲמֹר לוֹ בֵּית קָמָן לְעָלְמוּ שֶׁ עַל שְׂמֹנֵה
 עַבִּ"ל וְלֵא וְעִ"ס עוֹד. וְלִשְׁוֹן כְּסֵר הַלְבוֹת שֶׁ בְּחֵ"מ סוֹף סִימֵן רִ"ד וְכֵן הַמְּקַבְל מְחַבְרֵי
 לְעֹשֶׂה לוֹ בֵּית חֲנוּת לְבָנוּ אִוּ בֵּית אֲלִמְנוּת לְבָתוֹ אִוּ שְׂקָבֵל עֵלֵי לְעֹשֶׂה לְבָנוּ אִוּ לְבָתוֹ
 אִין לֵךְ לְעֹשֶׂה לֹא בְּפִתּוֹת שְׂדֵךְ בֵּית אֲדֵס לְעֹשֶׂה לְדַבְרֵים אִוּ לְדִיבֵי ד' אֲמוּת עַל
 שֶׁ ע"כ צְשִׁי לְשׂוֹת קֹאֵת: שְׂרַקְלִין. עֲשִׂי לְמֹשֶׁב שְׂרִים הַלְכֵךְ מְרֻבֵּעַ צִיָּה: רֹמְבֹר
 כְּחֻצֵי אֲרִבְרֵי וְכוּ'. פ"ק דְּמַלְחֵין דָּף ו'. וּבְנִמְרָא תִיעֵי רֹמְבֹר קְבוּרֹתוֹ כְּלֹמֵר כְּאֵדֵךְ
 קְרוּתוֹ דִּיבִינֵי רַחְבּוֹ וּפְרִיכֵי וְלִימָא רֹמְבֹר כְּרַחְבּוֹ וּמַתְנֵי בֵּיתָא מְעַלָּא רֹמְבֹר עַ"כ הַסְּחֻמָּה
 מְלַמְּסָה הִיא רַחְבּוֹ וּמְתַקְּנָהּ וּמְתַקְּנָהּ מְלַמְּלָה כִּסֵּי שְׂחַקְשִׁימֵי הַרְבֵּה וּמֵאֲלָ בֵּית לֵר'
 מְלַמְּסָה וּמְלַמְּלָה הוּא יוֹתֵר רַחְבּוֹ וְאִינְעִיבֵי אִימָא מֵאִסּוּס דְלִיכָא בֵּי כּוּוּ פִי' הַחֲלוּתוֹת
 מִקּוֹס כְּנִיעַת הַקְּרוֹת בְּחֻךְ הַחֲמוּהָ וְכֵל אֲבָר הַקְּרוֹת קֹאמֵר מֵשֶׁ שְׂכַנְסֵם בְּחֻךְ
 הַחֲמוּהָ עַד כָּן: הִ' מִי שִׁישׁ לוֹ בְּרֹךְ וְכוּ'. וּפִירֵשׁ גְּמִין יוֹסֵף צִיָּה צִיָּה:
 הַרְשִׁי"א וְלֵא דוֹקָא נִיקָה צוֹר לְחַיֵּי הַדֵּר לְרַבִּי לְעוֹס כֵּס בֵּין צִיָּה בֵּין צִיָּה:
 וְיִצְחָק מְצוֹר וְכוּ' וְיִצְחָק מְבַחֵין דָּף נִיקָה הַרְ"ר יוֹסֵף וְלֵא וְיִצְחָק הַקִּיָּף בְּחַיִּים
 וְהִ'סֵּה צְמִיק. וְזִיד כּוֹלֵה מַתְנִיחֵין עַד סוֹף סִימֵן ו' סִפְ"ו דְהַלְבוֹת שְׂכִינִים וְכֵן צְוֹר
 סִימֵן קִסְ"ו וְלִשְׁוֹן הַרְמַבַּ"ם וְלֵא עַל שֶׁ וְעַל אִיר מֵאִסּוּס חֲסֵד אֲשֵׁר שֶׂלָה תִּכְסֵם לֵשׁ אֲלֵךְ
 מְדַמְּתוּ: ו' מִי שִׁישׁ לוֹ גְּנָה כְּוֹן יוֹרְשֵׁין וְזוֹ שְׂחַפְשִׁים שְׂחַלְקוּ וְתַרְתֵּה הִינּוּ לְפִנְיֵי
 לְתֵת לוֹ דֵךְ בְּחַמְסֵה שְׂדֵה רַבִּי צְבִילֵי וְלֵא וְכֹחֵהוּ בְּחֵי נִמְיָק יוֹסֵף וְלֵא וְהִ'סֵּה לֵשׁ לוֹ
 בֵּית לְפִנְיֵים מְבִיתוֹ שֶׁל חֲבֵרֵי שְׂחַלְקוּ בְּחֻךְ יֵשׁ צוֹ מֵאִסּוּס רַבִּי הַנְּכֹסֵין הַיּוֹזְמֵין וְכוּ"כ בֵּיתוֹ
 וְהִ'סֵּה לְמַתְנִיחֵין שֶׂלָה יִכְסֵם מְחֻכֵה לְשֵׁדֵה אֲחֵרֵת הִינּוּ צְשִׁיבֵי שְׂאִין לוֹ סוּס נוֹרֵד לְגַחְתּוֹ
 אִין אִם יֵשׁ לוֹ סוּס נוֹרֵד לְגַחְתּוֹ יֵךְ מֵשֶׁ חֵל מִקּוֹס פִירֵשָׁה הַרְשִׁי"א וְלֵא ע"כ: וְהַרְצִיָּה
 יוֹרֵעַ וְכוּ' פ' בְּחַמְסֵה דָּף פ"ב: אִין הַבְּרָא אִינוּ כִּיכ וְיִסֵּין לְמַדְעָה שְׂחִימֵס כּוֹחַ
 אִין שְׂחֵדֵי דְמַסְתַּמָּא מַחֵל לוֹ אִתְ כֵן הַדְּרָךְ לְגַמְרֵי לְהִיּוֹת מִיּוֹדֵה לְהַלְבִּיבָה וְלֹא לְיֹרֵעֵה
 רַשְׁבַּי וְלֵא בְּסִפְרֵי רַשְׁבַּי לְרִדֵךְ לְהִיּוֹת יְחִדוּהָ לוֹ: זֵה וְזֵה אִינֵם רִשְׁאִיִּים לְזוֹרְעָה שֶׁ פ'

הַסְּפִירָה דָף פ"ב: ז' מִי שְׂחִיחָה וְכוּ' צְבִילֵי פְּרַק הַמְּנִיחַ דָף ל"ח. וְיִרְוֹסְלֵי סִ'ס חֻקֵּה.
 וְזִיד פ"ג דְהַלְבוֹת חֲנוּת עֲנִיִּים סִימֵן ג' וְסִפְ"ו דְהַלְבוֹת מִקֵי מִמִּין וְצִפְכִּי"א דְהַלְבוֹת מִכִּירֵה
 סִימֵן פ' י' י"א. וְצְוֹר ח"מ כּוֹלֵה מַתְנִיחֵין עַד סוֹף הַפִּירֵס בְּסִימֵן רִ"ו וְרִיבָא דְמַתְנִיחֵין בְּסִימֵן
 סִטְ"ו. וְעִינֵן בְּחַמְסֵה שְׂאֵלֵת מֵהַר"י קוֹלֵן סִימֵן ג' וּבְחַמְסֵה הַרְשִׁי"א וְלֵא סִימֵן אֲלֵךְ וְקִי"ב:
 וְשִׁלְרֵי לֹא הַרְצִיָּה בְּנִמְרָא פְּרִיךְ אֲמַתִּי וְכֵן לֵא הִנְשִׂי לְיִקְוֹס פּוֹרָא וְלִיחִיב דַּהָּ עֲבִיר אִינֵם
 דִינָא לְנִפְסֵי צְמִיקוֹס דְלִיכָא פְּסִידָא רַב אִשִּׁי אֲמֵר מֵאִסּוּס שְׂתָן לֵהֵם דֵךְ עֻקְבָּהֵין דְכָל מִן הַבֵּר
 עֻקְבָּהֵין הוּא קְרוֹבָה לֹא וְרַחֲוִיקָה לֵה סִ'לֵי לְמַקְשָׁה דְמַדְרִיכָא הוּא לָן לְנִימְרֵי דַשְׁלֵו הִנְשִׂי מֵאִסּוּס
 דוֹה נִבָּהֵה זֵה אִינוּ חֲסֵר כּוּפִין אֲחוּזֵי עַל מַדָּה סָדוּס אֲלֵךְ לְמַתְנִיחֵין לֹא הִנְשִׂי מֵאִסּוּס דַּהָּ אֲפִשָׁר
 לָן עַם רַבִּים וְלִשְׂכֵךְ קֹאמֵר יִקְחַ מִקָּל וְיִשֵּׁב לְרֹאשׁ מִי יַעֲבֹר בְּשֵׁלֵו עַל כְּרֹתוֹ דְקִינֵימָא
 לָן צִפ' הַמְּנִיחַ אִתְ הַבֵּר דַּעֲבִיד אִינֵם דִינָא לְנִפְסֵי צְמִיקוֹס דְלִיכָא פְּסִידָא קִינֵימָא לָן לָן
 הַסֵּס דַּשְׁלֵו צְמִיקוֹס דְלִיכָא פְּסִידָא עֲבִיר דִינָא לְנִפְסֵי הַסֵּס וְהַסֵּס נִמִי מִפְרֵסֵי דַמֵּה
 שְׂתָן כְּתוּב אֲשִׁי"ס שֶׁשֶׁל לֹא הִנְשִׂי מֵאִסּוּס דְקִינֵימָא לָן כְּרַב יְהוּדֵס לְאֹמֵר מִנֵּר שְׂחִיחֻקֵין בּו
 הִבֵּס אֲחִיר לְקַלְקֵלו. וְכַחֵס הַרְמַבַּ"ם וְלֵא דוֹקָא שְׂחִיחֻקֵין בּו מַדְעָת צְבִילֵי וְאֲפִילוּ בְּשִׁפּוֹת
 הִבֵּס סִטּוֹס אֲחוּזֵי לֵהֵם דֵךְ מִן הַבֵּר. וְתִירֵךְ רַב אִשִּׁי דְמַדְרִיכָא הוּא דַּהָּ לֹא הִנְשִׂי וְכוּ' אִוּ
 עַ"י בְּחוּ"ס] וְזוֹ פְּרִיכֵין בְּנִמְרָא וְלִימָא לֵהוּ שְׂקָלוּ לְרִדְכּוּ וְהִסְפִּי לֵי דִינֵי מַתְנֵי הַ' מַתְנֵי
 ר' יְהוּדָה הִי' דִּתְמַי ר' יְהוּדָה אֹמֵר מֵאִסּוּס ר' אֲלִיעֶזֶר רַבִּים שְׂאֵבְדָה לֵהֵם דֵךְ שְׂאֵבְדָה
 וְזָרְבוּ דֵךְ לְעִנְיָן מַה שְׂבָרְבוּ כְּרָבוּ וְיִפְסֵה כַר רַבִּים מִכָּת יְחִיד שְׂחִיחֻד שְׂאֵבְדָה לוֹ דֵךְ
 שְׂבָדָה הַבְּרִי לֹא יַבְרִיךְ מַעֲמָלוֹ אֲלֵךְ צְב"ד אִוּ בְּנִשְׂרוֹת אִוּ בְּעַל שְׂבָדָה אֲבָל רַבִּים צְב"ד
 דִּמִי דִמְחָן מְנִיחֵין אֲבָל הִיכָא דְלִיכָא מַחֲזִיחָת חֲמוּרֵי בְּמַשָּׁבוּ צְשִׁיחֵי אֲמוּת לֹא מַתְנֵי לֵה וְכֵן
 לֹא הִנְשִׂי דְקִנְסִין לֵי לְפִי שְׂתָן לֵהֵם דֵךְ עֻקְבָּהֵין: דֵךְ הַיְחִיד ד' אֲמוּת פ' לֵינֵךְ הַקְּבִי
 אֲחֵר לְשֵׁדֵה שֵׁל ד' אֲמוּת כְּרֹחֵב עַגְלָה רַשְׁבַּי וְלֵא וּבְנִמְרָא תִנָּה אֲחֵרִים אֲוֹמְרִים כְּדִי שִׁיעֲבוֹר
 הַמּוֹר בְּמַשָּׁבוּ דְשִׁיעֲבוֹר שְׂנֵי אֲמוּת וּמַחֲלָה וְהִ'סֵּה הַלְכָה. וְכַחֵס הַמְּפַרְשִׁים וְלֵא מַתְבַּרְלָן לָן דֵּה"מ
 דֵּלָה מְסִינֵין מִיחֵיכָא אֲבָל הִיכָא דְלִיכָא מַחֲזִיחָת חֲמוּרֵי בְּמַשָּׁבוּ צְשִׁיחֵי אֲמוּת לֹא מַתְנֵי לֵה וְכֵן
 לֵלָה הַדֵּר ע"כ: אִין לֵה שִׁיעוּר סִ'א אִין לוֹ שִׁיעוּר גְּרָסוֹן גַּבִּי דֵךְ סְמֵל וְדֵךְ הַקְּבִי
 צִפִּי רַע"ו"ל הִסֵּי עֲשִׂין שְׂבָדָה מְעַמְדוֹת וּמַשְׂבּוֹת כְּסִיבֵי חוּרֵין מְלַבְּבוֹר הַמַּת כֵךְ וְלֵא הוּא
 שְׂכַנְטוֹחִין אִתְ הַמַּת לְקִבְרוֹ הוּ עֲשִׂין שְׂבָדָה מְעַמְדוֹת וּמַשְׂבּוֹת כְּסִיבֵי חוּרֵין מְלַבְּבוֹר הַמַּת כֵךְ וְלֵא הוּא
 אֲחֵרֵם רַשְׁבַּי"ס וְלֵא: בֵּית ח' קְבוּין לְנִמְרֵי הַסֵּיבּוֹר מְחַבְרֵי מֵאִסּוּס סִיבֵי סִפְחִים וְהוּא
 ק' אֲמוּת אֲרַכֵּס וְחַמְשִׁים רַחְבֵּה מְלֹא שְׂהַסָּה חַמְשִׁים בְּמַשָּׁבִים וְהַסָּה שֶׁהָ קְבוּין אִיכ
 לֹא וְחַסְבוֹ ד' קְבוּין כְּמֵה יַעֲלֵה שְׂלִשִׁים וְשֵׁלֵב אֲמוּת וְכֵי סִפְחִים רַחֵב עַל חַמְשִׁים אֲוִדֵךְ
 וְהַרְוָה צְנִינֵי רַבּוּעַ מ' אֲמוּת וְר' סִפְחֵי וְר' אֲבָבּוֹת וּמַעַס יוֹתֵר רַשְׁבַּי"ס וְלֵא וְכּוּ
 שְׂחִיחָה רִ"ס לְרוּחֵי וְלֵא: הַסֵּס הַרְ"ר סוּלְמַתָּן אֲחַתָּה וְלֵא צִפִּי רַע"ו"ל בֵּית ד'

הַסֵּס אֲמוּת לֵשִׁי הַחוּת הַיִּי הַיִּי אֲמוּת דִּיבִינֵי בֵּין כּוֹךְ לְכּוֹךְ הִינּוּ שֶׁ אֲמוּת וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכּוֹתֵל
 הַחֲרוֹךְ שְׂכַנְטוֹ וְעִינֵין זֵה יַעֲשֶׂה ב' הַכּוּכִין בְּכוֹתֵל הַקְּבִי כְּסַגֵּד הַפִּתּוֹחַ דֵּהֵי ד' אֲמוּת מְנִי

לאפרישי וטוחה לתוכה שתי מערות בר מן דלעיל דה"ל שלשה דה"ל פרישין גמורה ד' מערות
 לר' שמעון וכו' ותי איתא ה"ל הוה מני לאקשויי הדיא קופיא עמנה בשלש מערות
 לרצון והא דתנא לעיל מערה ואח"כ חצר ואח"כ מערה שני' כמנהג דהביי לתיני
 עובס חצר וטוחה לתוכה שתי מערות והלא און קרוי חצר אלל דבר שפולא כתיבת בית
 או כתיבת מערה רשבי' ז"ל: והרמב"ם ז"ל לא הוכיר דין חצר אם שפולא וכחז במניד
 משנה ז"ל דמדרבי הרב ז"ל נראה שהא מרש"ם שפולא כתיבת חצר שפולא
 ומרבי"ק ז"ל חצר דהרב ז"ל סובר דהאי קופיא לתיא אלל לר"ש ולא קיימא לן כותי'
 ע"כ ולדברי מרבי"ק ז"ל נראה שפולא לומר דהיי חצר חליבא דר"ש דה"ל חליבא
 דר"ש לפחות לתוכה שתי מערות והד ס"ל ד' לר' רוחותי: רש"י אומר ד' לר'
 רוחותיה כן ז"ל. והפירוש: בכל מערה בשלש עשר כוכין ולר"ש נפשי המטה עובדין ע"ג
 המערות [ועי' בחיי"ט]: [הנהגה לשון החכם הר"ם אוחלח ז"ל בגמרא מוכי לה במעמיק
 דלה"ל הא קא נעבי כוכין לסדרי של שתי המערות הסמוכות זו לזו כגון מערה מזרחית
 ומערה רומית ע"כ]:

פרק ז האומר לחברו בור בור וכו' עד סוף הפרק פ"ח הלכות מכירה נס
 צטור ח"מ סימן ר"ח: בית בור עפר הראוי לזריעה משמע אלל אם אמר
 בית בור סהם וכו' לטון רע"ל. אמר המלקט כן פ"ו רשב"ם ז"ל אלל רוס' ונמוקי יוסף
 ז"ל פירשו דנקט עפר לרבותא דסיפא דלפ"ה פחות מעשרה עסקיה ממדדין עמה ע"כ
 וכן ג"כ פ"ו רשב"ם ז"ל והפירושו: והב עור וז"ל דרך הלשון כן הוא וה"ל בית בור
 ודייקא נמי דקתני ואם אמר לו כבית בור ולא קתני ואם אמר לו כבית בור עפר ע"כ
 משמע שהוא ז"ל לא ה"ל נורס מלה עפר כשיפול גבי כבית בור אלל כל המפרשים נראה
 דנרסי לא וביותר רשב"ם ז"ל כמו שאכתוב פירושו בסמוך: הוי שם נקעים עמוקים
 קעשרה מפחים איכס ממדדין עמה. וטון מרתיב ד' טפחים על ד' נפחים ובפסיקתא האומר
 דקדוין אמר מר עוקבא בר חמא אנו"ש שאין מלאים מים מ"ש אמר רב פפא לפי
 שאין אלס רובא שיקן את מעותיו שבה אהת ויראו כשמים וכאלנה מקושט. מה
 שאינו כן גבי מקדש דמפורש ברי"ו דערשין ואלה קהקדש כמו שכתבתי שם פ'
 האומר בשומן ג': כבית בור משמע כמות שהוא בין שלשים בין עשר ע"כ רע"ל
 אמר המלקט ומיאו אי הוי יותר מד' קצין און הלוקח מקבל דלהכי אהני מאי דאלל
 עפר דראוי לחרישה וזריעה בעין כן נראה בעיני רשב"ם ז"ל. וז"ל נמוקי יוסף ז"ל
 האומר וכו' ודלי און משנתו מיירי בבור בית בור מכוים לעמו דל"כ הא קיימא לן
 דבית בור סהם כלומר חצר כן חצר כן יתר והגוי ואל"כ נקעים אלו יתי ככתיב ויהי' הכל
 שלו והמקט סהם חלייבו נמי בבור בית בור זה דל"כ הא בור וקביל כמות שהוא
 ואפילו פחת אלל ודאי מיירי בבור בית בור אהר משה גדולה שיש לו במקום פלוגי
 והוא יכול להשלים ולהכי קתני און ממדדין עמה כיון שאין בטלין בדי שדה לר"ד
 דהאם לא מרס שיור דזע אלל הבית וכל שהוא בטל נגבה בכלל און נמדדיון בכלל
 השיור ונתן לו מלחו בבור ואל"כ מה שפירש הרמב"ם ז"ל שנקעים
 ושלמים יהיו למוכר וז"ל לניע פחות מד' אמות שבתל כהדי בית דהאם הבית אינו
 מוכר בגובה ע"כ אלל בהרמב"ם ז"ל הני נקעים ושלמים דל"כ ממדדין עמה הם של
 לוקח בלא דמיס ולרשבי"ם ז"ל הם של מוכר וכן הכיסי הרא"ש ז"ל בחיי"ט שם נמוקי'
ב בית בור עפר ר"י אומר לך בורה בחבל פחת וכו' תוס' פ' הובב דף
 ל"ו דפי' ר' ישמעאל למנות לך מ"ש: פחת כל שהוא ינכה וראיתי שנקד
 הר"ר יוסף ז"ל פ"ח סה"ל בקמן והחיות בפ"ח: כרי ליפרת בחו של מוכר
 שלא יסוד אוחו קרקע מעטס ללא חו ל' לגידי ואי בעי מוכר לכתוב את הלוקח
 שחיו"ר לו דמי המוחיר כפי שיור הווקר דמעיקרא כופין אוחו למכור כשער הוול
 דעכשוו דלמירין ל' למוכר אי ארישא את הינת ל' ומעות אתה רואה שיחזיר לך
 שקול מאותם מעות בונלה דהשתא ודי לך אם ייפו הכמים כדך לתלות כן מוכר העתה
 במעות או חזרה קרקע היכא לויכא הפסד ללוקח דה"ל זה נגס זה אינו חסר אלל
 לקוח לוקח בשעת הוול כשעת הויכא כלל דהמירין אלל או כן לו טול קרקע:
 שאם שיור קבין ומחה לכל כור וכו' עיין ברב אלפס שפסק כרב נתנון שסובר
 דנותן שבעה קבין ומחה לכל כור וכו' דהיינו שלשים רביעים לבית כור דל"ש רובע
 או לשאה אחת וז"ל אף רביעים לאלף סאים הוו מחילה וכדבר הגוף שאמר דס'
 קבין שאמרו ואפילו צבוקס גדולה שמוקט עשרה כורין קאמר רבא דלמחיר קרקע
 ח"כ"ל דהאי חזירי ס' הכל אלל ס' קבין וכן ג"כ פסק רשבי"ם ז"ל. והרמב"ם ז"ל
 סס פכ"ח מהלכות מכירה נראה שפירש דהא דקתני שאם שייר ששדה בית ס' קבין
 ובגנה בית חני קב יותר על הרובע' קאמר שנתן לו ס' קבין וגם הרובע' ובגנה
 ג"כ כמו כן אף הותיר חני קב מחויר לו אה כל הרובע' עם היתר דרביס ואם רואה
 להחין לו אף קרקע מחויר כפי שיור הווקר דמעיקרא כופין אוחו למכור כשער הוול
 הרובע' וכו' אכולה מחמיהון קאי ע"ש בגמרי משנה. עוד בגמרא הנה אלל ס' הוול
 שדה שמוכר סמוך לשדה אחרת שיש לו אפילו אם הווקר כל שהוא על ז' קבין וסחמה
 לכור מחויר לו את הקרקע ואלל יעשה חצוין דהא חוי לאיעטרופי לעשרו ואט"ל דלא
 הוי הוול מותר ס' קבין יחזור לו קרקע דהיינו דלא מפסיק מוכר בחזרת קרקע מיירי
 לא כיפשה כחו לכוף הנוקה לקנות ע"כ: לא את הרובע' בלבד הוא מחויר אלא את
 כל היותרן בגמרא פריך כלפי ליה דהרבה פסחא נוסתרה דהמותר לו הוי מחויר אלל
 כרביעיס אמרו נבייט דהו מחילה דה"ק אפילו פחת רובע ופסחא נוסתרה דהמותר לו הוי מחויר יור
 נוסחא אכנס לן מן המעות כפי הוסקין שפסק ר"ש. וכן חיי רבינ בר רב נהמן לא את
 המותר בלבד הוא מחויר אלל אה כל הרבעוין כוף. לשון הסור בח"מ סימן ר"ח" וכל
 זה מיירי בשאינו עומד הנוקה בחוף השדה לסיכך כשמוכר לו בית בור עפר ודאי לריך
 ליתן לו בית בור שלם ואפילו און חסר ממנו אלל קב לריך להסלימו ואפילו אם אימיר
 המוכר אכנס לן מן המעות כפי הוסקין שפסק ר"ש יעמע לו הנוקה שיאמר לו לא הי'
 דעתי אלל לקות בית בור שלם אלל שרריך לקבל הסלעים והנקעים אלל אם עומד
 בחוף השדה ורואה אוחה זה אמר בית בור עפר אי מוכר לך ה"ל כאלו אמר לו כן
 חסר כן יותר ואפילו חסר שבעה קבין ומחה גיעשו ע"כ. וראיתי שבתל מקום שמינו
 פסקה זה הן חסר הן יותר גניס הרב יוסף ז"ל אם חסר אם יתר: ב' במל דון חסר

הן יותר את מדה בחבל הן יותר את מדה בחבל בשל מדה בחבל את כן
 חסר הן יותר דברי כן נגס כן לריך לגרום. כפי' רש"י ז"ל ופליגי רבין עני' ואמרי הלך
 אחרי פחות בשלושה פ' נמוקי יוסף משום דלימא לתועלתו אומר כל מה שאומר
 שכתאמר מדה בחבל משום שאם בשמא ימלאו יורח שיהי' יותר שלו ואמר הן חסר
 הן יותר אם שאל יחסר מהמהם בחבל שלל ינכה כלום. ע"כ ועיין במה שכתבתי בשמו
 ז"ל במניעה פסק האומר סימן ח' וזוהם הם קילור דברי רשבי"ם ז"ל. ולטון הרמב"ם
 ז"ל סס בשלכות מכירה פכ"ח הלך אחר פחות בשלושה ואין לו אלל כדון אם חסר
 אם יתר וסס כחב הרב המניד השגה הראב"ד ז"ל ודעת הרב חבן מאלג"ם ז"ל וכהג
 בסוף ורש"י ז"ל פ' לוד המוכר שהוא מוחוק במקרקע על השלושה הלך אם פחת
 ז"ל וכן נ"ל. ואפילו בא מוכר לוקח מעות כופין את הלוקח ליתן בשמור לפי שהקרקע
 בחוקת בעלי' עומדת וכן אמרו בעינין שכירות בעתי לשווא כותריים עכ"ל ז"ל. ולע"ד
 שפ"ה רע"ל לריך להניע כן ה"ל פחות משותו גיעשו על שותו ינכה וה"ל חס' שכן
 הוא גרסה רשבי"ם ז"ל וז"ל וכלל הספחים וכן גניס ז"ל בחיי"ט וגם הכתוב הר"ם
 אומא ז"ל. וברב הוגא דס"ל דעד שעות ינכה דקתני במתמיהן עד ולא עד בכלל הוא
 והוא מפ' מתמיהן הכי דלמנועה למשא קתני וה"ל פחת שלים ינכה רובע ינכה חומס
 ינכה עד שעות ינכה ולא עד בכלל וכן פ"ו הרמב"ם ז"ל וכן פסק ג"כ הרא"ש ז"ל
 ודלא כרבינו שפסק כרב יוסף דס"ל עד ועד בכלל. וז"ל דריסי פחות שהוא
 גיעשו בלא מ"ס וכהגו תוס' ז"ל דלהביא נוסף יכרס רב יודא פחת עד שעות ולא
 שעות בכלל אע"ל דלא קתני עד ועינין או יס כהובב כמה חסא הסלס חסרה ולא
 יתא צס אונאה ובעי למימר עד כמה לגרסא וז' קשה לקאמר בגמרא רב הוול ה"ל
 פחות משעות ושעות עמוזו ואלל נראה ליה נוסף כמות אי לא מייחתי רחי' ותי מייחי כון
 זו לפי הגהה הר"ר יוסף ז"ל מדה בחבל אם חסר אם יתר ביטל אם חסר אם יתר מדה
 בחבל אם חסר אם יתר מדה בחבל ביטל מדה בחבל את אם חסר אם יתר דברי כן נגס:
 בסימניו ובציריו פ"ח משעות גיעשו עד שעות ינכה. ופי' בסמיו ובציריו פי' האומר
 לחברו בית בור עפר לך בבור לך בבור לך בסמיו ובציריו את פחת שעות גיעשו אלל אי פחת יתר
 משמיו ינכה ע"כ. עוד כתב עד שעות כפי' מלמעון למטן ע"כ: ד חצי שדה אני מוכר
 לך כז"ל: משמטין ביניהם פרשבי"ם ז"ל הא דקתני משמטין סיימי כמפרש בבביות פ'
 הלוקח עובר פתח דקתני שתי רהלות שלא בכרו וילדו שני זכרים וכו' י' עקיבא אומר
 משמטין ביניהן ופרסה לך ויתן: נגמרא וכו' נוסף כמות אי לא מייחתי רחי' ותי מייחי כון
 רחי' שיקל. הלא נמי שומן יתא ביניהם ומה שזוה חני השדה היפה יותר מן סחי' הכתוש יתא
 ביניהן ויוסיף לו מוכר ללוקח מן הקרקע הרבס עד שיהא טוס חלק קיפס שעיבב המותר
 לעמוזו. ומיכא לגמרי לא יסוד הלוקח הסמוין כי הפס. מדה שמה הכתוש של כן הוא
 הלך כון דלא נמי מייחי רחי' מפסיד וז"ל הכא רחי' מרס לו כל חני שפולו דהדרב
 ידוע שכל החני מוכר ומן הדון סיה לו לניול חני היפה וחני הכתוש אלל משום דמאי א"ל
 דמי חני השדה מוכרי לך הלך ידו על ההחמוס לניול מן הכתוש צבור חני השדה
 ע"כ. ג"כ נמוקי רע"ל ומקבל עליו הלוקח. אמר המלקט כן פ"ו הרמב"ם ז"ל אלל רשבי"ם
 ז"ל וגם נמוקי יוסף ז"ל פירוט מקבל עליו המוכר. וכתב עוד רשבי"ם ז"ל אלל היכא
 דמכר לו שדה שלם מילתא דכשיפול היא שמכר לו את ומה יוסף ליתן לו יותר
 ע"כ: וחריי' ובן חריין תוס' פ' המקבל. חריך ששה פסחים רחבו צריך כל השדה.
 וכן חריך חריך קאן שכן בגמרא לחריין הגולו. ובצביהתא הל' וכמה בין חריך לן חריך
 טפח. וביד פכ"ח דהלכות מכירה סימן כ"ב:

פרק ח יש נוחלין וכו' רס"ק דלגרים ורפ"ק דמיר: בנחיליון ולא נוחלין
 הן הן אותן בעמון דלמיר נוחלין ולא מנחילין דאותם מורישין מיקרו
 מנחילין ולא נוחלין רשבי"ם ז"ל: ואלו נוחלין וכו' איכא דוכחי דניקעו דהשליק מנייה
 ויכילא דפתח ב' וצמטכא נדרים מפ' לה תוס' ז"ל: האב את הבנים והבנים
 את האב חייחא האב את הבנים היינו נגיס את שאם נוחל את בנו אי"כ
 בנו נוחלו ואומר ר"י דליתיר למידק מנייה נגיס ולא בנות אע"ל דקתני לה בדיחא
 בשורך מ"מ תנא ליה הכא אנו ארתי' תוס' ז"ל. וכן חירין ג"כ רשבי"ם ז"ל
 בהדויו: ועיין במ"ש בשם רשבי"ם ז"ל כשיפול דלמתיחין. ונמוקי יוסף ז"ל כתב והגמים
 לאלל לא אפסדין כלל דכלל האב נגיס יגיסו דוחלין ומנחילין האבות נגיסים אלל
 לאשמטין דהיכא דיש נגיס וצנות הבנים קודמין לענין מנחילין (נראה ז"ל נוחלין)
 אע"ל דלענין נוחלין (נראה מנחילין) הבנות שוות שאבב נוחל אותן לא תימא נמי
 ליתמינ בגיבס את האב שעתה מתיי עממי הדחא לחותני שפוטנוחח לא מתיחין
 דקללה היא כשארס מה בלא נגיס וגם כשהארס רואה את מיתת בנו ובכרה היא שימות
 האב ויקברנו בזו כמה דכתוב ויוסף יסית ידו על עיניך כבטיחו שיקברנו ועוד דכי
 יכי דפשתח נחלות פתח בירושת הפון לאביו כדכתוב איס כי ימות ובין און לו הא יס
 לו בנו יורש כן היה לו לתנא לפחות תנא איידי דשפחה נוחל את בנו אח"כ
 מדרשא כזו שפוטרה בצביהתא בגמרא או מדרשת תנא דבי ר' ישמעאל בר' יוסי
 שפשתיקו וכו' רע"ל דהתיב וטעבתת את נחלתו לבתו במקום נח אתה מעביר וכו'
 פ' רשבי"ם ז"ל והעברתה משמע מעביר מקרוב זו היא קייס כדי לתא לוח וטעבתתה
 מן האב כדי לתא לבתו חתיב ונתתם נחלתנו בגיבס פכ"ח פ"ח אלל חס' ז"ל
 אע"ל שיש לו אחין מאביו אביו קודם ומ"ס חגיבא ליה ונקטתה צבישא: והאחין
 ויתרי' משום דלחי האב וכל שאר אב נפקין מהכר האב את הבנים והבנים את האב
 והאחין מן האב דקיון שגדע הבנים קודמין ויתר האב האב נוחלין ומנחילין סקן כתובין נמי בפרשת
 לחי האב נפקין מכלל זה ע"ל משמוש דלס היה האב קייס היה יורש ועכשוו שאינו
 קייס הרי הוא יורש בקבר לנחול לחיו שכן אחי אביו של מת ומשמוש שמיין מדהין
 במוכר בני אחיות שכולת בקבר וכפי אחיה לבנה ואי"כ א"כ אחין מן האב נמי לא
 ליתו דשמטין ליה מכאב את הבנים ע"ל משמוש כחלה שהאב יורש את בנו להחיל
 לשאר בניו הקיימין שכן אחי המת וז"ל דנקס אנב דבעי למיתמי אחין מן האב לא נוחלין
 יאל

ולא מנחלין דהסוף אינטיקד ליתמי אע"ג דתנא האשם אינה נוהלת את בנה סד"כ
 נבי דמינן יורש אחין מן האם מכה אמו מכה את ה"א לירוש דכתיב ונתתה את נהלתו לאחיו
 ל"ם מן האב ולא שגח מן האם וכי תימא דמי"ל לא אינטיקד ליתמי השמיטין גריבא
 דקמי אחין מן האב דוקא ולא אחין מן האם אינטיקד דה"א אחין מן האב לרביהא נקם
 אע"פ שאין ל"כ ולחין כמו אחין מן האם ואל"ת א"כ אחי האב נמי ליתמי אבנ אבנ
 האב לסיפא וי"ל דמי הוה האב אחי האב הוה לא הוה לירי דליתמי אחי האב דמכלל
 אחי האב שמיטין לכו ועוד דלא שייך ליתמי אבנ אחי האב דהוה גופא משנה דלא
 יריבא הוה תוס' וי"ל: האי"ש את אמו בכוף לטון רע"ל אף מפס האב בן קודם
 לבת. אמר המלקט ולמה כרבי דמפיק לה מקרא אחרינא דברייהא דנמרק דרבי ק"ס
 ודלא כרבי י"ב י"ב י"ב ור' אלעזר בר' יוסי שאמרו משום זכר' בן הקצב אחד הבן ואחד
 הבת שוין בנכסי האב שאין אחד קודם לאחר. וכזה רשב"ם וי"ל הא"ש יורש את
 אשתו אפילו היא ארבעה בן שריי הנהגה לה כשאר קרובים אלא שפירושם
 לה משפחה א"כ האם אחרינא שגח את אשתו הנהגה לנכר ודאי ליקום כל קרובים שלה
 הוא דאחרינא דבעל יורש ולא ה"ס ע"כ. ועיין בתו"ש שייב דבוחא ראי' זו [שארן] אשתו
 מננן דבשלהא למחן דרביש עומה זו מנוחה איהו דריש שארש זו עונה וכס"א איש
 איש אל כל שאר בשרו אלא למחן דרביש שארש זו מנוחה וכן למחן דרביש שארש זו
 כסות אלו שגח לנודתו שאלו זו אשמו מלן ע"ס: ורבי אריה' אהרונ' הבן מנחל את אהות
 אמו שהרי הוא בן מכה האב ואילו ממה דודתו בקיי אמו יורשתה וכן הוא יורש את
 אמו מנחל שגחו לירו נכסי דודתו: ולא מנחלין דכשמה סגן אינו מנחיל לאחות
 אמו אלא לקרובי אביו דמשפחה אם אינה קרובה משפחה. לטון אחר נרסין וכן אחות
 של ארנא כגון בני דמינן מוחלין אוחו שהרי דמינן אה רחובן אחי' ובני' אהין
 מנחיל אבנ לא מנחלין לרחובן שהרי ראוין מכה אוחו דמינן אה בן לירש אחין אהין
 דינא עומה אין יורשתן דלאמרן דהאש אינה נוהלת את בנה אלא קרובי בעלה
 של דינא יורשתן אב דינא דמשפחה אב יורשת ולא משפחה אם. וא"כ נרסין בני אחיות
 אינא לפרושי בבני אחות בלומר בני אחיותו של אדם מוחלין אוחו אבנ לא מנחלין
 דסוף אינו יורשן רשב"ם וי"ל. ובגמרא הנהגה בני אחיותו קודמין לבנות אחות ודלא כר'
 זכר' בן הקצב דלמר אחד הבן ואחד הבת שוין בנכסי האב ללא דריש הקצב דמשה
 אם למטה האב כדכתבין לעיל: האישה את בנה וכו' דנמרק פריך הא הוה למה
 לו למיחני מנחלה ולא יורשתן היינו רשאי אהותו בנינו נמי יורש אחין אהין בני
 אחות של איש מוחלין דודיהו ולא מנחלין ולמחן דמינן נמי במתניהו בני אחיותו
 סיפא נמי אינו בני אחיותו דמי היכי דהאש נוהל את דודו ואינו מנחיל ה"ל נוהל את
 דודתו ואינו מנחיל ומשי הא קמ"ל פ"ה דהאש נוהל את דודו ואינו מנחיל ה"ל נוהל את
 נכסיה את בעלה דבאוחו ענין שהאש מנחלה בעלה מנחלה נמי לבנה מה האש את בנה
 בעלה אינה מנחלה לו בראוי לו לאמר מיתתה אלא במוחק אף האש את בנה אינה
 מנחלה לו בראוי לו לאמר מיתתו כדי שיהיה לקרובי שגח אביו ולא מלך אמו כגון שאם מה
 הבן ואח"כ ממה אמו אין לו הבן שהוא כבד מה ונתון בקבר מקודם מיתה אמו יורש
 עתה את אמו להנחיל את אחיו מאחיו אלא יורש אביו יורש אחותו ואילו דמי
 אחי האב ללא לירי אבנ נררר דהק נקם ליה והאי דיקם ברישא האב את הבנים
 והבנים אז אהו מניין למנחמ סיפא מרישא מיהו כיון דמיתמי לכו דנחרייהו
 ונתחין וננחלין קמי לכו דכל מוחלין קמי חשיב אבנ הך בנא דהנחלין ולא מוחלין
 כולם מיתתה ה"ס שהרי כבר נשמע בבית מוחלין ולא מנחלין ע"כ רשב"ם וי"ל.
 וביד פרכ' אי דהלכות נחלות סימן ו' ח'. ובשור ח"מ סימן רפ"ו: ב בן קודם
 לבת ר"פ מי שהיה נכוי: וכל יוצאי ריבוי של בן קודם לבת וכו' מפיק א"כ
 דנמרק דברייתא מדכתיב וכן אין לו וסימ' מיתתה אף לו כדכתיב מאן בלעם אבנ
 לומר לן אין לו עיין עליו של מה אם יש לו מה הבט מנחל על בן קודם יורש
 קודם שהפטר הנחלה לבת. בן משמע מ"מ ואפילו ממזר ורע קטשוי דוקא כבד ר"י
 וי"ל וה"ל דרשינן ואם אין לו אב עיין עליו וכן בכל קרובים: וכל יוצאי ריבוי של
 בת כ"ל: וכל יוצאי ריבוי של אחין כ"ל. גפ' רע"ל דכלל מקום הכור
 וירשויו קודמין ליקבה יתק' לה דנמרק מקרא דירש מקום יורש ענין לירושא רשונה
 מה יורשה רשונה בן קודם לבת אף יורשה שניה בן קודם לבת וכו' רשב"ם וי"ל
 מקום דכתיב ואלו אין לו בת ואם אין לו אחים וכן כולם וי"ל מוסק על סנין ראשון
 ע"כ: והאב קודם לכל יוצאי ריבוי וביד רפ"ה דהלכות נחלות. ובשור ח"מ סימן
 רע"ז: ב ג חלק אביהם שהיה מיוצאי אביו וכו' וכל יורש אביו וכו' וכל יורש אביו
 ע"כ בתו"ש מ"ס גסס רשב"ם וי"ל. ובגמרא פריך דליתמי לטעות משום אהות לאו יוצאי
 מיריש קאמר אלא לנכסים ומשי דכתיב ונתתי אהת לנכס מורשה אפי' ה' יורשה היא לנכס
 מאבותיהם וליוצאי מזרים קאמר לכו. והלא כר' יוחנן בר פלונית [דר"י] דלמר נחלין הארץ
 נתחלקה הארץ דכתיב אהת חלק הארץ ונשל מיהו כתיב אהת פקודי בני ישראל שש
 נאות אלה ואלף שבע מאות ושלשים ואמרו ליה ולמה אלא למה יורש הארץ נתחלקה ונתי
 זה כיון דנקבות היו אינם נוטלות חלק בארץ ורשב"ל סבר לאלה ולאלה נתחלקה הארץ
 ומינא תימא מיתמי קותיה ימי. ושדירה כבוד ונשל שני חלקים דברייתא דנמי' יליפין
 מקרא דכתיב מן התן לנכס לו נתת אביהם כו' עיין בתו"ש ע"ד והא ללא קשיא במתמי
 ארבעה חלקים שהיה להם לבנות ללמד דכתיב ויטלו חללי מנשה עשרה שתי שדירה
 כתי אבות וארבעה דידהו דה"ל הד אחת דלמא ונטלו ג"כ חלק בנכסי' דלאמרין
 דנמרק היינו שטמא דלא הוה שטמא לן מירי דהא כבר אשמועין דבת הבן הרי היא
 במקום הבן ליתול עם הארץ בנכסי האב וי"ל לאשמועין ליתמי מזרים נתחלקה הארץ
 הא שמיטין לה מדמנלו חלק ללמד דבשני הוה מוחלי מיריש אבנ שטמא חלקים
 דקמי אשמועין נתתה מילי ליתמי מזרים נתחלקה הארץ ונת הבן היא כב' לירש
 ע"כ הארץ וארץ יורשה ונטל זה בכור פי שנים. [הגהה ור'] אליעזר בן עקיב הל' ג"כ
 אפי' נתתה לנכס יורשה ונטל זה בכור פי שנים. [הגהה ור'] אליעזר בן עקיב הל' ג"כ
 דאף חלק אביהם נטלו וירשו ליה' נכסן מן התן. לטון רב אלפס וי"ל שמיטין משה
 ממתנין ל"ם בן וי"ל ש בת כד הוי אביון בנכסי שקלי חלק בכורה שיהי אהו אביון
 משנה

משה דרצקן היא ורצותה אשמעין כהה וכו' היא דעקר כל ההגלות מן הארץ
 להרים לאחד מהם שלח עשה ולא כלום רשבי"ם ז"ל: כתב בין בתחלה וכו' ירושלמי
 כ"ס מילתא הלשה. וז"ל כנוקי יוסף (על פי) ריבה לאחד ומיעט לאחר פי' שריבה
 לאחד ומיעט לאחר והוא לבד את הצבור שתק להם כן או שיהיו שיהיו צבוע דהו
 יורה לה אחד כלום כיון שלח נתן שאר הנכסים לאחים דבלגון לא יעול יורא א"ל לא מעט
 צבורה לצבור אלא לאחר מיתה אביו ולא וכו' לאחד כלום. אבל אם אמר פלוני בני שיהיו
 צבור יעול שדה פלונית ולא יורה ופקד ולא נתן לאחים כלום אלא שהיה הדבר נסתם
 ואם לא יעול יורה כמו שאמר יעלה חלק כל אחד ואחד מן האחים כחלק הצבור או
 יורה לה אחד כלום כיון שלח נתן שאר הנכסים לאחים דבלגון לא יעול יורא א"ל לא מעט
 מהלך הלך רצה שדה זו נוטל רצה יחלוק עם האחים ויטול צבורה נכנסים אבל אין
 לומר שישול שדה זו כיון שהנתן לו וע"ז יחלוק עם אחיו ויטול צבורה ללא אדעתא
 דכדי ייבז לי' כיון שאמר כל שדה זו ע"ז יחלוק עם אחיו ויטול צבורה ללא אדעתא
 וריבה ומיעט לא אחד ולא שני משמע על נפש צבורה להעזיר ממתה של
 זה זהו וכו' רבן הוא דפלוני עליה דריב"ב וית הלכה כותיהו אלא כריב"ב דאפילו
 בלגון ירושה יוכל להחיל כל נכסיו לאחד מבניו אלא דוקא לגבי צבור דאיני יכול
 להעבירו ממנו או ללקח צבורה מלכתוב לא יוכל לזכר ומיהו דוקא בלגון
 ירושה אבל בלגון מתנה הוא תימלא בליבא דכ"ע דאם הוה להם הצבור דכ"ע קיימין ע"כ.
 וכתוב בשלטי הגבורים והובא שיש לו צבור וריבה לאחד בלגון ירושה או ששכח את
 את הצבור כתב הר"י יוסף הלוי ז"ל כשם שדבריו נטלים אל הצבור כך הם נטלים
 אל השטופים אלא חולקין הכל בשוה כלילו לו אחד כלום שרי איתן שריבה להם
 צריכה אבל למלא לזכור פי' שיש מאתו הרצוי שריבה להם נמלא בשבילם הוה שרי
 נפתחה להם משה שוה וכיון שנטמה מכלל חורה הירושלמי ליקר הדין שיעול צבור
 פי שיש והשאר יחלוקו בשוה ע"כ. וי"ל שהלוקח השטופים קיימת ומקבלים מכלם כפי
 השבח ומכללין לצבור לפי הצבור עם האחים בזה כדון ב"ב שנטל מהם כפי השבח
 מה שנטל להם אביהם וכן עשה הר"מ ז"ל ע"כ. ובגמרא פלוני אמרתי דוקא
 דמתניתין דבי אחי רבין א"ר יוחנן יורה פלוני שדה פלונית והנהן שדה פלונית כלילתו
 ר' יוחנן אמר קנה אפילו האי דירושלמי דמדאדבר לגון מתנה כהאי שפר להד מינייהו
 כולו נמי מתנה יעול ויש לקים אמר לעולם לא קנה האי דירושלמי דמתניתין להאי
 דה מתנה ולהאי הוה ירושה עד שאמר פלוני ופלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית
 ופלונית שנתתי להם צמתה ויירשום וירשום הדיקוס לגון מתנה וירשום והלכה כותיהו
 דריש לקום בזה שיהיה הדין מלת דוכתי להלכתה כותיה וליקן הרחי הדין צבון
 בסימן ז' ואיך רמזתי ר"ם החולין: האימור איש פלוני יירשני חוב' דכ' אש"פ
 דף י"ז: ר' יוחנן בן ברוקא אומר וכו' שריקין דף קכ"ב. וצ"ל מי שחמ דף
 קמ"א וירשני דף כ"ט. ובגמרא מביק דהא דמשמע מתניתין: אי בן בני
 הנשים וכן בן הצבור דכ"ע קיימין דכולה מתניתין ריב"ב היא וחבורי מהחרא ובני
 קהני האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת דתי חיתתו במקום שיש בן לא אמר
 כלום הא בת בין הנזות ובן בין הנשים איש אמר יירש כל נכסיו דכ"ע קיימין ר"ב
 יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על נמי שראוי יורשו דכ"ע קיימין. ובגמרא דבי רב
 בריה שהחיל נכסיו וריבה לאחד ומיעט לאחר יורה דכ"ע קיימין ריב"ב כדון ב"ב
 הוה וכו' דגזרת הכותב הוא שוכן להחיל לכל מי שירצה בלגון ירושה מי דריש
 קרא אפילו צבירי שיחלק נכסיו בלגון ירושה שיהיו דכ"ע קיימין כל זמן שלח חור
 בן או דילמא דוקא אש"פ משהו דקרא עם משמע ביום הנחילו דליינו סמוך לנתינתו
 אבל צבירי לא. וכתב הרב אלפסי ז"ל דלא אפשיעו בה בלגון הלך כן דכ"ע קיימין
 עובדה צבירה ע"כ וז"ל הר"ר שמואל ז"ל הלך צבירי עבדין כרבינן שאין יכול
 להעביר נחלה מהם לזה בלגון ירושה ואפי' הוה סמקינן מיניה ללא דירי שקל דיכוין
 דכ"ע קיימין מלא שהורשם אחרים ומחוקים בנכסייהם ע"כ. וגם הרמב"ם ז"ל
 ע"כ שיש להלכות נחלות כתב דלאם הוה צבירי אינו יכול להעביר נחלה אלא
 לשבויין. גריסין צבירי אמר שמואל הכותב כל נכסיו לבניו לא עשהו אלא
 אפטרופוס ואפילו אהו קפן המוטל בערישה אימא לנשיג'ל בני אבהו
 דלישתמעון מיניו והוה כופים לו וכן הכותב נכסיו לבנות לא עשהו אלא
 אפטרופוס ואמרין צבירי דהאי הלכה צל עממא הלך דוקא אש"פ ובני אביו
 אם כתב לשאר ירושים הו' לעמנן הנכסים. ואפילו אש"פ ובני דוקא כהה כל נכסיו
 שלח שייך מדי לא במקרקעי ולא במטלטלין אבל איבה שויר קנתה האהה והבן
 הנכסים לעמנן. ובגמרא דבי ר' זוקא א"ר א"ל דילמא צבירי נמי יחאה לי' דלישתמעון
 מיניו מהשתא ולא אפשיעו. וכתב רמב"ם ז"ל לא עשהו אלא אפטרופוס כדי שיהיו
 אחיו כופים לו ואפי' דבמתניתין חק האומר בני פלוני יירשני ריב"ב אומר דכ"ע
 קיימין כן בין הנשים וכו' צמתה דהא רבן דפלוני צבורה מודו צמתה הוה ר"ה
 ורבין האי גזון ז"ל והר"ר אלפסי ז"ל דמתניתין צבורה והכה צבוע כלומר כיון דהלכה
 בלג עממא היא צבירי מילתא דלא תחאה. ועוד פי' ר"ה ז"ל דכיון דכותב אית לי' קלא
 משהו שטרר ואפטרופוס יחאה לי' דליפוק עלי קלא כי אינו דלישתמעון מלי היינו
 שטמא דאמרין דהי צבירי. לאפטרופוס נתיבון וכו' דלדמרינן לקמן צבורה כהה
 כל נכסיו אחרים אם ראויים יורשו עמנן משהו ירושה ומשמע דאפילו צבורה כל
 נכסיו לאחר דא הוא ראוי יורשו עמנן ע"כ וי"ל אחרים וכו' יורשו לו עמנן
 לנכסיה ומשמע דכותב נמי קנה תירך הר"ר אלפסי ז"ל דההה בלגון בין האחים או בת
 בין הצבור דלא אמרו שלח עשהו אלא אפטרופוס אלא בן בין הנשים וכן בזה דקפיד
 ע"ז חיקרייהו אבל בכולהו חידק אש"פ שראוי יורשו קנו כיון דלית לן למימר בבו
 טעמא דקפיד. ויקרייהו א"ל מנימין כיון דמתניתין כולס ר' יוחנן בן ברוקא אומר
 כדאוקימנא לעיל ומיירי בלגון ירושה א"ל דוקא כשהן בלגון ירושה או שלח פירש
 לגון מתנה מפורש אלא אמר נכסי או כל נכסיו לגבי פלוני לצבור דכ"ע קיימין ע"כ
 שראוי יורשו לגון ירושה משמע וכו' הוא דקנה כולן אבל בלגון מתנה מפורש לא חוין
 לריב"ב דליירי בה וגם רבן דפלוני עלי ומודו צמתה לא חוין דליירי בכל הנכסים
 אלא צריכה לאחד ומיעט לאחר הלך היכה דלאחר כל נכסיו אין לנו לומר דכ"ע קיימין

קיימין והיא מתנה אלא דוקא בלגון ירושה. ועוד דלא משמע צ"ל לזון אפטרופוסות
 יורש לא מיקרי אפטרופוס אלא יורש גמור אבל בלגון מתנה מפורש אפטרופוסות
 מתנה מופתה מיקרי וכן צבוע דוקא הוא דלמרינן דלא עשהו אלא אפטרופוס ולגון
 מתנה וכדמשמע וכל נכסיו דוקא אבל אם שייך בין קרקע בין מטלטלין קנתה היא
 או בת בין גמור כדלמרינן לקמן צ"ל. עוד כתוב בהמשך עד שיהבן כל נכסיהם וכו'
 ואמרין קניי ההם הלכתה מטלטלין הו' שויר ומיהו אם כתב כל נכסיו אפילו כתב קניין
 בשטר לא אמרינן דקנייה גמורה היא דכותב כל נכסיו שמתא קאמרינן ז"ל ש בקנין
 ול"ש בלא קניין דהא קאמרינן שכוה מייפס כהה צדדן הקנאה כי הוי קלישתמעון מיליה
 ולכך מהו עממא ממי ה"ם בקנין עמ"ל ז"ל. עוד כתוב בלגון יוסף שם כריש"ב
 ז"ל גרין דעבדים דריב"ב דוקא במתקל כל נכסיו אבל לא בנכסיו שם לא כי מיניו
 מתנה צמקת שאינה צריכה קנין כשאר בלגון ירושה נמי שראוי יורשו ואפילו צבור
 לו הוי נכסי לך וזו לא שמענו בכל התלמוד אלא ודאי כדלמרינן ע"כ: אלא שאין
 רוח חבמים נודה היובנן כי עליו דקא עקרי נתלה דלורייחא ורישא
 דקריה מה שעשה עשוי מילתא דפשיעא היא אלא משום שאינה נכסיה נגא לא לאשמעין
 לאסור לעשהו כן ורש"ב ז"ל לאפלוני אחא וית הלכתה כותי'. ואפי' דקיימא לן דכל מקום
 ששם רש"ב צמקתיו הלכה כמותו היינו היכה דלא פסיקא להלכתה צבירי דלא
 כותי' אבל הכה הא פסיק שמואל צבורה רבנן דלמרי און רוח חבמים ומה בכל
 ענין אפילו און וטובן צבורה דל"ל שמואל לרב ירודה שיעא לא הוה צמקתיו אפשיעא
 ואפילו מצדא ביטא לברא טבא [הנהה פי' דהא לא ידע מאי זרעא נפיק מיניו] וכו'
 מצדא לברא הכי איתא נמי ביירושלמי א"ר אבה בר ממל הכותב נכסיו להצריה והיא
 אה צבירי עליו הכותב אומר והיא עמוטא על עמוטא כלומר צבירי צבירי שם
 עמוטא טבא עמוטא עמוטא. וביד פי' ששי דהלכות נחלות. ובגמרא ח"מ סימן קמ"א
 וסימן קמ"ב: ר' האומר זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ישרו עמו בחולקין
 כך הוה הר"ר יוסף ז"ל וכתב כן מהלכה. זה בני נאמן יורשו ולפסוק אשתו מן
 היבוס ובגמרא פריך יורשו פשיעא מה דמי צבי ייבז לי' צמתה ומיניו אפטרופוס אשתו
 מן היבוס אפטרופוס לי' והר"ר פריך הא לא הוה מילתא צב"ב דמכתב קדושין מן שאמר
 בשעת צמתה יש לי בנים נאמן ומשני ההם ללא מוחקין לן האי צבורה לא בחלי ולא צבירי
 כדכתבין ההם הלא אחא לאשמעין דל"ל דמוחקין לן האי צבורה דל"ל לי' אחי
 חוקה בלא עדים אפי' אי אמר זה בני נאמן לפטרסה מיבוס מנו דמי צבי פטר לה
 היתה צבירי והכלך מה לו לזכר דל"ל לא אחי מה לו לזכר דמי לו לחוקה קלא
 נאמן. והאי דקתי זה בני נאמן ה"ה דמי אמר יש לי בנים נאמן להצריה אלא משום
 שפא אינטיק לי' למייתי זה אחי אינו נאמן לאשמעין דל"ל דמוחקין לן האי צבורה דל"ל לי' אחי
 ולא יירש עם שאר אחין הגא נמי ירשא או בני ומיהו שפא דקתי זה אחי אינו נאמן
 אלא צבירי ואיסור על שוק מיירי דהא ודאי אפילו חק האסור כיון דמוחקין לן צבירי
 ולא צבירי אלא לענין יירש עם אחיו קאמר דל"ל נאמן. וענין דכ"ע ז"ל ע"כ
 דקדושין דף תרל"א: זה אחי וכו' פי' חוקה צבירי דף מ"ב ודף מ"א בתוספות.
 וירושלמי פי' שפא ירושין דף ס"ו. וביד רש"ל דהלכות יבוס. ובגמרא ח"מ סימן קמ"ו.
 צ"ל רש"ל זה שפא שמעיד על הספק שהוא אחי וכו' לו חתי הסדה ע"כ. אמר המלך
 דהכי קאמר ז"ל ודאי אחי אש"פ ויש לן לישול שדה אחת מן השלם והי שדה שיש
 מתלקד אחן לך: בת הספק וכו' לזון רש"ל אבל שאר אחין אין יורשין עמו. אמר
 המלך דל"ל האי הרי החוקה צבירי רש"ל לו לזון שפא צבירי רש"ל וכו' צבירי
 מהל נכס חלקו ואכתי עד שהחא צבורה נול שיש צידים ועשה תירשו אותו חלק מן
 קרין ובס אחי יירש חלקי שנתתי לו קני לישול שדה אחת מן השלם והי שדה שיש
 לו נכסים בספקום אחר יירשו אחיו עמו ואם השציה הספק צבירי נכסים שנתן לו
 אחיו המורה לו בחלקו אם הוא שנה חמשה לכתפיים פסדה צבירי ספק זה צבירי
 ובציריה היא חזרת לנותן עתה מלאה פירות כי נפלו לו נכסים ממקום אחר דמי
 ויירשו אחיו עמו אבל שנה חמשה לכתפיים צבירי דיקא לו אולם אש"פ וכו'
 שרסון מעממא פי' שלח וצלה הספק ולא טרח צבירי אלא שערב עליי הרי חזלה
 היא צבורה ולא אפשיעא וכתוב בגמרא יוסף ומשפחה דלוחו הצדק חולקין שרי בין
 אנו יודינן שחוקת מי הוא אוהו קצתה ומומן המוטל בספק חולקין ע"כ: וי"ל
 כדקדק ר' יוסף ז"ל: קשורה לו על ר"ב צבורה חק דל"ל למימר אחר כהה
 ונתנה לשם כדי לזכות בנכסי המת ה"ז ריבה כלום שאפילו חק החיק אחר מיהו אחרו
 השטר אותו שכתבה לו המתנה לא קני דל"ל דל"ל דל"ל קונה לאחר מיתה ה"ל כדי
 שלח הטרף דערו עליו אבל כה השטר לא עדיף כולתו שרי לו גמור להקנותו אלא
 צבירי השטר ואין שטר לאחר מיתה אש"פ שכתוב שם קנין כן פי' החיק בלגון ירושה
 וכן הוא מפורש ברמב"ם ז"ל ספ"ה דהלכות יבוס ומהנה: ויבא בהו לאחר וכו'
 השביר מרע יוסף זה אחי מוקנא לו חלקה השטר שכתב ממנו ה"ו קנה דלא גרע
 ונחלתה פיר דל"ל: ואיזה נוספת פי' מי שמה דף קכ"ב: וי"ל פי' מנוקי יוסף
 ז"ל אוחתה ש"מ נקראת דליידיק משהו דל"ל צבירי מרע ככותבים וכמאוריס דמי ועל
 כן נקראת דליידיק שהוא טעריקין דא תהא למיקס ולהיות אחר מכהן ומן ההוספתה
 נמשע שם הלשון הזה כתיב בשטר וכו' לשיבא דסימן חיים הוא דתמיה ההם איזו היא
 דליידיק דא תהא למיקס ולהיות ואם מתי ימננו נכסיו פלוני ופטר זה של איה צבורה
 שיהיו פלוני כן מנכסיו לאחר מותו אש"פ שכתוב על יריבו דשפחה ל"ל למיקס
 אחר כתבו כדי שיהיה נכסיו דודאי הוא בעמנו כתבו כיון שקבור על ימינו אפי' אינו
 כלום דכיון דלא מסר דכ"ע לזון אדם דילמא לא גמור לנקותו אלא בשטר ואין שטר
 לאחר מיתה אפילו יש זה קנין בין שיהו חמשה צבירים בין שיהו צבירי ידו אבל
 מתנה צבירי שיש זה קנין משיבוס או מתנה צ"מ צבורה שיש זה קנין וזהו שם
 דמשעת קנין שצביר נפשי' כיון שנטל קנין טבא וכן דעה רש"ל ז"ל צבירי מניעה
 וכדפי' ההם ושלח דכ"ע ריח"ף ז"ל ריב"ב א"ל: ויבא בהו לאחר כגון שפא
 דכ"ע לזון אחר והוא לו יוכה פלוני צמה ככותב בשטר זה בין שיהיה כתוב בשמו
 או לא כיון שאמר מה שכתוב בשטר זה יתן לפלוני דכ"ע קיימין דכ"ע קיימין

מלאכת שלמה

וכמפורין דמו וכו' אם מוכר לו לאותו אחר ואמר לו וזה בשטר זה בשביל פלוני שיתן לו מה שכתוב בו בקבלת הספר תוכה לו ודאי זוכה אפילו בלא קנין ואע"פ שראוי לומר דבדברי ש"מ כחבובין וכמפורין דמו הלכך דבריו קיימין וזכר בשטר שאמרנו שאמר לו אינו רוצה לומר שיהיה מדליף השטר דא"כ מתנת ברייה היא זו ואילו במתנתו דייחתי תקיף אלא רוצה לומר שהיא מסיבת השטר לנדו חלו לו מעטיו בזה רוצה גרס אמרה בכתב המלמדה על פה ואינו דאע"פ שזוכה לו ע"י אחד מן הירושין שיהיה פירו של נותן ומהנה ש"מ יהיה אלא לאחר מיתה והכנסים בחזקת הירושין אפ"ה דבריו קיימין וטעמא מפני שאין אלו זוכין בשטר אלא בחמירה ולא גרעט האי חמירה כדלמך ומשה אפילו תהיה ע"י אחרו ועברו לגטעו שידע כי ידו יוכלו לכפור מהנהו או דבדברו דבמלמא שני בש"מ מ"מ הספר היו יפוי כח כדי שלא יוכלו לכפור מהנהו או לומר כבר כרעטוק ליתמא לכו שפרא בדי מיזי בשי הלכך מירפתי. הריטב"א ז"ל ע"כ שגמי לטווק קת. ובד ספ"ס הלכות זכיה ומנהגו וברפ"ד הלכות מלכות וסוף הפרק. והנה הירב המגיד שם בגלותו זכיה רוצה שמחבר פ"ו דבריו קיימין שאם זכיה במקצת לאחד אף כל השאר קיים שהרי גילה דעתו שהוא רוצה בה ולא ראוי שום אחד מהסופרים שהיה מפרש זה כדבריו ככאן ע"כ: ובטור ח"מ סימן נ"ה וסימן ר"נ וסימן רע"ט וסימן ר"ף: ז הכורבב נכסיו לבניו צריך וכו' ירושלמי פ' מי שחטו. ובד פי"ב הלכות זכיה ומנהגו. ובטור ח"מ סימן רנ"ו ור"ח. ובבבלי פ' מי שחטו. דף ע"ב משמע דק דלא גרסין דבריו ר' יונה אלא קממא הוא והס דברי רבנן כמו שכתבתי שם בסיומן ג' או שמא דקרי התם דממרה ל' יהיה רבנן: צריך שיתרבו כוהנים ולאחר מיתתו. (הנהגה כחזו בקולו סוף פס"ד פ"א ז"ל דלא סייק למומר ומוטע של סטר מוכיה עליו אלא כשמוזהר לכתוב סטר גמור ובס זה הוכחו בו זמן אצל גזולה שלא לכתוב זה זמן וגם לא נתיקן לשטר גמור כגון שלא התחייב בה אלא ע"י אחד לא סייק למומר דה שזוכה עליו הוסיף אפילו ל' וכו' ע"כ ששני וסוף הכתוב נכסיו לבניו צריך וכו' ובמורה ספרך דפ"ו מי שחטו מהיום ולאחר מיתה גס ואינו גס וכו' האם בני ימא דמיתה ספק הוא ואפילו נהיה מתיישב ואלוהי מיתה ל' וישל קיימא התם מהפסקא נן אי תלהת הוא אי חרס הוא אצל הכה הכה קאמר ל' גופא קני מהיום פירא לאחר מיתה. ומסק' דממרה דאפילו ל' יהיה לא נר"ך לכתוב מהיום שטר שזם בו קנין ולא חלקו אלא בשטר שאין בו קנין סודר. וכתוב דממקי יוסף וכל מי שתתן נכסיו מהיום ולאחר מיתה אם יש שם מעוה או הונאה ואלוהי מיתה ל' והוא אולם פירות דקני בעל נכסיו אחרו א"כ פירש שיהיה לכתוב דבריו והריוהו שלו ולא נכסד מן הקנין נכסד ולא משמעבד ל' רוחה של אמרו כן אלא בשותפים ומתעסקים מפי מורי נר"י הריטב"א ז"ל ע"כ. ופי' רש"ם ז"ל לבנו וה"ה לאחר: וכבר הרמב"ם כבוירין עד שימות. כתוב דממקי יוסף ומיהו לאחר מותו יקום הבדלו אל ארס בו ללוקה כמו לנן מלמד הפירות מחוברין וכו' תלושין לטעולם יהיו של יורשין או של הפן אשר נתן לו המציה ואע"פ שמכר לאחר וכדמפרש במשנה האחרת. אמר המחבר מוכר וכו' פי' היה לוקח שאם אינו רוצה לומר בו ומצטן האקח לכוין לזון ל' הם קנין ופירותיה משמט ל' ללוקה וכו' ללא ידע שאין לו אלא פניו כ"ל מקח עשות ולא סייק למומר הכה אף אונאה לקרקעו ומיהו אם ידע לוקח שאין לו אלא פירות אף זה מקח עשות שהרי הכיר בה שיהיה שלו ועוד דשהו מוכר וזכוו מוכר וכן אם פירש לו זכות יש לו בשדה פלוני חמי מוכר ל' אף כן כן מקח עשות ואינו חייב בההיווה של מוכר לו אלא וכוהו ונתקן דברי האומר שהפילו חרר האב וירשה או לקחה מן הבן אף ללוקה כלס דלא דמיה הא לחור ולקחה מבטלים היראשויס דהתם הוא לפי שכתחלה לא הלה מוכר לא על הגוף ולא על השירות ומיחא ל' ללא לקריהו גולגא דליקוס בשימותי אצל הכה שסבך לא הסוכר על הפירות ודעתו של מוכר אלא זכיה אף כן לה שם קריאה גזון ולא חשש ללא ליקוס בשימותי הריטב"א ז"ל: אין ללוקה בהן כלום עד שימות האב. הא כשמת האב יש לו ואפילו מת הבן ביהי האב קנה לוקח לכשימות האב ג"כ דקניין פירות שהי' לו לאב כ"ל לרש לקיס דממרה דלא קניין הגוף דמי וצבא קיימא ל' כותי' דהיא חודא מלתה דוכתי דהלכה (כותי' ודלתי כר') וינתן דרכתיבנא לעיל סימן ה'. עוד גרסינן דממרה תניה נכסי ל' והחרדי ופלוני ויהו דרשאון ואלס מלך מולאי מלך ולקוחה דבר דבר רש"ב ואומר אם מוכר הראשון דביעבד אף לשני אלא מה ששייר ראשון בלבד דס"ל דכל האומר החרדי כאלו אמר בפירוט מה שהשייר החרדי דמי היכי לדיכי לשני בשני יפה שמתהו לו הכל ה"ה לראשון דמותו בשני יפה נותן ורחיס ל' פ"י שהרי נותן אליו תחלה ומתנתיהו דקניי האב אינו יכול למכור מפני שכתבה לנן אע"פ דהחרדי הוא דקאמר ל' משו דאי לבני נפשי' אה מפייך שהי' יכול למכור א"כ לא יהיב אלא מה שמשפיר ולא היו יפה אצל כל היבא דלגבי נפשי' לא משפיר מידי אלא מנתון לאחרים כי היכי שיהיב לשני ה"ה לראשון הלכך אם קדס הראשון ומכר אף השני מולאי מלך ולקוחה א"כ במתנתיהו מיירי דא"כ מהיום או שיש או קנין דלמי כהיום אלוניב דר' יוסי דקיימא לן כותי' וכוהו דמעשיו מקפי ל' אינו יכול למכור א"כ והכא נמי אילו אמר מעשיו יהי' הגוף קניו לשני ופירי ג"כ לשני החרדי אם קדס הראשון וממר השני מולאי מלך ולקוחה ע"כ פ"י מקפי יוסף. ח"ל רב אלפס ז"ל דקאזור היינו טעמא דרשב"א דכבר החרדי עמי דיבא דלמרי נכסי ל' והחרדי פלוגי אף לגבי כל גופא ולא פירא אלא אחריי של ראשון ולא אחריני פירא להד ונופא להד אלא היבא דלמר מעשיו וצבא מורה רשב"ג שאם מוכר הראשון שהשי מולאי מלך ולקוחה דהיינו מתניתין דתתן מוכר האב מכורין עד שימות ולא בליני רשב"ג ומש"ה פסוקי ר' יוחנן הלכה כותי' דרשב"ג וקיימא לן הפי דהלכות כותי' כרשב"ג: וכזה שהגזית תלוש הרי הוא של יורשין. פ"י רשב"ס ז"ל ר"ל ולא למקבל המתנה בדרו. ובגמרא מקשיין תלום אף אצל מה שהיה מחובר לקרקע הרי הוא של מקבל המתנה לבדו דכנופה של קרקע דמי ואקני' ניהלי' לאחר מיתה והתניהו שיוה אח המחוברין ללוקה ונותן דמיהו לירבסיס פ"י שאם מוכר הבן ומת האב זכר הלוקה בנות שמכר לו בנופה של קרקע ואם יש נכסיהם פירות מחוברין לא זכר הלוקה אלא בנופה של קרקע אבל בפירות אע"פ דמחוברות

הרי סן של יורשין ואם חפץ בהן הלוקה שמתן ערכם ויחן דמיהם ואם לא יראה ללוקה יתקיימו שם עד שיהיו ראויין ליתנם וכל מה שסביחו מכלף ואילך הוא ללוקה וישנו לא קשיא כאן דבנו כאן באחר האילו ודעתו של אדם קרובה אל בנו. ח"ל הרי"ף ז"ל תלוש אף מחובר לא הוא תלוש שמתן אח המחוברין ללוקה פ"י ללוקה מן האב והנה יבן תלוש לו אינו נוטל הפירות המחוברין אלא למיהוין ועל כן ומה שהיה תלוש הרי הוא של יורשין וצ"ל לא אמר עולא לא קשיא אף דבנו כאן באחר האילו ודעתו של אדם קרובה אל בנו ולפיכך מוחל לו בפירות המחוברין שעת מיתתו ואף הירושין יורשין אותן. אבל הלוקה שהוא אחר אינו מוחל אל בנו של מוכר ולפיכך שמתן לו ע"כ. וכזה הרי"ף ז"ל ומה שהיה תלוש הרי הוא של יורשין והרי"ף מה שהיה מחובר ועומד ליתנם דהא דפי' הכהים פסק דרב כר"ש דאמר אכלה פירות גמורים וכו' דכל העומד ליתנם כהלוש דמי ודא דתנא ומה שהיה תלוש להשמועין פירות שחולבו קודם זמנם ולא היו עומדין ליתנם בשעת מיתת האב וכו' קיון שחולבו הרי הן של יורשין ע"כ: אף הניח בנימ גדולים וקטנים. גדלה חשב נכסים מיירי אלא שמת בלא זכות: אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים. יש גורסין בגולה בלי דמיתתיהו על ידי וכזה ה"ה יוסף ז"ל סק מלא בכל הספרים. ודעת הרשב"א ז"ל דלוקח בשמיהו אבל בכתם גומים ומתפרנסין אלו עם אלו דשמתה שותפים ניהו ומיתתן זה לזה והביא ראי' לזה מן הסופרים אצל רבינו יעקב ז"ל כזה אפילו שחך וזיונו ומתפרנסו ביהודי לא חמירין דמסכתה מהו אלא יולין לתתו אלו מאלו חלקן ע"כ. ובגמרא מוקמינן למתניתין דנבדל שדכ"ה פ"י אדם כפל שאין להם ריוח בדרבן אצל גדול האחין שגופא ונותן דכנסים וזכיה אפילו ליתמי כי מייבש מלבושין גאים כי היכי דלישמועין מולי' מאי דעבד עבד ולא יתנו נכסיו ומיהו לכתחלה אין לזונן דמנתן ארין לכך: ואם אמרו יתורמים מהו אנו גישהוין וכו' פירשו דממרה כפי ספרא כגון שנסאו הגדולים ביהי אביהם ופי' ממקי יוסף בשם הריטב"א ז"ל ואע"פ ששבטם שהי' נותן להם האב ה"ה אומר שדעתו לנתת כיונא בו לאחרים אף אומרים שט"מ לא נתן להם ע"כ. ובד פי"ב הלכות זכיה ומנהגו סימן ז"ל ובפ"ד הלכות מחלוהו סימן ז"ל. ובטור ח"מ סימן רמ"ו: ל' נשאו גדורות. פ"י לנבעל שאלו קמות האי לנבעל מממתן אביהם המוכה עדין דבמפוטת הבית אצל ר' חייה תני נשאו גדולות לנבעל ישאו קטנות מנבעל פ"י מיד הבעל נשא האחות הגדולה מולאיין מכלל מה שהכירה לו כל הממונ ואפילו חלק הקטנה והשמועין מניה דממולאיין מיהו דבעל יורש בנכסיו אלא משפט שפאלה דלמי לוקח הוא יורש פ"י פה סוף הרי"ף משעבדי. ודחי דממרה דלין להביא ראי' מדר' חייה דבעל יורש היו דלילמא שאני הכה דפרנסת הקטנות כמלוה בשטר דמיא דקלף אות להו הלוכך שרשא ממשעבדי ומולאיין אפילו מיד הלכות ובעלם בעל לוקח היו אצל מונות לעולם אימנן ל' ללא ישאו קטנות מנבעל ההתחלה מונות ונר"ך מולאיין הויה שהגדולות הביאו משהם כל נכסיהם לבעליהם אף הנכסים עשויין לזון אלא שאלו חרות דל' מלוה אלילו ככתיב בנכסין כעין קיימא היה וכל היבא דליתיה דהרס לדברי הכל ע"כ עם פ"י ממקי יוסף. ועיין באוף פ"י יש צבור במה שכתבתי שם. [הנהגה לנע"ד דגרסין נישאו וכדכתיבנתה כדכתיבנתה בנע"ד אע"פ סימן ז'] וה"כ נראה דגרסין הכה כפסא נצי נקבות דרך ששאלתה הו"ן שנקודת חירק אע"פ דלא קמי גביהו הרי אינו שיהיה כדרך ששאלתה וכו'. וכן הרי"ף יוסף ז"ל כזה נשאו הגדולות ישאו קטנות ואם אמרו קטנות הרי אלו משאלות דדרך ששאלתה אחס אף שומעין להם כל זה ל"ג בכל הספרים ע"כ. וכזה עוד דממקי יוסף ז"ל זה חומר דבנים שחייבין לפרנס הננות שהננות מושלות עליהם לויין דכנסים מתלמי כתובה והיו הבנים מיומים של אלו עם הבנים היבא שמתן לו נכסיו ללהד מן הבנים אף הבנים האחרים אפילו יהיו קטנים מיומין עליו ולא הבנות קטנות מיומנה על הגדולות היבא שירם כל נכסיו לגדולות לא זיונו הקטנות עשהם דתחילי כתובה דבנן מוקין אינו מוסל על הבנות או נמי חומר בגנות להם הנכסים מוטעין דלמקן דבפירוקן אכלתו הבנות מונות והבנים ישאלו על הפתחים אצל לא אחריין הקטנות יזוהו והגדולות ישאלו על הפתחים אלא חולקות בשוה משום זיונהא דליתתהו ע"כ. ח"ל הרי"ף ז"ל זה חומר פ"י אם הבנות קטנות והבנים גדולים מונות הבנות הקטנות עם הבנים בלי חשבוך אע"פ שהקנין לר"ך הולאה דממונתו יותר לו הגדול אבל בנים עם הבנים אף הקטנים מונון על הגדולים בלי חשבוך אלא חולקות את הכנסים בשוה ומיומין אלו לפי כר"ך ואלו לפי ר' יוחנן בגנות עם הבנות נמי אף מיומין כל אחד ואחד לפי צרכה בלי חשבוך אלא חולקות את הכנסים בשוה ומה שהיה מוסל לפי צרכה ע"כ. ובזו כפ"ה דהלכות אישות וצ"ל עשירי ס' ח'. ובטור ח"ל העור סימן קי"ב וסימן קי"ג:

לא טיבא כלל חובות ולא נחקת מוונות ואין מחשבין אותן בנכסים מועטים כלל ע"כ. וכבר הביא ר"י ז"ל דה"מ בנכסים מועטים הבנים ישאלו על הפתחים במקרקעי אבל במטלטלי כיון דנחקתהו דרבנן בטרתי הוא דמיהווי אט"ל דמוטעין הן מוהים מהם לא ואלו דלא תקינו להו רבנן אלא למהוי בנכסים אבל למהוי יותר מנכסים ולמשקל הכל לא והכי שדר גאון דקדמבין ע"כ: בישביל שאני זכר הפסדתי וזכר הנזק בנינו יוסף אט"ל ורתי לירע בנכסים מרובים הפסדתי בנכסים מועטים בפתחי וזכר הנזק בנינו יוסף אט"ל דקיימא לן דכל מקום שהמר רבן גמליאל רואה אני אז דברי ארמון הלכה כמותו והכל לא קיימא לן כותי' משום דסוגיין כולה כרבנן אלא דלילו ללדמון א"ר חילוק בין נכסים מרובים לנכסים מועטים דכמו שבמרוכז מוהים יחד אלו ואלו גם במוטעין כ"ל ללדמון שיווט יחד ולא ישאלו על הפתחים ואילו הכל בגמרא שקלו וטרו הי טיב מרובין וסי ניהו מועטין ואלמנתו מהו שהמעט משמע דכרבנן קיימא לן ואין למדיק מן הכללות ואפילו במקום שהמר רבן מן פסק הרי"ף ז"ל וכל הגאונים ז"ל ע"כ. וכן בחדושי הרשב"א ז"ל. ועיין במה שכתבתי בפ' תרצה לכהונות סימן ג' בשם חס' אש"כ והכ"ה ז"ל וכן דלדמון א"ר מישל פליג אלא תמוסי קא ממחה וביחוד הרשב"א ז"ל כ"ל בחדושי בשם ים אומרים דלדמון לאו מישל פליג אלא תמוסי קא ממחה וכבר דל"ל ש"ס קדמו ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו כדל"ר יוס' א"ר יוחנן ומה' דלדמון גמר לן דכיון דמסקפא לני לית לן ללחוקי נכסי מידה ללוקה כד פ' ר"ת ז"ל כדי של לא לעקור כלל הכתובות וכו' וכבר ש"ס מגיד משנה שכן הוא מוכרין מן הגמרא שהכל יונק ביד הבנים והם יונו את אחיותיהם ובמוטעין ממיחים מוונות הבנות ביד ב"ד או ביד אפוטרופוס שמוניהו ב"ד ללוקה הבנות ע"כ. ובתו"ש כתב שם ב"ד בטרתי דכחכות ולי נראה שם דהמטענות מוכרחין לומר כן דהא הך רישא לא אינוסדן כלל דהא תימא לא בש"ס דהכתובות הן עוקבין וכו' אלא שה קמ"ל שכתובות מוונות המיורשים ואין מוהיין מהם בפעם אחת ע"כ. ובמור"ח סי' ר"פ: ב' מי שמת והגיה בניו ובנות ומורוממו. ביד ברפ"ס דהלכות נחלות משום דין האלטרנטיב למומנסו שכתב שם ארתו ליוון ולא לירש דלמאי לני איהו רתי דוכר את ותישע עמנו לך אלא נקובה ומיהו יוסף איכא ננ"ח דלפילו כקצבות לא שקול דליונו לא זכר ולא נקבה והאי דנקט לישא דוכרים דוחין אותו היינו משום דבעי למשקל כוכרים להיות ידו על העליונה ואינו דחו לני אלא נקבות אע"פ שגם הם ידחוינו אבל רבא ס"ל דדוחין אותו וישו ידו ממה נפשך כפחות שבהן אספק זכר ספק נקבה ואלו ברי' הוא' וביפ"ה עמנו לך אלא נקובה דסיפא דקתני ילדה מומנסו דחשב לני בריא אחת לרשב"א כמו שכתבנו בסוף מהתיבתן בס"ל: האומר אם ילדה וכו'. מהתיבתן בש"מ וכדפי' רש"י ז"ל ולכן אהני דבריו למזהו לקיים דברי המת. והיא דעת רד אלפס ז"ל ושנין בטעמו מן המפרשים שהגיה ביה בחזן המשפט סימן ר"י אבל הרמב"ם ז"ל בסכ"ס מהלכות מכירה לא חילק בין ש"מ לבריית משמע דס"ל דלפילו דבריו שהמר כן אם כבר אשתו משוברה קנה העובר ואילו ודעת האדם קרובה אלא בנו ועיין בגמ"ס בסיון בשם הרמב"ם ז"ל. ומהנה בירושלמי פ' החולין דף ה'. ועיין בהרי"ף ז"ל פ' האומר דקדושין דף תרמ"ט. וראי נקבה במומנסו. בגמרא פריך לנמירא דבת עדיפא לני מן דליידי דלקבט מלתיים וזו דהיינו שני מיני וזה קיימא לן כל מי שאינו מניח בן לירשו הקב"ה מלא עליו עברה בגמרא והעברתה את נחלתו ליוון עברה ועשני נענין ירושה בן עדיף לני לעיין מוונות וריות בה עדיפא לני שאינה יכולה לחזר אחר מוונותיה בזכר ושמאל מוקי למתניתין דבת דבריה דבת בתחלה סימן ג' לבנים איכא דלמתי משום דמריב"א לאהרא וליכא דלמתי לנה שלטא ב' עינא בישא ואיבעית אימא מתניתין ר' יהודה היא דלמר מזהו לזון את הענים קל וחומר לבנות משום דלא יתחול: ילדה זכר ונקבה. לא בעין למימר דהם ילדה תלמידי שקול דהא הם זכר אם נקבה קאמר ולא אמר: זכר ונקבה אלא אלא אלא דלוקא כפישרה וזה מה ש"ה שיוול אצל לא פירש אלא מלמד וילדה מה שלא פירש לא שקיל מידי וטעמא דבבב"א למה לא שקיל אלא"י פירש משום דלא יתחול לני בתלמידי אי משום שרחה אי ללא אפשר ובספוקיהו אי משום שאינם בני קיימא כ"כ זכו לפי פירוש הר"ר שמואל ז"ל ומיהו אינו נראה בעיני המפרשים משום דחייבן דהמסכתא בירושלמי דלפילו שלטא פירש וזמר המשבר יסול אם מבשר ששנתו ילדה תלמידי נוסל ונה א"כ הכא במתניתין דטוק מתנה זו לבנו הנוול לו כ"ס דלות לן למימר דישול הלכך ודאי אפילו בתלמידי יסול כל מה שהמר בין לזכר בין לנקבה אפילו בתלמידי משום שדעתו של אדם קרובה אלא בנו ובתו ולכדוהא דמתניתין דוקא אט"ל דלמתי דבר שלטא ב' עינא בישא וליכא דלמתי משום דמריב"א ודאי אשתו בירושלמי דמקסקין לרי' אלעזר דלמר אין וכן לעברים מלתייתיהו דהכל לא וכן דעתו דרי' אלעזר דמתניתין בש"מ ובבנו משום דדעתו קרובה אלא דבריה בריא לא וכן הסמיך גדולי המפרשים דוקא בש"מ דהא משום גירושא לעובר הוא ולא משום גירושא דמקבא וא"כ כי דעת האב קרובה אלא בנו מאי הוי לעשות את שאינו זוכה כוכה אלא ודאי משום דדעתו קרובה משום דלירוק דעתו ו"ל דוקא לחזר מ' יוס אצל תוך מ' יום מיהו בעלמא הוא ואין דעתו קרובה אלאו דהוי אלאו לא לא' בעולם כלל שלא תקנו לו כלום וטעמא דהמסכתא הוא הרישב"א ז"ל עכ"ל נמקי יוסף וכן ג"כ פירש הר"ר ז"ל דמתניתין בש"מ וכן פ' ה' הרמב"ם ז"ל גם ביד פ"ה דהלכות זכיי' ומהנה: וז"ל הר"ר שמואל ז"ל ופירשו שדחו אותו המפסיים ז"ל האומר אם ילדה וכו' מהלך נכסו ה' ומהנה לקיים דברי המת אי נמי בריא ה' חיכה לו ע"י אחר ואט"ל דלמר רב הונא המטה לעובר לא קנה הא פרכיין לם ממתניתין בגמרא ולא מתוך לם: ה"ג אמר בנה אב נקבה מאתיים וילדה זכר ונקבה זכר

כ"ד לעדים פ"כ. וכן בא"ה סוף סימן ז"ה הביא בית יוסף השו"ת הרשב"א ז"ל שכתב
 זה המכתבא בדברי רמ"ה ז"ל ללוא דוקא אמרה ראו כב"ד דה"ל צפוי עדים או
 אפילו יהי"ה שם גילוי דעת דבר מוכיח וכו' שיש עוד שם וכן כתב הרב המגיד צפ"ל
 מהלכות נהלות דשקרא הוא דל"ח כ"ד: וכתב נמוקי יוסף ז"ל ומסתברא מדמיה
 א"ן כל השנה פקדים דמה ע"ן לומר שבויה' הם נכבסי אחיהם לעמדם וכו' ר"ח ז"ל
 דנכסי אחיהם ים להם דין יורד צדקת לישול כליהא מארסי העיר למתחא כליה
 ולרביע ע"כ וע"ן ג"כ בחדרי הרשב"א ז"ל. צפ"י רמ"ה ז"ל בגמרא מוקמינן לה באשה
 יורשת וכו'. אמר המלקט לטון רב אלסם ז"ל צדקה יורשת כגון ראוהו נחש בתי שמטון
 אחי ולא פירש מהו שפירש דמי קמ"ל לדהע' נ"ה הכי אלא דין יורשי ים לה מתא
 עם אחיות' כגוה שמטון ע"כ וע"ן בהוספה. ובגמרא פריך שפירא ומשי מוח דימיה
 כיון דלאו דרכא למיטרא אע"פ ללא פירשה ואמרה רביעי' עושה ואוכלת כמו שפירשה
 דמי כדאמרינן גבי רב ספרא דקיון דגברא רבא הוא לא שיקו גיסי' ויכתיב ללחריני
 ואע"פ לא נחש פירש כמו שפירש דמי קמ"ל לדהע' נ"ה הכי אלא דין יורשי ים לה מתא
 והדר פריך ולא אמרה ראו מה שהינה לי צעלי וכו' פשיטא ומשי מוח דימיה כיון
 דצדקה לה מילתא וכו' כדפירש רמ"ה ז"ל. עוד בסוף פירש רמ"ה קמ"ל דהשביחה
 לעמיה. אמר המלקט והוא דלא שקלה מזוני דמי שקלה מזוני לא דחק אלמנה
 מחמת מנכסי' ותומשי ע"כ שלחן [הבה"ס פ"ה] קאי אליה רבא וזאת כגון כחובתה
 כג"ל דבז א"ן לה מזונות הכי מוכח מהרה"ל ז"ל: הלכך אשה עשה צדקה ויהיה
 נכסיה מושפסין שא"ן עת' כתיב ויהיה ראו מה שהינה לי צעלי ונתעללו
 כ"ד או יורשי' להשביחה על כחובתה אפילו השביחה אלף ככר השביחה לעמיה אבל
 זה השביחה הנכסיה כתיב ונתפרק חובתה ומהרה ליוורשי' ואע"פ שלא נתייר מבעלה
 אפילו רביע כחובתה כש"ס ז"ל. וביד רמ"ה דהלכות נהלות וסימן כ"ב ג' וכן גם לו
 לדבר גרמא הכרת שלה נמלכת בשום ספר והלקו כטסה הגרמא כילד היא הרב המגיד
 ז"ל ומסרי"ק ז"ל דלכרבו המיד' אע"פ שהיא חלוקה על כל הגרמאות שבגמרות דגריסי לא
 שני אלא שצדקה הנכסיה מחמת עמון וכו' כדלית' ברע"ז הוא ז"ל גריסי לה בספק לא שנו
 אלא שצדקה נכסיה מחמת נכסיה כגוה ככסיה מחמת עמון ככסיה מחמת זבנהו ומהמרי"ק
 ז"ל שם בכסף משנה חסיפא דמתנייהו קאי דקתי את אמרו ראו מה שהינה לנו וכו'
 והכי גריסי לה לא שנו דלמא אמרו וכו' הגדה לעמון אלא שצדקה נכסיה מחמת עמון
 אבל שצדקה נכסיה מחמת נכסיה הגדה נאמנה וגם כבסר שלחן ערוך ריש סימן רמ"ז
 דחקן המספס פ"י ביאר דבריו למי שישמך פון דו"ק ויחשבה וע"ן וגם כבסר הלכות
 ד' האוחזן השותפים ביד שם פ"ס סימן ו' י"ד: וצבור ח"מ סימן קפ"ה: הגדה ז"ל
 הרשב"א ז"ל בחדריו החיים והשותפים וכו' פי' האוחזן שכן שותפים וכן פי' זו שהינה
 צדקותיה האוחזן השותפים זמן שהיני' בקלו' האוחזן שכן שותפים וזכירונו מפי'
 שד' טלחה לרזוח אם שותפים כצדק לכל דבר ובגדולהו אובלין ומהפירסין מהפירסין
 הבית ביחד עביקוין ואוקימנא בגמרא לאומנת המלך דוקא אבל לשאר אומניות ועמית
 הוא ופי' הענין כגוה שמחמת שער הוא שמויכו' ובזאי שכן דרך המלכים לעשות
 כן וכדאמרינן בגמרא רבא בגמרות הרשעה הוא שיהיה מכסס. על רעיה במוטו
 אלסם שכן עריר צעדיני' ומליתוסם אילו עריר ומחמת מנוסם על רעיה הוא שמויכו'
 לאמנה הוא ובתוספתא תירא את מחמת נכסיה לאחסי ע"כ. לחסין השותפים ונרסין
 בתוספתא דלמ' ים נכסי מרובין לאחד מאלו האוחזן ולאחר א"ן לו או שיש לזה נכסי'
 הלוך מרובין ולאחר א"ן לו לעלם מוי"ן יחד בנכסי' לאמנה וכו' אמר שם עשו כלים לבחוסין
 ולכנייס: ובז"ל הלוקה הרי אלו לעמלם עשו שנים לעמלן מביאין לאמנה וחולקין' והיינו דלמרינן
 כג"כ דכ"ל האחים שחלקו מה ששלים מו"ן מה שעל בנייהן ואובלין את מו"ן ופירשו
 בירושלמי דלמי רגל וכלי שבה מביאין לאמנה וחולקין פי' כי כלים אלו הם יקרין
 איהם מחלקן ומיידי ודאי שיהיו כולם גדולים דלא גדולים וקטנים כבר אמרנו לעיל דין
 הגדולים מהפירסין על הקטנים אבל כשכלם גדולים מחלו האדרי וא"ן מקפידין זה
 על זה ש' מחמת עמון באותומה שיש להם קול ומרבין להם גדולים לקול עבירה
 ויהר משה' כל אחד לבדו. אמר המחבר את כל האוחזן בעלי אומנות ומרייהו ומביאין
 לבית הכל לאמנה אבל את זה אומנות והוא מרויח לבדו ולא האחרים היו שלו
 דומיא דמתיא' שהיא שלו כדליתא בירושלמי הרשב"א ז"ל בשם רבו ז"ל: צפ"י רמ"ה ז"ל
 אבל אם מחמת עמון ממי הרפישו וקיימוהו וכו' פי' כפירש' כן בשנת ליקחה וכדלכות
 בגמרא כדפי' בהוספה יוס עוב: חלה פי' צלונס הוא דמחרפה מן האמנה. אבל אם
 חלה כפשיטה דהיינו מנזים פתים דהיינו קור והוא דפתים היו מלשון עד שישת יחסי
 יתרפא משל עמון ואפילו יתרפא כבר מן האמנה יש לו לפרוע להם והכי משמע ליה
 דחקן חלה עמון ובגמרא היא כיון דלא מחלי מיד' לכפשות בה איהם. ומיכו קתי
 בתוספתא אמר רבן גמליאל כדל"ל ברפואה שיש לה קצבה אבל ברפואה שא"ן לה קצבה
 מחרפה מן האמנה כגוה רמ"ה ואפילו חלה כפשיטה וטעמא דמילתא עתוס דרפואה דל'ן
 לה קצבה כמוותה היא כדליתא בכתובות וכבר פירשתי דמוותה מו"ן מן האמנה וכתב
 הרמב"ן ז"ל דל'ן דקיימא לן בכתובות כר"ל דחיב בטעל ברפואה כח לאשתו ור"ל
 חזיל לפעמי' בהא משמע דבהא נמי הלכתא כותי' דלמ"ה דלפטר לחלק א"ן לא פליגי
 ע"ן מבדלא דנפשיה ודעת הרמב"ם ז"ל דדוקא כשא"ן רוי"ן לחוק הוא דלמרינן הכי אבל אם
 רוי"ן לחוק אע"פ שכבר חלה א"ן חלוקת שותפותה משוככה בשביל הוי' ויו"ן שחלקו
 א"ן מתרפה מן האמנה דקודם חלוקה הוא מועם שא"ן מקפידין זה על זה אבל השתא
 ודאי מקפידין וכל זה נראה כגוה צעני' האחרונים ע"כ ז"ל. וע"ן דבר בחדריו
 הרשב"א ז"ל: האוחזן שעשו מקצתם שושבריות בחיי האב שובצינות
 ככסה אבל את פירש האב בהיה ששבוצינות חשור לחותה כהן חתונה לאחיה הבן
 ואינה חתונה לאמנה. וביד פי' דלכות זכ"י' ומתנה ובספ"ה הלכות שותפות שותפות
 וכתוב בשלטי הגבורים כתב ממונן כהן ממונן ז"ל האולה לחבדו כדי י"ן וכדי ימיות בשעת
 השא"ן א"ן מו"ן צב"ל שלא נלמדו די' השובצינות אלא צדקות כלד' והיינו עליו
 הרשב"ד ז"ל וכן פי' הרשב"ם ז"ל שבתע' אבל השולח לחבדו כדי י"ן וכדי ש"ן א"ן
 נניין צב"ל או ששלח לו שלא בשעת חוספה ולא אכל עמו כדרך השותפות אבל אם
 אכל עמו א"ן חילוק בין פירות למנות ע"כ. ומתוך דברי סבור [מוכח בח"מ] ומגיד

משנה משמע דפליג הרמב"ם ז"ל עם הראש"ד והרשב"ם ז"ל דהרמב"ם ז"ל [סו"ק] דוקא
 בשעת הנשואין והם ז"ל סוברים אפילו שלא בשעת הנשואין ע"כ ולכאורה נל"ל לכתותי
 פליגי דוק. כתב הרמב"ן ז"ל צדקתה כי הלא כפסוק ופרשו השמלה כי זאת נפיים
 בישראל מנשיאין את האתן זאת הכלה לחופה ודוקאין א"ן והעדים שמתרין להם
 במתוך וכל שהכתיב קרין להם שובציני' ע"כ: ד' סבלנות משרת' וגזרתן מענין
 מו"ש אלא ששוא"ן א"ן מיד זה ליד זה: הרשב"ם ז"ל שלח ע"כ מזה מזה
 כהסם דלא כפירש' מפליג במפרש רשב"ם ז"ל. וכתב הרשב"א ז"ל בשו"ת דלא דתנן
 שצולח סבלנות לבית חמו' לאלו דוקא דה"ל צולח אפי' הכלה להחן אלא אורחא דמילתא
 נקם לאורחא דחקן לעלות וללתו ולא לשלוח הכלה לבית החתן ולפיק תנן לה בכל
 דוכחה שצולח לבית חמו' כי הו' וההו' דפי' האומנים הלוקח כליס מבית האומן
 לנזרן לבית חמו' ע"כ. וכתוב נמוקי יוסף אמר המחבר פי' לאחר קדושין דבלא
 קדושין דהוי' לא מחיל כלום ואפילו אכל שם ואת"ג דליכא שדוכין כיון דמיני למוימד
 צד' ולכי' נקם בית חמו' הרשב"א ז"ל. ופי' ללאו בכל סבלנות קאמרינן דלמ' הסם
 סבלנות מרובין כלימד דברים המתקיימין זמן מרובה כגון כלי כסף וכלי זהב א"ס
 שהיו מועטין מרובין מיקרו דליון במאכל' ובמשתה אע"פ שהיו מרובין מועטין מיקרו
 כיון דלא המתקיימ' אלא זמן מועט ורואים לדבר כשרי בגמרא מיייה הוא דשלח לבית
 חמו' מזה קרנות של כדי י"ן וכדי שמן וכלי כסף וכלי זהב וכלי מילת ורוב כשמתחו
 ועמד על פחה בית חמו' דליתו לו כוש מן חמין ורובה כגון כלי כסף וכלי זהב א"ס
 ששו"יין ליבנות א"ן נניין משמע דאע"פ שהיו סבלנות מרובין כיון דל'ן המתקיימין אלא
 זמן מועט מועטין מיקרו. אמר המחבר כתב הרב רבינו יונה ז"ל דמעות דין עשוין
 ליבנות ים להם ללהולא יתנו ופירשו' הפרשים ז"ל דה"ל מלבושים וקטרי פשתן
 וכליה כזה כדל' עשו ליבנות א"ס נניין כיון שאלכ שם והכי מינה דלמי כפשיטין
 סבלנות מועטין שהשתמש בהן בבית אפי' אינם נניין ומסתברא דלמ' שלה ששהה או
 ד' ונות מלבושים שא"ן דרך כלל לבלותן בבית אפיה דודאי ים ללאו דין סבלנות
 מרובין וענין וכן כתב רמ"ה ז"ל. והא דתנן מזה מזה ואלכ שם אפילו כדעיר א"ן נניין
 אריי' א"ן צב"ד מאלכ לו כוש מן חמין וענין נניין כיון שאלכ שם והכי מינה דלמי כפשיטין
 וז"ל רמ"ה ז"ל שובצ' שם צבור א"ה סימן ג' שלח סבלנות מרובין שישור עמל' לבית
 עמלה וכו' ארישא קאי' לומר' דכי תנן אלא כל שם סעודה חתן אפילו צדדי' אינם
 נניין דוקא כמעטין אבל מרובים נניין ומרובין מועטין לאלו דוקא אלא מתקיימין קרי מרובין
 אע"פ שה' מועטין לפי' שהן עומדין צדדי' ונניין ואע"פ שאלכ שא"ן מתקיימין קרי
 מועטין לפי' שהן מתמעטין והולכין וכיון שאלכ אינם נניין. ע"כ וכו' רמ"ה ז"ל דבר.
 ובגמרא אמר רבא דוקא דליך אבל פחות מדינר לא אמר רב הונא ברי' דרב יהושע
 כשכסיה חזרה בו חזרת הכל ואפילו בהאכל ואמנה ושמין להם דמי כשר צול דהיינו
 כל' וזו היינו שם מעין צד' משין מחסו דמנא דלמיר' אליו היינו יודעים שפסוט
 להחזיר לא היינו אובליס' כ"כ מאלכ מזה צדד' אלא א"ה שיתן מו"ל'ס צול. עוד
 גרסינן בגמרא אבל חק שיה' מאי' הוא חק שלוחו מאי' שם תנן שגרו לו לחתן לכות
 ביתו מאי' ואפשיס' הבטיח דשהה מאי' מההה עובדא דהיינא לעיל שפירשו לו כוש
 של חמין ושמה ומת' דל"מ אפילו שיה' אכל שגרו לו או שאלכ שלוחו לא אפשיסו וליה
 לן בה אלא מאי' דתקן כפשיטין כשאלכ הוא דוקא או הוא דמילי וכן בבית דוקא או
 כשחת ביה חמו' כדליתא בגמרא אבל שגרו לו לא מחיל. וביד פי' ששי דלכות זכ"יה
 ומתהם סימן כ"א' עד סוף הפרק ובצור' א"ה סימן ו' י' ש"כ"ב מרע שבכתב ויתיה
 בתוספתא פי' אע"פ ד' כ"ה. וביד פי"ה דהלכות זכ"י' מתנה סימן ו' י"ד ע"ו פ"ז ז"ל
 ובס"ל סימן כ"ב ד' י"ד. וצבור ח"מ סימן ר"ץ ר"ח. והליתא בגמרא הר"ל יוסף ז"ל
 מלת כל והגיה כפי' מרע שכתב נכסי' לאחריה שיי' וכו': שייך קרקע כל שהוא
 נגמרא וכמה כל שהוא רב אמר קרקע כדי פריסתו ורב רימי' כ' אלא אמר משלשין
 כדי פריסתו ופי' הרשב"א ז"ל שיעור כדי פריסתו ורבה א"ה הוא עובד דלמנה ששייך
 קרקע ע"ן פריסת ליה פירות ביה וכן א"ן משתקן בשכור ר"ח רבית וי"ר כדי שובל
 להפריסן מן הדיות ע"כ: לא שייך קרקע כל שהוא א"ן מתנתו קיימת. מדקתי
 דליכא דלא שייך א"ן מתנתו מתנה אלא כשר היא תנא דלאזינן בחר אומנתא ואמרינן
 דעתי' דודאי תתיש' אל חיים ולכהי' לא שייך לאורחא דכמי' יהי' שאלס' ימות תתקיים
 אמתיה ואלס' יעמוד חשור' לו ולא תתקיים אמתיה. ור' נחמן מוקי' למתנתין ארישא דר"ל כן
 מכש' דלמ' ליה דלאזינן בחר אומנתא ברייתא נבי' מי' שלח' למתיה ח' י' וטעם שמת בנו
 ועמד וכחכ כל נכסיו לאחר ואח"כ בה בנו דלמור ר"ש דל'ן מתנתו מהה' שאלמלא היה יודע
 שבנו קיים לא היה כושבן ורבנן פליגי עליה ורב ששת אוקי' למתנתין כר"ס זכ"י ומחלוקתו
 דלמתנין דשדו דלפפור אשתו נתכון אלא מחו' דרובין ודלמנא שבת' גמ' הנו ובגמרא ייב
 טעמא מ' מ"ס לא אמר כמ' . גרסינן בגמרא אמר רב מ'ן שכיב מרע שכתב כל
 נכסיו לאחריה ועמד איש חזר חייבין שמה ים לו נכסי' כמתיה אחרת אלא מתני'
 דקתי' לא שייך קרקע כל שהוא א"ן מתנתו מתנה הכי משכתת לה בראמר כל נכסיו
 אלו נר' בר' רב' רבי' אמר במחוק לן דלית ל' פי' שלא הרעיל מימיו לכה' ולהתסק
 במקומות אחרים דהאי דלמי אע"פ שלא פירש דייב' כל נכסיו כמאן דמפרש הוא:
 לא בתב' בה שכיב' מרע' והה"ל דלא כתב כהן לפון צדדי' כד מלך' ד' צולו'.
 בטקא אלא משום דקתי' ריב' להביא רבי' סהי' סב' מרע נקט הוי' וטעם תנן דר' יקב"ל
 בסוף פי' רמ"ה ע"ן הביא ר"ה' והה"ל ד' וכו'. אמר המלקט ברייתא דר' יקב"ל
 נתן פליגי ור' נתן ס"ל כר"מ דמפרש בגמרא ארישא דר' הונא ורבה וגם ר' יוחנן הכי ס"ל
 ודלא כרב סמך' ורבה בר' רב הונא ור' ל' קט' דלמני' ר"ה' בקיים השטר וקמיפלגי
 במודה בשטר ככתבו את ריב' לקיימו וכו' אלא במסקנא שפליגי דר' ל' קט' דר' יוחנן
 ור' יוחנן לדידי' נתן משום דר' יוחנן מפי' עמית' דר' ל' ור' יוחנן דר' ל' ור' יוחנן
 מודה בשטר שכתבו א"ן ריב' לקיימו: ד' המהלך נכסיו וכו' ספ"ק דגיטין: ד' אלעזר
 אומר אהרן בריא אהרן ב"ר כהן וכו' הכי גריסי' ר"ת ר' אלעזר הוא' ר' אלעזר כן משמע
 ולא גרסינן ר' אליעזר דל' גרסינן ר' אליעזר היה קסה מדתני בדר' הכי פלגתה
 דר' אליעזר ור' יהושע נבי' ק'ין שכיב מרע דבבא אחרית' ואי גרסינן ר' אליעזר
 בתרווייהו

